

JP „Srbijašume“ - Београд

ŠG „Vranje“ - Vranje

Osnova gazdovanja šumama za GJ „Preševo“

(2019-2028)

Vranje 2018. година

UVOD

I Uvodne informacije i napomene

Gazdinskom jedinicom "Preševo" gazduje Šumsko gazdinstvo "Vranje" iz Vranja, preko Šumske uprave "Bujanovac" u Bujanovcu, kao sastavni deo J.P. "Srbijašume" - Beograd.

Šume i šumsko zemljište gazdinske jedinice "Preševo" teritorijalno pripadaju Jugoistočnoj šumskoj oblasti u Južnomoravskom šumskom području.

OGŠ za GJ "Preševo" rađena je prema odredbama Zakona o šumama (Sl. gl. RS br 30/10, 93/12 i 89/15) i Pravilnika o sadržini osnova i programa gazdovanja šumama, godišnjeg izvođačkog plana i privremenog godišnjeg plana gazdovanja privatnim šumama (Sl. gl. RS br.122/03), ostalih Zakona koji se odnose na gazdovanje šumama, planskih dokumenata većeg ranga važnosti tj. usklađenost sa opštom osnovom (period važnosti od 01.01.2011. do 31.12.2020.godine) za Južnomoravsko šumsko područje.

Ovo je prvo uređivanje gazdinske jedinice po katastru. Terenski podaci su prikupljeni u leto 2017. godine, po jedinstvenoj metodologiji za sve državne šume kojima gazduje JP "Srbijašume" - Beograd, koristeći Kodni priručnik za informacioni sistem o šumama Srbije i isti su mehanografski obrađeni.

Važnost Osnove gazdovanja šumama je od 01.01.2019. do 31.12.2028. godine.

Ova OGŠ ima sledeće delove:

- Tekstualni deo
- Tabelarni deo
- Karte

1.0. PROSTORNE I POSEDOVNE PRILIKE

1.1. Topografske prilike

1.1.1. Geografski položaj gazdinske jedinice

Gazdinska jedinica "Preševo" dobila je ime po varošici Preševo, koja se nalazi u neposrednoj blizini gazdinske jedinice. Po opštem geografskom položaju ova gazdinska jedinica se pruža između 19° 14'55" i 19° 22' 04" istočne geografske dužine od Griniča i između 42° 14' 50" i 42° 23' 03" severne geografske širine.

Po administrativnoj podeli gazdinska jedinica "Preševo" u celosti se nalazi na teritoriji opštine Preševo i to u atarima katastarskih opština: Miratovac, Trnava, Preševo, Bujić, Oraovica, Bukovac, Gospođince, Žujince II, Bukarevac II, Donja Šošaja, Gornja Šošaja, Crnotrnice, Rajince i Gare.

U privrednom smislu ova gazdinska jedinica pripada Pčinjskom okrugu.

1.1.2. Granice

Detaljan opis granične linije izvršen je u rešenjima o utvrđivanju granica šuma.

Početna tačka uzeta je na granici Republike Makedonije (s. Lojane) i Republike Srbije (s. Miratovce i s. Trnave) sve do tromeđe KO. Dunav (P. Kosovo i Metohija), KO. Straža (R. Makedonija) i KO. Trnava (R. Srbija).

Od ove tačke granica ide u pravcu severa po granici KO. Dunav i KO. Trnava sve do tromeđe katastarskih granica Dunav, Kurbalija i Trnava na m. Zv. „Ostrovica” oko 300 metara zapadno od kote 1164 m. Od ove tačke granica ide naniže u pravcu severoistoka po granici katastarskih opština Kurbalija i Trnava, pa po granici Kurbalija i Norča i silazi u Kurbalijsku reku, ide Kurbalijskom rekom naniže oko 800m i dolazi do tromeđe katastarskih opština Kurbalija, Norča i Preševo. Od ove tačke granica ide po granici katastarskih opština Kurbalija i Preševo, a zatim Stanjevce i Preševo i dolazi do tromeđe KO.Stanjevce, Bujić i Preševo na koti „Maja Mojat” 1047 m, ide dalje po granici KO Stanjevce i Bujić, zatim skreće u pravcu severoistoka pored obradivog zemljišta pored mahale Tahibra, seče potok i asfaltni put Preševo – Gnjlane i ide u pravcu severozapada i dolazi do tromeđe katastarskih opština Bujić, Ilijince i Preševo, odakle skreće u pravcu severoistoka po granici KO. Ilijince i Preševo, pa po granici Ilijince i Oraovica i dolazi u Oraovačku reku na tromeđi KO. Ilijince, Oraovica i Gospođince. Ide Oraovačkom rekom naniže oko 250 m odakle skreće uzvodno potokom u pravcu severa oko 800 m, a zatim skreće u opštem pravcu severoistoka pored privatnog imanja s. Gospođince, dolazi do tromeđe katastarskih opština Gospođince, Oraovica i Bukovac (potok). Od ove tačke granična linija ide u pravcu severa po granici katastarskih opština Gospođince i Oraovica i dolazi do tromeđe katastarskih opština Gospođince, Gare i Bukovac. Od ove tačke granična linija ide u pravcu istoka, kruži oko obradivog zemljišta sela Gornja Šušaja i Bukovac i dolazi u Golemu reku na tromeđi katastarskih opština Gare, Bukovac i Rajince, odakle u pravcu severa ide pored privatnog imanja sela Gare sve do tromeđe katastarskih opština Gare, Barčevac i Rajince. Od ove tačke granica ide u pravcu istoka po granici katastarskih opština Barčevac i Rajince do tromeđe katastarskih opština Barčevac, Rajince i Lrtovica. Odavde granica ide u opštem pravcu prema jugoistoku pored ravničarskog obradivog imanja sela: Rajince, Crnotince, Donja Šušaja, Oraovica, Preševo, Norča, Trnava i Miratovce do početne tačke.

Spoljne i unutrašnje granice odelenja su obnovljene.

1.1.3. Površina

Ova gazdinska jedinica se prostire na teritoriji opštine Preševo.

Stanje površina prema vrsti zemljišta (načinu njegovog osnovnog korišćenja):

1. Izdanačke šume 3280,55 ha 61,81%

2. VPS 481,93 ha 9,77%

3. Šibljiaci 187,51 ha 3,53%

Ukupno obraslo: 3949,99 ha 75,11%

4. Šumsko zemljište 1301,46 ha 24,52%

5. Za ostale svrhe 20,44 ha 0,39%

6. Neplodno 23,54 ha 0,44%

Ukupno neobraslo 1345,44 ha 25,35%

Ukupno gazdinska jedinica 5307,85 ha 100.00%

7. Tujje zemljište 12,42 ha 0,23%

Površina gazdinske jedinice iznosi 5307,85 ha, šume i šumsko zemljište zauzimaju 5.214,94 ha (98,24%), ostalo zemljište zauzima 87,96 ha (1,66%) površine gazdinske jedinice.

Ukupno obraslo zemljište zauzima 3986,5 ha (75,11%) površine, od toga šume zauzimaju 3949,99 ha (74,42 %). Na šumsko zemljište otpada 1301,46 ha (24,52%), na neplodno 23,54 ha (0,0 %), na zemljište za ostale svrhe 20,44 ha (0,39 %), od ukupne površine. Ukupno neobraslo zemljište učestvuje sa 1.345,44 ha (25,35%).

1.2. Imovinsko pravno stanje

1.2.1 Državni posed

U površinu gazdinske jedinice ušle su sve katastarske parcele koje su državno vlasništvo, (korisnik J.P. "Srbijašume" – Beograd) po katastru nepokretnosti opštine Preševo, a nalaze se u napred navedenim granicama gazdinske jedinice (poglavlje 1.1.2). Sve katastarske čestice nalaze se na teritoriji opštine Preševo, a unutar atara katastarskih opština: KO Bukovac, KO Bujić, KO Bukarevac II, KO Gare, KO Gornja Šošaja, KO Gospođince, KO Žujince II, KO Miratovac, KO Oraovica, KO Preševo, KO Rajince, KO Trnava i KO Crnotince i KO Donja Šušaja.

Prema poslednjim podacima ukupna površina (državno zemljište) ove gazdinske jedinice iznosi 5.295,43 ha. Obrasla površina gazdinske jedinice je 3.953,23 ha i neobraslo 1.342,20 ha. Ovom gazdinskom jedinicom gazduje ŠU Bujanovac.

G J PREŠEVO – Rekapitulacija po KO				
Redni broj	Katastarske opštine	Površina		
		ha	ar	m2
1	Bukovac	74	06	49
2	Bujić	59	97	37
3	Bukarevac II	84	60	96
4	Gare	72	75	15
5	Gornja Šošaja	59	04	36
6	Gospođince	11	83	60

G J PREŠEVO – Rekapitulacija po KO				
Redni broj	Katastarske opštine	Površina		
		ha	ar	m2
7	Žujince II	159	76	92
8	Miratovac	948	93	56
9	Oraovica	674	63	38
10	Preševo	1148	88	77
11	Rajince	613	85	65
12	Trnava	1038	15	00
13	Crnotince	336	61	31
14	Donja Šušaja	24	72	53
Ukupno		5307	85	05

1.2.2. Privatni posed

Unutar gazdinske jedinice evidentirane su tri enklave (privatni posedi) i to dva pašnjaka i njiva. Njihova ukupna površina iznosi 9.97 ha. Sam način njihovog korišćenja nema bitnijeg uticaja na gazdovanje šumama ove gazdinske jedinice.

ENKLAVE	POVRŠINA
102108501	3.40
102111603	5.56
102114302	1.01
ENKLAVE POVRŠINA	9.97

2.0. EKOLOŠKE OSNOVE GAZDOVANJA

2.1. Reljef i geomorfološke karakteristike

Gazdinska jedinica "Preševo" zauzima istočne padine planinskog masiva Crne Gore, odnosno prostire se između Preševske ravnice i planinskog venca Crne Gore koji prolazi od sela Miratovce (400 m) ide u pravcu zapada preko Straže (1109 m) do Crnog Vrh (1219 m) odakle skreće u pravcu severa preko Ostrovice (1164 m), Kurbalija (1147m), Bujić (774 m), Barčevac (937 m), gde napušta gazdinsku jedinicu, dalje produžava preko sela Dobrosin (774 m) i spušta se u Biničku Moravu kod sela Končulj.

Ovaj planinski venac daje glavnu karakteristiku orografskih uslova gazdinske jedinice. Od glavnog planinskog venca izdvajaju se mnogobrojne kose i grebeni koji idu prema istoku i silaze u Preševsku ravnicu. Među njima najkarakterističiji su:

1. Greben koji prolazi od vrha Ostrovice (1164 m) ide preko kote Čukrić (917 m) i kod sela Trnava (600 m) i gubi se u ravničarski deo. Ovaj greben odvaja slivove Trnavske i Kurbalijske reke, odnosno Moravskog i Vardarskog sliva.
2. Greben koji prolazi od kote (989 m) Dardadren sela Bujić ide preko kote Maja Zabel (880 m) do Preševa (540 m). Ovaj greben odvaja slivove Kurbajске i Oraovačke reke.
3. Greben koji polazi od kote (904 m) sela Donje Gare ide preko Bukovske livade (739 m) i silazi kod Kisinske Trele gde se gubi u ravničarski deo. Ovaj greben odvaja slivove Oraovičke i Rajinske reke.

Od pomenutih, a i drugih grebena odvajaju se mnogobrojne kose koje se sa velikim padom spuštaju u rečna korita i njihovih pritoka. Glavni grebeni i mnogobrojne kose daju gazdinskoj jedinici izrazito valovit brdsko – planinski izgled.

Glavna karakteristika glavnih grebena je što imaju široke vododelnice i blage podužne padove naročito u srednjim i gornjim delovima, te su pogodne da se po njima grade izvozni putevi. Strane grebena su najčešće strme i sa velikim padom spuštaju se u rečna korita. Najviša tačka gazdinske jedinice je Ostrovice (1164 m) i Crni Vrh (1219 m), a najniža tačka je kod sela Mitrovice (400 m) i kod sela Crnotince (440 m).

2.2. Geološka podloga i tipovi zemljišta

A: geološki uslovi

Gazdinska jedinica pripada rodopskom planinskom sistemu. Planine Crne Gore, kao deo Rodopskog planinskog sistema, imaju jako izraženu heterogenu petrografsku građu. Prema tome, geološki sastav područja gazdinske jedinice je isto tako heterogen i sastavljen od: serpentinita, krečnjaka i gnajseva.

Serpentiniti – prostiru se u jugozapadnom delu gazdinske jedinice, od granice Makedonije, pa do Trnavske reke, na prostoru gde su izdvojena odeljenja od 1 do 23. Serpentiniti se javljaju u raznim oblicima: serpentiniti, serpentinizovani peridotiti i dr.

Serpentinske mase su tamne, mrko-zelene, gotovo crne boje, a pojedine i svetlo-zelene boje, bogate su gvožđem. Postoje tragovi po kojima se može zaključiti da se ovde nekada dobijao azbest i antimon. Unutar ovih prostranih serpentinskih formacija mestimično se javljaju granitoidi i leukograniti, dijabaz – rožnjačke formacije pretežno sitnozrnaste strukture, zatim kristalasti škriljci nastali metamorfozom kristala i dr. Sve ove formacije, u neobraslom delu šume često se javljaju na površini u vidu stena, kamenjara (litosola, krupno kameniti detritati, gruz i dr.). Sav ovaj materijal je trošen što predstavlja jedan od dobrih uslova za razvitak šumske vegetacije.

Krečnjak - njegove formacije zauzimaju veliki deo gazdinske jedinice. Prostiru se u području Ostrovice (30-39 odeljenja), zatim celo brdo iznad sela Norča mesta zvanog „Šarkuća” (odeljenja 51, 160, 161) i brdo Pušina Kaprol iznad Oraovice (odeljenja 97-107).

Na mnogim mestima postoje ostaci krečana, što ukazuje da je nekada ovde pečen kreč. Između krečnjačkih formacija utisnuti su dolomiti i filiti.

Gnajsevi – nastali su metamorfozom sitnozrnastih klastita, a pripadaju tzv. donjem kompleksu srpsko-makedonske mase. Javljaju se u severnom delu gazdinske jedinice (116-151 odeljenja) gradeći sam, ostale komplekse ili sa probojima granita. S obzirom da se uglavnom radi o sitnozrnim biotitskim gnajsevima boje su srednje sive, sive ili tamno sive po kojima se jasno razlikuju od svetlije boje granita. Mestimično se u gnajsevima zapaža prisustvo kvarca, a manja zastupljenost liptinolita i mikašista.

Karakteristično za geološku podlogu je to što je na površini trošna i pogodna za razvitak šumske vegetacije. Osim toga nalaze se ostaci rudnika za vađenje ukrasnog kamena i krečana za pečenje kreča, što se može u budućnosti obnoviti.

B: pedološki uslovi

Na razvoj i formiranje zemljišta dominantan uticaj imali su litološki supstrati područja, a zatim reljef i ostali pedogenetski faktori. Najveću površinu zauzimaju smeđa zemljišta. Prema geološkoj podlozi na kojoj su nastali imamo sledeće asocijacije smeđih zemljišta u ovoj gazdinskoj jedinici:

Smeđe zemljište na krečnjacima i dolomitima

U građi profila slabo se izdvaja humusno akumulativni horizont koji je po pravilu vrlo plitak, najčešće 5-10 cm, a u ređim slučajevima i 15 cm. (B) – horizont, koji predstavlja tipičan morfofenetski znak ovog smeđeg zemljišta takođe je relativno male moćnosti od 30-50 cm. Njegove osnovne odlike su težak mehanički sastav sa visokim učešćem koloidne frakcije, plastičnost i u vezi sa tim slaba dreniranost. Ovaj horizont najčešće leži neposredno na matičnom supstratu.

Smeđe zemljište na krečnjacima i dolomitima predstavlja zreli stadij sa završenim procesom braunizacije i obrazovanjem izrazito smeđeg (B) – horizonta. U pogledu dubine ona je nešto veća nego kod posmeđenih rendzina. Dubina je u proseku 60-70 cm (maksimum 90 cm). Sadržaj skeleta kreće se u proseku od 40-50%, ali se spušta i na 30% po zapremini.

Kao dalja faza brauniziranih rendzina smeđe zemljište je karakterisano povećanjem sadržaja gline + prah čiji procenat u A – horizontu iznosi oko 75%, a u (B) dostiže do 90%. Dakle, u mehaničkom pogledu smeđe zemljište pripada teškim glinama.

Druga karakteristika ovog zemljišta je manji sadržaj humusa u odnosu na braunizirane rendzine, kao posledica dalje evolucije. Kod ovog tipa zemljišta sadržaj humusa u A – horizontu (pod šumom) iznosi 11-12 %, a samo u nekim slučajevima dostiže i do 20%. Karakteristično je da je sadržaj humusa i u (B) – horizontu dosta veliki i da čak na dubini od 50-70 cm ne pada ispod 5%.

Ekološko proizvodna vrednost smeđeg zemljišta na krečnjacima je relativno visoka. Ako je obezbeđena dovoljna dubina i ako su uslovi staništa mezofilniji proizvodnost drvene mase je sasvim zadovoljavajuća.

Smeđe zemljište na serpentinitima

Smeđe zemljište na serpentinitima potpuno se razvija iz serpentinskog rankera (humusno silikatnog zemljišta na serpentinitu) koji preko braunizirane stadije prelazi u smeđe zemljište. Ovaj evolucioni niz može se lako utvrditi preko karakterističnih elemenata geneze zemljišta: evolucije organske i evolucije glinene komponente, kao i sastava adsorptivnog kompleksa.

Smeđa zemljišta na serpentinitu po pravilu spadaju u srednje duboka, ne prelazeći obično 70cm. Profil je relativno jednostavne građe, kao i kod svih ostalih tipova u okviru klase A – (B) – C.

Humusno akumulativni horizont se odvaja od (B) – horizonta svojom mrkom, mrko-sivom bojom, zrnastom strukturom i relativno lakim mehaničkim sastavom. Prelaz u (B) – horizont je dosta oštar i skoro da nema nekog prelaznog horizonta. (B) – horizont je smeđe ili rude boje u zavisnosti od stepena hidratacije gvožđevih oksida. Mehanički sastav je upadljivo teži od A – horizonta, slabo izražene strukture, primetne elastičnosti i relativno male propustljivosti za vodu. Od C – horizonta nije oštro odvojen, naprotiv, u njegovom donjem delu nalazi se više ili manje skeletnog materijala.

Mehanički sastav smeđeg zemljišta, a naročito mehanički sastav u (B) – horizontu, karakteriše se povećanim sadržajem gline, čija količina sa dubinom primetno raste. Sadržaj frakcije ukupne gline + prah u (B) – horizontu, najčešće se kreće između 60 i 80% za razliku od posmeđene rendzine kod koje iznosi između 40 i 50%. Ph – vrednost je samo nešto niža na površinskom horizontu, dok je u donjim delovima profila reakcija neutralna. Hidrolitički aciditet se neznatno povećava usled čega stepen zasićenosti ima nešto niže vrednosti (V=80-90%).

U ekološkom pogledu stadija smeđeg zemljišta na serpentinu ima najveću vrednost u odnosu na prethodne stadije. Odlučujuću ulogu u ovome igra na prvome mestu veća dubina ovih zemljišta, a zatim i dobro izražena njihova biološka aktivnost.

Smeđa kisela zemljišta na granitoidima

Smeđa kisela zemljišta na granitoidima – ova zemljišta su veoma rastresita, ilovasto-peskovite strukture, veoma propusna, često skeletoidna, plitka i srednje duboka, kisele i veoma kisele reakcije ph 3,9-6,9.

Smeđa zemljišta na granitoidnom grusu, peščanim konglomeratima i kvarcitima

Smeđa zemljišta na granitoidnom grusu, peščanim konglomeratima i kvarcitima – ovo su jako rastresita zemljišta, peskovito-ilovasta, vrlo duboka 90-150 cm. Ovde se zapaža jako razvijena površinska i jaružasta erozija. Ovo su veoma kisele zemljišta ph 3,9-5,8, sadrže male količine organske materije 0,5-1,0%.

Smeđa kisela zemljišta na gnajsevima

Smeđa kisela zemljišta na gnajsevima – ova zemljišta u gazdinskoj jedinici su srednje duboko i duboko, peskovito-ilovasto, u donjim delovima gazdinske jedinice. Kod ovih zemljišta se javlja jaružasta i površinska erozija.

Pored ovih zemljišta imamo i genetski nerazvijena zemljišta : kamenjari, aluvijalna zemljišta, skeletna zemljišta i sirozemi. Javljaju se pretežno u podnožju brda i njihovih strana, ispod stena, na zaravnima i dr. Zauzimaju veoma malu površinu. Svi oni, sem kamenjara, pogodni su za podizanje šumskih kultura sa ekonomsko vrednim vrstama drveća, te se njihove mikrolokacije trebaju određivati.

Analizom pedoloških uslova utvrđujemo da isti predstavljaju dobar uslov za razvitak šumske vegetacije, a naročito ekonomsko vrednih vrsta.

2.3. Hidrografske karakteristike

Današnji rečni tokovi na ovom području formirani su tokom kvartara, kada su iščezla mioplionska jezera (Vranjsko i Kumanovsko) preko Grdeličke i Demir kapijske jezerouzine i kada brzo posle toga su usečena rečna korita, na severu Moravsko korito i na jugu Vardarsko korito. Prema tome, voda iz gazdinske jedinice „Preševo” ide u dva morska sliva:

- Crnomorski preko Moravice, Južne Morave i Dunava i
- Egejski preko Kumanovske, Pčinjske i Vardarske reke

To znači da je gazdinska jedinica „Preševo” podeljena u dva slivna područja u širem smislu: Pčinjsko slivno područje gde pripadaju odeljenja od 1 do 48 i Moravsko slivno područje gde pripadaju odeljenja od 49 do 168. Ova dva slivna područja odvojeni su niskom prevlakom (Čukarka) kod Preševa i planinskim grebenom Preševo – Ostrovica.

Zahvaljujući velikim visinskim razlikama brzo i duboko usečeni ostali rečni tokovi, tako, nastale su: Trnavska reka, Kurbalijska, Oraovička i Rajinska reka, koje izvire ili protiču kroz gazdinsku jedinicu i dalje preko Preševske ravnice ulivaju se Trnavska reka u Kumanovsku i dalje u Pčinjsku reku, a ostali u Moravicu i dalje u Južnu Moravu.

Ovi rečni tokovi dele gazdinsku jedinicu na posebne slivove ali svi oni gravitiraju prema Preševu i dalje prema Vranju i Kumanovu.

Rečna korita, pomenutih reka, unutar gazdinske jedinice su dobro usečena, ali dosta široka i sa blagim podužnim padom, te su pogodna za izgradnju izvoznih puteva, međutim potoci koji se račvaju od njih su sa usko usečenim vodotocima i sa velikim podužnim padovima, te nisu pogodni za izgradnju doturnih puteva.

Voda u glavnim rekama preko leta je vrlo slaba. Od glavnih reka odvajaju se brojni potoci, suvodoline i jaruge. Isti imaju strme poduže padove i gusto obrasle šibljem. U donjim delovima gazdinske jedinice, strane su ispresecane jarugama i brazdama. U tim delovima erozija je jako aktivna, javlja se u svim svojim oblicima. U potocima ima vode samo u toku topljenja snega i kišnih perioda.

U Oraovičkoj reci izgrađeno je veštačko jezero, sa zemljanom branom, koja služi za navodnjavanje plodne Oraovačke i Preševske ravnice.

Unutar gazdinske jedinice ima više uređenih i neuređenih izvora. Postoji tradicija da meštani na pogodnim mestima (pored puteva) dovode vodu i izgrađuju česme o svom trošku.

2.4. Klima

Po svom geografskom položaju G.J. „Preševo” pripada Južnomoravskom šumskom području koje leži u pojasu kontinentalne klime centralnih oblasti Balkanskog poluostrva.

Izraženost reljefa, ispresecanost terena većim brojem rečnih dolina, pojava kotlina i izloženost terena čine da je klima ovog područja ipak raznovrsna. I pored nekih zajedničkih crta za najšire područje može se reći da svaka reljefski izdvojena celina ima i svoju specifičnu klimu. Najšire posmatrano mogu se u ovom području izdvojiti tri klimatske zone od kojih jedna obuhvata Vardarsku kotlinu i šire rečne doline, druga planinsko područje, a treća prelazna, koja obuhvata podgorja planina i manjih kotlina.

U prelaznoj oblasti, između dve navedene klimatske zone, vlada klima koja je pod uticajem blage kotlinske. Januar je najhladniji mesec (prosečna temperatura je 0.7°, a najtopliji jul sa prosečnih 24,9°.

Za analizu meteoroloških elemenata, karakterističnih za G.J. „Preševo” korišćeni su podaci prikazani u tabelama mereni na običnoj meteorološkoj stanici (ob) Preševo, koja je smeštena na 410 m

nadmorske visine i nalazi se na 42° 18' severne geografske širine i 21° 40' istočne geografske dužine (po Griniču).

Vodeni talozi

Pod vodenim talozima podrazumevamo sve vrste kondenzovane i sublimirane vodene pare u atmosferi, koje padaju na zemlju u tečnom ili čvrstom stanju. Najveća količina padavina je u septembru i martu mesecu, a najsuvlji mesec je decembar.

Vodeni talozi u mm (Meteorološki godišnjak, 2015.):

Stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god.
Preševo	69.7	95.3	128.8	42.6	50.1	77.5	3.2	58.2	104.3	-	55.3	0.0	-

Relativna vlažnost vazduha

Relativna vlažnost vazduha je veoma značajan faktor za razvoj šuma i javlja se kao opredeljujući faktor transpiracije biljaka i površinskog isparavanja. Vlažnost zemljišta najviše zavisi od relativne vlage vazduha.

Relativna vlažnost vazduha je najveća u zimskim mesecima kada su temperature niske, dok je u toku leta najniža. Suvoća vazduha leti ima za posledicu veliku evapotranspiraciju i isušivanje zemljišta do znatne dubine. Najniže vrednosti ima u aprilu, maju i junu, a najviše u novembru, decembru, januaru i februaru. Prosečna godišnja relativna vlažnost vazduha iznosi 73%, što odgovara kontinentalnom klimatu.

Srednja mesečna relativna vlažnost vazduha u % (Meteorološki godišnjak, 2015.):

Stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god.
Preševo	83	79	79	66	69	68	61	63	70	81	77	86	73

Temperatura vazduha

Temperatura vazduha u °C (Meteorološki godišnjak, 2015.):

Stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god.
Preševo	0.7	2.8	5.1	10.3	17.6	20.0	24.9	23.6	18.9	11.4	8.1	2.2	12.2

- Najtopliji mesec je jul, a najhladniji januar.
- Apsolutni maksimum temperature iznosi 39.3 °C.
- Apsolutni minimum temperature iznosi – 14.3 °C.

Srednja maksimalna temperatura vazduha u °C:

Stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god.
Preševo	11.8	13.2	18.6	23.4	32.5	31.9	39.3	35.8	35.4	22.6	21.9	11.9	39.3

Srednja minimalna temperatura vazduha u °C:

Stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god.
Preševo	-14.3	-7.1	-4.1	-0.6	2.7	8.6	13.1	13.3	7.6	0.1	-2.4	-6.5	-14.3

Oblačnost

Oblačnost u desetinama (Meteorološki godišnjak, 2015.):

Stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god.
Preševo	7.7	5.6	7.4	5.4	5.8	4.9	1.3	3.0	5.0	7.3	4.3	5.6	5.3

Srednja godišnja oblačnost u desetinama koja iznosi 4.6 pokazuje da je ovo relativno sunčano područje.

Vazdušni pritisak

Vazdušni pritisak u mb (Meteorološki godišnjak, 2015.):

Stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god.
Preševo	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Sneg

Broj dana sa snegom u toku godine (Meteorološki godišnjak, 2015.): Preševo - 28 dana.

Magla

Broj dana sa maglom u toku godine (Meteorološki godišnjak, 2015.): Preševo - 19 dana.

Vetar

Kretanje vazduha u atmosferi naziva se strujanje, koje ima svoj početak i kraj (cirkulacija je kretanje vazduha sa zatvorenim linijama strujanja). U atmosferi uvek postoji nekakvo strujanje. Vetar predstavlja horizontalno kretanje vazduha. Za opštu karakteristiku klime je od značaja brzina, pravac i čestina javljanja vetra. Sve se ovo odražava na vegetaciju kao i na zemljište. U prvom slučaju u smislu uvećanja transpiracije biljaka, a u drugom smislu isušivanja zemljišta.

Za razliku od ostalih klimatskih elemenata, vetar nije skalar, već je vektorska veličina. To znači da je potpuno definisan sa tri elementa: pravac, smer i intenzitet. Ipak, u praksi je vetar određen sa dva elementa i to: pravcem (koji podrazumeva smer) i brzinom ili jačinom. Pravac vetra predstavlja stranu sveta sa koje vetar duva (N-sever; E-istok; S-jug; W-zapad). Brzina vetra je put kojim vazdušne čestice pređu u jedinici vremena (m/s). Jačina vetra je efekat njegovog dejstva na određene predmete (Boforova skala od 0 do 12 stepeni).

Vetar je značajan element koji utiče na formiranje klime određenog područja izazivajući razlike u temperaturi, donoseći padavine ili sušu. Vetrovi se javljaju kao stalni kada imaju lokalne izvore i prouzrokuju lokalne vremenske nepogode, ili kao povremeni ako ih stvaraju prodori vazduha iz susednih oblasti.

Vetar je kao klimatski element veoma važan. Na prvom mestu ima uticaj na temperaturne odnose i vlažnost vazduha, a zatim od njega zavisi i oblačnost i padavine. Raspodela vetra na zemlji

uglavnom zavisi od raspodele vazdušnog pritiska. Na pravac i brzinu vetra utiče još i reljef zemljišta. Vetar donosi sa sobom odlike one klime odakle duva.

U GJ Preševo vetrovi najčešće duvaju sa severoistoka. Najučestaliji su severozapadni, zapadni i istočni vetar.

2.5. Opšte karakteristike šumskih ekosistema

U gazdinskoj jedinici "Preševo" zastupljene su sledeće biljne zajednice:

Kompleks (2) kserotermofilnih sladunovo-cerovih i drugih tipova šuma

Kompleksi (pojasevi) dalje se raščlanjuju na cenoekološke grupe tipova šuma, na osnovu saznanja o vegetaciji i zemljištu. Prema navedenom kriterijumu za ovu gazdinsku jedinicu izdvojena je sledeća cenoekološka grupa tipova šuma:

• **21 - Šuma sladuna i cera (*Quercion frainetto*)** na smeđim i lesiviranim zemljištima

Cenoekološke grupe tipova šuma dalje se raščlanjuju na grupe ekoloških jedinica, koje predstavljaju pojedine biljne zajednice, najčešće ranga asocijacije okarakterisane zemljištima na kojima se javljaju. U ovoj gazdinskoj jedinici izdvojene su sledeća grupa ekoloških jedinica:

• **212 - Tipična šuma sladuna i cera (*Quercetum frainetto-cerris typicum*)** na smeđim lesiviranim zemljištima

Tipične šume sladuna i cera zauzimaju niže i brežuljkaste terene do oko 600 metara nadmorske visine na različitim smeđim zemljištima (najčešće gajnjačama). To su šume uglavnom izdanačkog porekla, manjih visina i srednjeg sklopa, sa dobro izdiferenciranim i bogatim spratovima žbunja i prizemne flore. Nalaze se na toplijim stranama na razvijenim zemljištima: gajnjačama, kiselim smeđim zemljištima i drugim. Kiselo smeđe zemljište je dovoljno duboko (75cm), a pokrivenost prizemne flore potpuna, tako da su ovde uslovi povoljniji za regulisanje oticanja površinske vode. Samim tim i erozija je manje izražena. Na nižim nadmorskim visinama prevlađuju sladun i cer, a na višim nadmorskim visinama ima znatnog učešća kitnjaka. Edifikatori su sladun i cer, a javlja se još i veći broj drvenastih vrsta, pretežno kserofilnih: *Acer campestre*, *Tilia argentea*, *Pyrus pyraeaster* i dr. Prizemno se javljaju *Festuca heterophylla*, *Hieracium sp.*, *Helleborus odorus*, *Veronica officinalis*, *Luzula forstarii* i dr.

Zemljišta su najčešće srednje duboka (30-60 cm) smeđa. I pored osrednje dubine proizvodna vrednost ovih zemljišta je za šumu sladuna i cera zadovoljavajuća.

2.6. Opšti faktori značajni za stanje šumskih ekosistema

Prilikom proučavanja šumskih ekosistema posebno mesto zauzima proučavanje staništa. Karakteristike staništa manifestuju se kroz osnovne ekološke faktore i to:

1. *Klimatski faktori*, u koje spadaju: temperatura, atmosferski talog i vlaga vazduha, svetlost, vetar i dr.;
2. *Orografski faktori*, koje čine: reljef, nadmorska visina, ekspozicija terena, nagib terena, mikroreljef i dr.;
3. *Geološka podloga (matični supstrat)*, značajna je za obrazovanje različitih tipova zemljišta;
4. *Edafski faktori ili zemljišni faktori*, deluju preko fizičkih i hemijskih osobina zemljišta i kao sredina za razvoj korenovog sistema biljaka;

5. *Biološki činioci* među kojima su najvažniji biljni i životinjski svet i čovek kao poseban antropogeni faktor.

Svi gore navedeni ekološki faktori u prirodi deluju zajedno, tj. kao celina, odnosno kao kompleks faktora. Oni su međusobno povezani delujući jedan na drugoga i na sredinu, međusobno se dopunjuju i zamenjuju.

Klimatski faktori deluju kompleksno i neposredno na biljni svet, a među najvažnijim za život i rasprostranjenje biljnih zajednica je svetlost. Ona utiče na proces fotosinteze, karakter vegetacije, proces obnavljanja i dr.

Temperatura vazduha u sadejstvu sa ostalim ekološkim činiocima, a naročito sa vlagom utiče na raspored biljnog pokrivača. Ekstremne temperature, bile one maksimalne ili minimalne, štetne su naročito u vreme vegetacije. Rani mrazovi mogu biti odlučujući u selekciji nekih vrsta drveća. Vлага i voda uz temperaturu su odlučujući faktori za razvoj vegetacije.

U celini uzevši pogodna umereno - kontinentalna klima omogućuje dovoljno trajanje perioda vegetacije i stvara povoljne uslove za produkciju šumske vegetacije.

Mikroklima šumskih staništa

Prilikom analize šumskih staništa na jednom širem području (regionu) nije samo dovoljno da se upoznaju karakteristike regionalne klime (makroklike), već treba da se znaju i klimatske karakteristike na užem prostoru – mikroklima svakog staništa. Ustanovljavanje razlike u mikroklimi susednih staništa, služi nam u oceni ekoloških karakteristika pojedinih šumskih – ekoloških jedinica. Pri analizi šumskih staništa mikroklimatska istraživanja su veoma dragocena za ocenu sličnosti i razlika šumskih ekosistema, kao i veze koje postoje između njih.

Orografski faktori (reljef, nadmorska visina, ekspozicija, inklinacija, konfiguracija terena itd.) ukazuju na to da su ovo tipična šumska staništa.

Izloženost terena (ekspozicija)

Ekspozicija terena u velikoj meri utiče na izgled i sastav šuma i staništa u celini. Ekspozicija ima bitan uticaj na klimatske i edafske (zemljišne) uslove određenog staništa. Najviše se međusobno razlikuju severne i južne ekspozicije. Razlike su u stepenu osunčavanja terena, temperaturi i vlažnosti vazduha, zemljišta i dr.

Ove razlike između severnih i južnih ekspozicija mogu biti vrlo izražene i ekstremne i utiču na formiranje određenih tipova šuma.

Nagib terena i šuma

Nagib terena (kao i ekspozicija) ima višestruke uticaje na promene klimatskih i edafskih uslova. Nagib terena ima vidnog uticaja na stepen zagrevanja staništa, dubinu zemljišta, vlažnost zemljišta, zadržavanje snežnog pokrivača i dr. Sa povećanjem ugla nagiba terena na južnim i zapadnim ekspozicijama povećava se količina toplote i intenzitet osunčavanja, a na severnim stranama je obrnuto, smanjuje se. Prema tome, nagib terena zajedno sa ekspozicijom bitno menja mikroklimatske uslove staništa.

Nadmorska visina i šuma

Promene nadmorske visine utiču na promene osnovnih karakteristika klime (temperatura vazduha, vlažnost vazduha, količina i raspodela atmosferskog taloga, režim svetlosti i dr.). Snižanjem temperature, manjom ukupnom količinom toplote i skraćanjem vegetacionog perioda, sa porastom nadmorske visine menjaju se I vrste drveća koje grade odgovarajuće zajednice. Zbog pooštrenih

klimatskih i drugih uslova na većim nadmorskim visinama u sastojinama ima manji broj stabala po hektaru i ona su manjih visina i ukupna produkcija drvene zapremine je manja.

Edafski faktori (tip zemljišta, dubina, skeletnost, pedološka podloga, sastav i dr.), potvrđuju da su staništa dobra.

Uslovi zemljišta

Za nastanak određenih tipova zemljišta značajni su sledeći faktori: geološka podloga, reljef, klima, vegetacija i čovek. Svi ovi faktori imaju veću ili manji ulogu, deluju zajedno i kompleksno, a rezultat njihovog delovanja su različita zemljišta. Za uspešan rast drveća prvenstveno je potrebna dovoljna fiziološka dubina i povoljne fizičke (dovoljno vode, vazduha) i hemijske (ph, sastav zemljišnog rastvora i dr.) osobine zemljišta. Zaključuje se da različiti faktori utiču na formiranje različitih tipova zemljišta, a na njima i odgovarajući tipovi vegetacije, kako livadsko-pašnjačke, tako i šumske.

Biotički faktori (uticaj antropogenih činilaca i zastupljenost pojedinih tipova šuma) povoljno utiču na stanište, vodni režim i ostale činioce koji su u međusobno zavisnim odnosima.

Biotički činiooci – biljni i životinjski svet i čovek

Osnovne vrste drveća – edifikatori i subedifikatori, tj. dominantne vrste u spratu drveća, najvažnija su karika šumske biocenoze. Pored toga što su najbrojnije zastupljene, one u najvećoj meri utiču na formiranje biotopa (staništa) i na život svih ostalih organizama u biocenozi.

Pored toga oni su glavni nosioci produkcije, tj. razvoja proizvodnih karakteristika svakog pojedinog tipa šume. Međutim u lancu interakcije živih i neživih delova šumskog ekosistema, pored drveća, značajni su i svi drugi biljni organizmi. Oni deluju posredno ili neposredno, na stanište, jedni na druge, na životinjski svet itd.

Životinjski i biljni svet u šumskoj biogeocenozi su vrlo tesno povezani. Dok većini životinja biljke služe direktno za ishranu, vrlo mali broj vrsta u šumi se hrani životinjama. Životinje u velikoj meri utiču na biljke neposredno (oprašivanje, raznošenje semena i dr.) i posredno (svojom aktivnošću menjaju stanište – mehaničko usitnjavanje, mešanje i ubrzavanje razlaganja organskih materija, đubrenje i dr.).

Kao poremećaj prirodne ravnoteže u šumi zoogeni i fitogeni faktori su uvek tesno povezani, a najčešći primarni uzročnik je čovek. Pojava kalamiteta insekata (gubar, mrazovac i dr.) najčešće su posledica čovekovog nerazumnog odnosa prema šumi. Posledice ovih kombinovanih zooantropogenih uticaja su degradirane šume.

3.0. PRIVREDNE KARAKTERISTIKE

3.1. Opšte privredne karakteristike područja u kome se nalazi G.J.

Gazdinska jedinica se nalazi na teritoriji opštine Preševo. Preševo je varošica sa više asfaltnih ulica, mnogobrojnim trgovinskim i zanatskim radnjama. Preševo je Opštinsko sedište i sedište svih političkih organizacija. Tu se nalazi škola za usmereno obrazovanje, Osnovna škola, Pogon duvanske industrije, Stolarsko preduzeće, ambulanta.

Naselja (sela) kaoja se sa svojim zemljištem i šumom naslanjaju na ovu gazdinsku jedinicu su:

- Ravničarska sela: Miratovce, Trnava, Oraovica, Donja Šušaja, Crnotince, Rajince i varošica Preševo
- Planinska sela: Barčevac, Gare, Gospođince, Bukovac, Ilince, Bujić, Gornja Šušaja, Kurbalija, Norča, Loše Bukarevce, Mađare, Sefer, Pečeno i Stanjevce

Ravničarska sela su locirana uz obod kotline (ravničarskog dela), zbijenog su tipa, sa jednom glavnom asfaltnom ulicom od koje se odvajaju mnogobrojne uske kaldrmske ulice (sokaci).

Planinska sela su čitlučkog tipa. Svako selo je podeljeno na mahale prilično udaljene jedna od druge. Stanovnici mahala imaju uske rodbinske veze. Stare tradicije, običaji i navike albanskog naroda zadržale su se i do danas. U pomenutim selima stanovništvo je pretežno albanske nacionalnosti. Postoji nekoliko kuća gde živi stanovništvo srpske nacionalnosti u selima Trnava i Rajince, a nešto više ih ima u Preševu.

3.2. Ekonomske i kulturne prilike

Po podacima Republičkog zavoda za statistiku „Opštine i regioni u Republici Srbiji 2015“:

Opština	Površina (ha)				Stepen šumovitosti	Broj naselja	Broj stanovnika	
	Svega	Obradive površine	Šuma	Ostalo zemlište			Ukupno	Po km ²
Preševo	26.400	6.390	11.222,16	8787,84	42,51%	35	29784	113

Ukupna površina opštine Preševo, po Katastru nepokretnosti iz 2015. godine, je 26.400 ha, od toga na šume (obraslu površinu) otpada 11.222,26 ha (42,51 %). Od ukupne poljoprivredne površine (6.390ha), po Statističkom godišnjaku iz 2015. godine, oranica i bašta bilo je na površini od 4.541 ha, voćnjaka na 49 ha, vinograda na 24 ha, a livade i pašnjaci nalaze se na površini od 1.646 ha. Na teritoriji opštine živi 29.784 stanovnika (2015. godina). Prosečan broj stanovnika po 1 km² iznosi 113 stanovnika.

Opština Preševo nalazi se u južnoj Srbiji u Pčinjskom okrugu istočno od AP Kosovo i Metohija i severno od Republike Makedonije.

Prema većini analiziranih indikatora radi se o sredini u veoma nepovoljnim socio-ekonomskim uslovima. Tradicionalno poljoprivredna sredina, sa značajnim ali nedovoljno iskorišćenim i valorizovanim prirodnim i privrednim potencijalima, opština Preševo donošenjem strategije i akcionog plana za njeno sprovođenje kreira pretpostavke za društveni aktivizam i organizovano pristupanje rešavanju aktuelnih problema i njenog bržeg oporavka i razvoja.

U pogledu razvoja ekonomije, trenutno stanje privrede pokazuje da ona ne može biti nosilac razvoja opštine Preševo imajući u vidu da na njenoj teritoriji ne posluje ni jedno veliko preduzeće i da

dominiraju mala prduzeća i preduzetnici. Takođe, sama struktura privrede pokazuje da nijedan sektor nije dovoljno razvijen da bi generisao novo zapošljavanje i doprineo sveukupnom razvoju opštine. Poljoprivreda, s druge strane, delatnost koja iako se suočava sa velikim problemima, uz adekvatne mere i uz uspešno organizovanje ljudskih i materijalnih resursa, može da doprinese ukupnom razvoju opštine. Fokus takođe, ne samo kada je u pitanju privreda, treba da bude na unapređenju ljudskih resursa i na jačanju saradnje između privatnog i javnog sektora.

Glavno zanimanje stanovništva je poljoprivreda i stočarstvo, a kao dopunska zanimanja su trgovina i zanatstvo. U ovim delatnostima dominira privatni sektor.

Industrija (duvanska, drvena i dr.), iako skromnih mogućnosti zapošljava izvestan broj radnika. Izvestan broj radnika zapošljen je u društvenim službama (školama, radnjama i dr. organizacijama).

Oed poljoprivrednih proizvoda najviše se gaji duvan, pšenica i kukuruz. U ravničarskim delovima radovi su delimično mehanizovani. Od povrtarskih kultura najviše se gaji lubenica i pasulj. Proizvodi se kakao za svoje tako i za tržišne potrebe.

Stočarstvo je u blagom usponu. Najviše se gaje ovce i goveda. Domaće primitivne rase postepeno zamenjuju visoko prinodne rase. Bivolci se čuvaju zbog vuče, a bivolice zbog odličnog mleka. Konji se čuvaju radi prenošenja drveta i drugih proizvoda.

Šumarstvo kao privredna grana dobija sve veći značaj.

3.3. Organizacija i materijalna opremljenost

Južnomoravskim šumskim područjem gazduje šumsko gazdinstvo "Vranje" iz Vranja, koje je u sastavu JP "Srbijašume" iz Beograda. U okviru šumskog gazdinstva postoji pet šumskih uprava:

- Šumska uprava "Bosilegrad"
- Šumska uprava "Bujanovac"
- Šumska uprava "Vranje"
- Šumska uprava "Surdulica"
- Šumska uprava "Vladičin Han"

JP "Srbijašume" je u svoju organizacionu praksu, u sistem organizovanja i gazdovanja šumama, uvelo šumsku upravu kao osnovnu organizacionu jedinicu, odnosno revirni sistem (revir je najniža organizaciona jedinica). Osnovna karakteristika revirnog sistema je da su upravni poslovi odvojeni od stručno-izvršnih poslova na terenu, na taj način što upravnu jedinicu čini više gazdinskih jedinica-revira, koji su ujedinjeni u šumskoj upravi kao celini. Upravnu jedinicu čini uprava - kojom rukovodi šef ŠU, dok gazdinsku jedinicu čini revir kojim upravlja revirni inženjer, njemu je povereno sprovođenje svih radova na terenu.

Kvalifikaciona struktura zaposlenih po stepenu stručnosti u šumskoj upravi "Bujanovac" je sledeća:

- VSS 4
- SSS 15
- NKV 2

Ukupno zaposlenih: 21 radnika

Materijalno - tehnička opremljenost Šumske uprave "Bujanovac" je sledeća:

- Upravna zgrada ŠU Bujanovac 1 kom.

- Upravna zgrada revira Preševo 1 kom.
- Šumarska zgrada Vrtoškoš.
- Terensko vozilo Lada Niva 2 kom
- Lugarske kuće Trnava, Preševo, Oraovica i Rajince.
- Motorne testere kom 2.

3.4. Dosadašnji zahtevi prema šumama u gazdinskoj jedinici i dosadašnji način korišćenja šumskih resursa

Dosadašnje korišćenje potencijala šuma i šumskog zemljišta iz ove gazdinske jedinice se zasnivao na korišćenju drvne mase boljeg kvaliteta za primarnu preradu drveta, kao i potrebu za ogrevnim drvetom za lokalno stanovništvo.

Treba napomenuti da ogrevno drvo iz ove gazdinske jedinice ne može podmiriti sve potrebe stanovništva, već će se snabdevati iz ostalih gazdinskih jedinica ŠU Bujanovac.

Korišćenje ostalih šumskih resursa u dosadašnjem periodu nije bilo.

3.5. Mogućnost plasmana šumskih proizvoda

Korisnici drvnih sortimenata iz GJ „Preševo” je lokalno stanovništvo koje koristi drvo za ogrev i to putem samoizrade (maloprodaja). Za drvene sortimente iz veštački podignutih sastojina pored samoizrade vrši se i režijska seča i sortimenti se prodaju kupcima sa kojima je ŠG „Vranje” sklopilo ugovor o prodaji na kamionskom putu.

4.0. FUNKCIJE ŠUMA

4.1. Osnovne postavke i kriterijumi pri prostorno-funkcionalnom reoniranju šuma i šumskih staništa u gazdinskoj jedinici

Zbog brojnih koristi za društvo u celini, šume i šumsko zemljište su po Zakonu o šumama "dobro od opšteg interesa", pa je prema tome gazdovanje šumama i šumskim područjima složen i odgovoran zadatak. Polazeći od potreba i zahteva društva u odnosu na šume i šumska područja, neophodno je utvrditi potencijal šuma i šumskih staništa i definisati funkcije šuma, to jest odrediti osnovnu (prioritetnu) namenu šuma u šumskom području. Mnogobrojna dejstva šuma nazivamo funkcijama šuma i imaju trajan značaj za ljudsko društvo, a moguće ih je uslovno svrstati u tri grupe:

- Proizvodne funkcije
- Opštekorisne funkcije
- Socijalne funkcije

Proizvodne funkcije šuma - predstavljene su proizvodnjom drveta (tehničko i prostorno), divljači (krupne i sitne), šumskog semena i ostalih proizvoda šuma (lekovito bilje, pečurke, šumski plodovi i dr.).

Opštekorisne funkcije šuma - podrazumevaju zaštitne, hidrološke, klimatske, higijensko-zdravstvene i druge funkcije šuma.

Socijalne funkcije šuma - u ove funkcije šuma ubrajamo: turistično rekreativne, obrazovne, naučno-istraživačke, odbrambene i druge funkcije.

U svakoj šumi ili njenom delu istovremeno se ostvaruje više funkcija šuma koje se vremenski i prostorno prepliću i svaki od njih ima manji značaj za širu društvenu zajednicu. Sve ove funkcije šuma potrebno je uvažiti i međusobno uskladiti kako bi se ostvario maksimalan ekološki i ekonomski efekat za širu društvenu zajednicu.

Postupak pri prostorno-funkcionalnom reoniranju šuma, pri čemu usvajamo princip polifunkcionalnosti, polazi od utvrđivanja prioritetne (najznačajnije) funkcije šume. Utvrđivanje prioritetne funkcije (osnovne namene) u osnovi polazi od:

1. Usvajanja unapred utvrđenih zakonskih rešenja, kojima je namena šuma ili pojedinačnih njenih delova već utvrđena, a u skladu s tim i prioritetna funkcija i cilj gazdovanja njome uslovljen.
2. Da se na osnovu poznatih kriterijuma izvrši utvrđivanje prioritetne funkcije šuma, odnosno da se izvrši pojedinačno vrednovanje šuma ili njenih delova vezanih za svaku konkretnu funkciju, a da se u fazi integralne analize polifunkcionalnog karaktera utvrdi prioritetna funkcija.

Nakon utvrđivanja prioritetne funkcije potrebno je ostale funkcije usaglasiti i razrešiti međusobne konflikte. Ovo podrazumeva utvrđivanje međusobnog odnosa pojedinih funkcija prema prioritetnoj funkciji šuma, odnosno u kojoj meri se mogu ostvariti pored prioritetne funkcije i druge funkcije šuma.

Odnos pojedinih funkcija prema prioritetnoj funkciji može biti sledeći:

1. Da su pojedine funkcije šuma spojive sa prioritetnom funkcijom, odnosno da se sa istim funkcionalnim zahtevima u potpunosti ostvaruju i druge funkcije šuma i tada možemo govoriti o prioritetnim funkcijama šuma.

2. Da se pojedine funkcije šuma nalaze u izvesnom konfliktu sa prioritetsnom funkcijom ili da za svoje ostvarenje zahtevaju drugačije funkcionalne zahteve, tako da se ne ostvaruju u potpunosti, ali ih je potrebno planirati u onoj meri u kojoj ne ugrožavaju prioritetsnu funkciju i u tom smislu predstavljaju dopunske funkcije šuma.

3. Da su pojedine funkcije šuma toliko suprotne prioritetsnoj funkciji te se ne mogu ostvarivati, a u skladu s tim ne mogu se ni planirati, pa se kao takve mogu nazvati isključive funkcije.

4.2. Funkcije šuma i namena površina

S obzirom na sve složenije funkcije šuma zbog kojih je neophodno planirati različite ciljeve gazdovanja u pojedinim delovima šumskog kompleksa, nameće se potreba da se izvrši prostorna podela šumskog kompleksa, u zavisnosti od prioritetsne namene (funkcije) njihovih pojedinih delova. Na osnovu zatečenog stanja i utvrđenog potencijala šuma i šumskog zemljišta i Zakonske i podzakonske regulative koja se odnosi na gazdovanje šumama u gazdinskoj jedinici "Preševo" utvrđene su sledeće globalne i prioritetsne funkcije šuma:

Globalna namena Osnovna namena

1. Šume i šumska staništa sa proizvodnom funkcijom (10) Namenska celina 10 - Proizvodnja tehničkog drveta
2. Šume sa proizvodno - zaštitnom funkcijom (11) Namenska celina 26 - Zaštita zemljišta od erozije
3. Šume sa prioritetsnom zaštitnom funkcijom (12) Namenska celina 66 - Stalna zaštita šuma (izvan gazdinskog tretmana)

Namenska celina "10" - Proizvodnja tehničkog drveta

Za ovu namensku celinu prioritetsna funkcija je maksimalna i trajna proizvodnja drveta najboljeg kvaliteta. Istovremeno sa ispunjavanjem proizvodne funkcije, maksimalno se ostvaruje i proizvodnja kiseonika posebno specifične, a sa ekološkog aspekta vrlo značajne. Pored ovih funkcija ostvaruju se i ostale funkcije šuma samo sa manjim stepenom i predstavljaju dopunske funkcije. Isključivih (potpuno konfliktnih) funkcija skoro da nema.

Funkcionalni zahtevi sastojina za ostvarenje ove namenske celine sadržani su u:

- izboru vrsta drveća na tipološkoj osnovi
- forsiranju mešoviti sastojina radi obezbeđenja njihove biološke stabilnosti
- forsiranju svih do sada poznatih uzgojno-strukturnih oblika u skladu sa osobinama vrsta drveća i staništa na kome se nalaze
- forsiranju potpunog sklopa
- forsiranju optimalne šumovitosti
- melioraciji degradiranih šuma
- primeni mehanizacije u svim fazama nege sastojina i seči i izradi drvnih sortimenata
- optimalnoj otvorenosti šumskog kompleksa šumskim saobraćajnicama (putevi, vlake).

Namenska celina "26" - Zaštita zemljišta od erozije

Prioritetsna funkcija u ovoj namenskoj celini je zaštita zemljišta od vodne erozije. Kriterijumi za izdavanje ove namenske celine obuhvataju:

- erozije brazde na površini zemljišta
- strme do vrlo strme strane nagiba preko 30°
- suva i plitka skeletna zemljišta
- strane sa nagibom preko 20° na ilovastoj podlozi
- dvoslojna zemljišta i na manjim nagibima

Funkcionalni zahtevi sastojina za protiverozionu zaštitu zemljišta su:

- izboru vrsta na tipološkoj osnovi
- potpuna obraslost
- prebirna struktura sastojina, u uslovima gde to ne odgovara biološkim osobinama vrsta drveća, formirati dvospratne i višespratne sastojine
- forsiranje izdanačkih sastojina na dvoslojnim zemljištima
- isključiti proizvodnju dugačkih sortimenata
- granjevinu ostavljati u sastojini uz potpunu uspostavu šumskog reda
- mehanizovani način izvlačenja podrediti animalnom
- seču i izvlačenje sortimenata ograničiti na zimski period
- zabraniti spuštanje i izvlačenje stabala po liniji najvećeg pada terena
- gustinu šumskih komunikacija svesti na minimum
- preventivna zaštita šuma od šumskih štetočina (ento i fito porekla), kao i od požara.

Isključuju se čiste seče na velikim površinama, odnosno rekonstrukcija degradiranih šuma mora se vršiti na manjim površinama u više navrata. Intenzitet seča mora biti umereniji i češći. Podrazumeva se da obnavljanje ovih šuma mora biti dugog perioda (stvaranje raznodobnih ili prebirnih šuma).

Namenska celina "66" - Stalna zaštita šuma (izvan gazdinskog tretmana)

Šume svrstane u ovu namensku celinu nalaze se, najčešće na gornjoj granici vegetacije, na izuzetno vrletnom i nepristupačnom terenu (nagibima preko 40°), šume u klisurama i slično. S obzirom na nepristupačne i vrletne terene na kojima se prostiru, sastojine ove namenske celine ostaju bez gazdinskih tretmana. Sami orografski uslovi bili su odlučujući faktor da se ove sastojine prepuste prirodnim procesima razvoja. Gledano sa ekonomskog aspekta bilo kakvo gazdovanje ovim sastojinama je onemogućeno te su u daljem razvoju prepuštene same sebi i prirodi.

4.3. Gazdinske klase

Prema Pravilniku o sadržini osnova i programa gazdovanja šumama, godišnjeg izvođačkog plana i privremenog godišnjeg plana gazdovanja privatnim šumama, (Sl. gl. SRS br. 122/2003) gazdinsku klasu (čl.4) čine sve sastojine iste namene, istih ili sličnih stanišnih uslova (po ekološkoj pripadnosti ili tipu šume) i sastojinskog stanja (po sastojinskoj pripadnosti), za koje se utvrđuju jedinstveni ciljevi i mere gazdovanja.

Usvajajući napred navedeno, gazdinske klase formirali smo na osnovu tri kriterijuma: namene površine, sastojinske pripadnosti i pripadnosti grupi ekoloških jedinica.

Gazdinsku klasu označava osam brojeva, od kojih prva dva broja označava namensku celinu, sledeća tri broja po redu označavaju sastojinsku celinu, a zadnja tri broja označavaju grupu ekoloških jedinica.

U gazdinskoj jedinici "Prešev" utvrđene su sledeće gazdinske klase:
G. K. Sastojinska celina Grupa ekoloških jedinica

G.K.	Sastojinska celina	Grupa ekoloških jedinica
NC 10 - Proizvodnja tehničkog drveta		
10215212	215.Izdanačka mešovita šuma sladuna	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10216212	216.Devastirana šuma sladuna	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10267212	267.Šibljak	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10325212	325.Izdanačka šuma bagrema	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10360212	360.Izdanačka šuma bukve	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10361212	361.Izdanačka mešovita šuma bukve	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10362212	362.Devastirana šuma bukve	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10469212	469.Veštački podignuta sastojina ostalih lišćara	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10475212	475.Veštački podignuta sastojina crnog bora	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
10477212	477.Veštački podignuta sastojina belog bora	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
NC 26- Zaštita zemljišta od erozije		
26215212	215.Izdanačka mešovita šuma sladuna	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
26216212	216.Devastirana šuma sladuna	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
26267212	267.Šibljak	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
26475212	475.Veštački podignuta sastojina crnog bora	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima

NC 66 - Stalna zaštita šuma (izvan gazdinskog tretmana)		
66215212	215.Izdanačka mešovita šuma sladuna	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
66216212	216.Devastirana šuma sladuna	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima
66267212	267.Šibljak	212.Tipicna šuma sladuna i cera (Quercetum frainetto–cerris typicum) na srednjim lesiviranim zemljištima

U G.J."Preševo", ukupno je izdvojeno 17 gazdinskih klasa i po njima je prikazano stanje šuma.

5.0. STANJE ŠUMA I ŠUMSKIH STANIŠTA

U skladu sa Zakonom o šumama i odredbama Pravilnika o načinu izrade Osnova, stanja šuma prikazana su po: nameni, poreklu i očuvanosti, smesi, vrstama drveća, debljinskoj strukturi, starosti, gazdinskim klasama, zatim šumske kulture, neobrasle površine, zdravstveno stanje, stanje divljači i opšti osvrt na zatečeno stanje šuma.

5.1. Stanje šuma po nameni

U gazdinskoj jedinici utvrđene su sledeće globalne i osnovne namene.

Globalna namena:

1. Globalna namena 10. Šume i šumska staništa sa proizvodnom funkcijom
2. Globalna namena 11. Šume i šumska staništa sa proizvodno - zaštitnom funkcijom
3. Globalna namena 12. Šume sa prioriteto - zaštitnom funkcijom

Namena globalna	Površina		Zapremina			Zapreminski prirast			Zv/V%
	ha	%	m3	%	V/ha	m3	%	Zv/ha	
10	3136.48	79.4	213352.6	90.6	68.0	11040.5	91.7	3.5	5.2
11	665.86	16.9	19260.7	8.2	28.9	861.2	7.2	1.3	4.5
12	147.65	3.7	2950.9	1.3	20.0	132.8	1.1	0.9	4.5
UKUPNO GJ	3949.99	100.0	235564.1	100.0	59.6	12034.5	100.0	3.0	5.1

Globalna namena 10 - zastupljena je sa 3.136,48 ha (79,4 %) po površini, 213.352,6 m³ po zapremini (90,6 %), sa prosečnom zapreminom 68,0 m³/ha, sa prosečnim zapreminskim prirastom 3,5 m³/ha i procentom tekućeg zapreminskog prirasta 5,2 %.

Globalna namena 11 - zastupljena je sa 665,86 ha (16,9 %) po površini, 19.260,7 m³ po zapremini (8,2 %), sa prosečnom zapreminom 28,9 m³/ha, sa prosečnim zapreminskim prirastom 1,3 m³/ha i procentom tekućeg zapreminskog prirasta 4,5 %.

Globalna namena 12 - zastupljena je sa 147,65 ha (3,7 %) po površini, 2.950,9 m³ po zapremini (1,3%), sa prosečnom zapreminom 20,0m³/ha, sa prosečnim zapreminskim prirastom 0,9m³/ha i procentom tekućeg zapreminskog prirasta 4,5%.

U gazdinskoj jedinici utvrđene su sledeće Osnovne namene (prioritetne funkcije):

1. Namenska celina 10. Proizvodnja tehničkog drveta
2. Namenska celina 26. Zaštita zemljišta od erozije
3. Namenska celina 66. Stalna zaštita šuma (izvan gazdinskog tretmana)

Namena globalna	Površina		Zapremina			Zapreminski prirast			Zv/V%
	ha	%	m3	%	V/ha	m3	%	Zv/ha	
10	3136.48	79.4	213352.6	90.6	68.0	11040.5	91.7	3.5	5.2
26	665.86	16.9	19260.7	8.2	28.9	861.2	7.2	1.3	4.5
66	147.65	3.7	2950.9	1.3	20.0	132.8	1.1	0.9	4.5
UKUPNO GJ	3949.99	100.0	235564.1	100.0	59.6	12034.5	100.0	3.0	5.1

Namenska celina 10 - zastupljena je sa 3.136,48ha (79,4 %) po površini, 213.352,6 m³ po zapremini (90,6 %), sa prosečnom zapreminom 68,0 m³/ha, sa prosečnim zapreminskim prirastom 3,5 m³/ha i procentom tekućeg zapreminskog prirasta 5,2 %.

Namenska celina 26 - zastupljena je sa 665,86 ha (16,9 %) po površini, 19.260,7 m³ po zapremini (8,2 %) sa prosečnom zapreminom 28,9 m³/ha, sa prosečnim zapreminskim prirastom 1,3 m³/ha i procentom tekućeg zapreminskog prirasta 4,5 %.

Namenska celina 66 - zastupljena je sa 147,65 ha (3,7 %) po površini, 2.950,9 m³ po zapremini (1,3 %) sa prosečnom zapreminom 20,0 m³/ha, sa prosečnim zapreminskim prirastom 0,9 m³/ha i procentom tekućeg zapreminskog prirasta 4,5 %.

5.2. Stanje šuma po gazdinskim klasama

Formiranje gazdinskih klasa izvršeno je na osnovu pripadnosti sastojina namenskoj celini, sastojinskoj pripadnosti i pripadnošću grupa ekoloških jedinica. Gazdinsku klasu označava osam brojeva, od kojih prva dva broja označava namensku celinu, sledeća tri broja označavaju sastojinsku pripadnost, a zadnja tri broja označavaju grupu ekoloških jedinica.

Stanje šuma po gazdinskim klasama dato je u sledećem tabelarnom prikazu:

Gazdinska klasa	Površina		Zapremina		Zapreminski prirast				Zv/V
	ha	%	m ³	%	V/ha	m ³	%	Zv/ha	
10215212	1506.93	38.2	89060.1	37.8	59.1	3644.7	30.3	2.4	4.1
10216212	792.32	20.1	26817.3	11.4	33.8	1206.8	10.0	1.5	4.5
10325212	14.04	0.4							
10360212	162.12	4.1	16430.0	7.0	101.3	451.6	3.8	2.8	2.7
10361212	114.10	2.9	13466.2	5.7	118.0	439.7	3.7	3.9	3.3
10362212	2.88	0.1	57.6	0.0	20.0	2.6	0.0	0.9	4.5
UK izdanačke	2592.39	65.6	145831.2	61.9	56.3	5745.4	47.7	2.2	3.9
10469212	14.79	0.4	493.2	0.2	33.3	22.2	0.2	1.5	4.5
10475212	438.05	11.1	61885.2	26.3	141.3	4975.0	41.3	11.4	8.0
10477212	23.03	0.6	5143.0	2.2	223.3	297.9	2.5	12.9	5.8
UK VPS	475.87	12.0	67521.4	28.7	141.9	5295.1	44.0	11.1	7.8
10267212	68.22	1.7							
UK šibljadi	68.22	1.7							
UK NC 10	3136.48	79.4	213352.6	90.6	68.0	11040.5	91.7	3.5	5.2
26215212	177.81	4.5	4516.1	1.9	25.4	157.8	1.3	0.9	3.5
26216212	388.84	9.8	13737.9	5.8	35.3	618.2	5.1	1.6	4.5
UK izdanačke	566.65	14.3	18254.0	7.7	32.2	776.0	6.4	1.4	4.3
26475212	6.06	0.2	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
UK VPS	6.06	0.2	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
26267212	93.15	2.4							

UK šibljaci	93.15	2.4							
UK NC 26	665.86	16.9	19260.7	8.2	28.9	861.2	7.2	1.3	4.5
66215212	52.86	1.3	1321.5	0.6	25.0	59.5	0.5	1.1	4.5
66216212	68.65	1.7	1629.4	0.7	23.7	73.3	0.6	1.1	4.5
UK izdanačke	121.51	3.1	2950.9	1.3	24.3	132.8	1.1	1.1	4.5
66267212	26.14	0.7							
UK šibljaci	26.14	0.7							
UK NC 66	147.65	3.7	2950.9	1.3	20.0	132.8	1.1	0.9	4.5
UKUPNO GJ	3949.99	100.0	235564.1	100.0	59.6	12034.5	100.0	3.0	5.1
REKAPITULACIJA									
UK izdanačke	3280.55	83.1	167036.1	70.9	50.9	6654.2	55.3	2.028379	4.0
UK VPS	481.93	12.2	68528.0	29.1	142.2	5380.3	44.7	11.16407	7.9
UK šibljaci	187.51	4.7							
UKUPNO GJ	3949.99	100.0	235564.1	100.0	59.6	12034.5	100.0	3.046717	5.1

Namenska celina 10

Proizvodnja tehničkog drveta zastupljena je na 79,4% (3136,48ha) obrasle površine gazdinske jedinice. Izdanačke šume su na 2592,39 ha (65,6%), a veštački podignute sastojine su na 475.87ha (12.0%) obrasle površine. Šibljaci su zastupljeni na 68,22 ha (1,7%). Najzastupljenija gazdinska klasa je 10215212- Izdanačka mešovita šuma sladuna na smeđim lesiviranim zemljištima.

Gazdinska klasa 10.215.212- Izdanačka mešovita šuma sladuna na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 1506,93 ha ili 38,2% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 89060,1 m³, odnosno 37,8% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 3644,7 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 2,4m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 30,3%.

Proizvodnost ovih sastojina, izražena preko prosečnih vrednosti zapremine i zapreminskog prirasta, može se oceniti nedovoljnom (V=59,1 m³/ha, Iv=4,1m³/ha, procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 30,3%). U okviru ove gazdinske klase nalaze se samo izdanačke šume. **Gazdinska klasa 10.216.212- Devastirana šuma sladuna na različitim smeđim lesiviranim zemljištima** evidentirana je na površini od 792,32 ha (20,1%) od ukupne obrasle površine gazdinske jedinice. Po zapremini zastupljena je sa 26817,3 m³, odnosno 11,4% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Proizvodnost ovih sastojina, izražena preko prosečnih vrednosti zapremine i zapreminskog prirasta, može se oceniti nedovoljnom (V=33,8 m³/ha, Iv=4,5m³/ha, procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 10%).

Gazdinska klasa 10.267.212- Šibljak, zastupljena je na površini od 68,22 ha ili 1,73% ukupne obrasle površine.

Gazdinska klasa 10.325.212 - Izdanačka šuma bagrema na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 14,04 ha ili 0,4% ukupne obrasle površine.

Gazdinska klasa 10.360.212- Izdanačka šuma bukve na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 162,12 ha ili 4,1% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 16430,0 m³, odnosno 7,0% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 101,3 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 2,8 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 3,8%.

Gazdinska klasa 10.361.212 - Izdanačka mešovita šuma bukve na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 114,10 ha ili 2,9% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 13466,2 m³, odnosno 5,7% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna

zapremina ove gazdinske klase je 118,0 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 3,9 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 3,7%.

Gazdinska klasa 10.362.212 – Devasirana šuma bukve na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 2,88ha ili 0,1% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 57,6m³, odnosno 0,0% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 20,0 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 0,9m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 0,0%.

Gazdinska klasa 10.469.212- Veštački podignuta sastojina ostalih tvrdih lišćara na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 14,79 ha ili 0,4% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 493,2 m³, odnosno 26,3% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 33,3 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 1,5m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 0,2%.

Gazdinska klasa 10.475.212- Veštački podignuta sastojina crnog bora na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 438,05 ha ili 11,1% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 61885,2 m³, odnosno 26,3% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 141,3 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 11,4 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 41,3%.

Gazdinska klasa 10.477.212– Veštački podignuta sastojina belog bora na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 23,03 ha ili 0,6% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 5143,0 ha, odnosno 2,2% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 223,3 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 12,9m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 2,5%.

Namenska celina 26

Zaštita zemljišta I stepena zastupljena je na 16,9% (665,86 ha) obrasle površine gazdinske jedinice. Izdanačke šume zastupljene su na 566,65 ha, odnosno 14,3 % od ukupne obrasle površine gazdinske jedinice, veštački podignute sastojine su na 6,06 ha (0,2 %) obrasle površine i šibljaci na 93,15 ha, odnosno (2,4 %) . Najzastupljenija gazdinska klasa je 26216212 – Devastirana šuma sladuna na smeđim lesiviranim zemljištima.

Gazdinska klasa 26.215.212 - Izdanačka mešovita šuma sladuna smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 177,81 ha ili 4,5 % ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 4516,1 m³, odnosno 1,9 % od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 25,4 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 0,9 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 1,3 %.

Gazdinska klasa 26.216.212 - Devastirana šuma sladuna na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 388,84 ha ili 9,8% ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 13737,9 m³, odnosno 5,8 % od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Proizvodnost ovih sastojina, izražena preko prosečnih vrednosti zapremine i zapreminskog prirasta ($V=35,3$ m³/ha, $I_v=4,5$ m³/ha, procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 5,1 %). **Gazdinska klasa 26.475.212** - Veštački podignuta sastojina crnog bora na smeđim lesiviranim zemljištima, zastupljena je na površini od 6,06 ha ili 0,2 % ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 1006,7 m³, odnosno 0,4 % od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 166,1 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 0,7 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 14,1 %.

Gazdinska klasa 26.267.212 - Šibljak, zastupljena je na površini od 93,15 ha ili 2,4 % ukupne obrasle površine.

Namenska celina 66

Namenska celina 66 – Stalna zaštita šuma (izvan gazdinskog tretmana) zastupljena je na 3,7 % (147,65 ha) obrasle površine gazdinske jedinice.

Gazdinska klasa 66.215.212 - Izdanačka mešovita šuma sladuna na smeđim lesiviranim zemlištima, zastupljena je na površini od 52,86 ha ili 1,3 % ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 1321,5 m³, odnosno 0,6 % od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 25,0 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 1,1 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 0,5 %.

Gazdinska klasa 66.216.212 - Devastirana šuma sladuna na smeđim lesiviranim zemlištima, zastupljena je na površini od 68,65 ha ili 1,7 % ukupne obrasle površine. Po zapremini zastupljena je sa 1629,4 m³, odnosno 0,7 % od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ove gazdinske klase je 23,7 m³/ha, prosečan zapreminski prirast 1,1 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu je 0,6 %.

Gazdinska klasa 66.267.212 - Šibljak, zastupljena je na površini od 26,14 ha ili 0,7 % ukupne obrasle površine.

5.3. Stanje sastojina po poreklu i očuvanosti

Sastojine prema poreklu razvrstane su na:

- Izdanačke sastojine - nastale vegetativnim putem (iz izdanaka i izbojaka)
- Veštački podignute sastojine - nastale sadnjom sadnica ili setvom semena

Sastojine prema očuvanosti razvrstane su na:

- Očuvane sastojine - koje po stepenu obraslosti, zdravstvenom stanju i kvalitetu mogu dočekati zrelost za seču.
- Razređene sastojine - sastojine sa manjim stepenom obraslosti, dobrog zdravstvenog stanja i kvaliteta i mogu dočekati zrelost za seču.
- Devastirane sastojine - previše razređene sastojine, ujedno lošeg zdravstvenog stanja i kvaliteta, te se pre zrelosti za seču uklanjaju.

Stanje sastojina po poreklu i očuvanosti prikazano je sledećom tabelom:

Poreklo i očuvanost sastojine	Površina		Zapremina			Zapreminski prirast			Zv/V%
	ha	%	m ³	%	m ³ /ha	m ³	%	m ³ /ha	
10215212	1506.93	38.15	89060.1	37.8	59.1	3644.7	30.3	2.4	4.1
10325212	14.04	0.36							
10360212	162.12	4.10	16430.0	7.0	101.3	451.6	3.8	2.8	2.7
10361212	114.10	2.89	13466.2	5.7	118.0	439.7	3.7	3.9	3.3
Izdanačke očuvane	1797.19	45.50	118956.3	50.5	66.2	4536.0	37.7	2.5	3.8
10216212	792.32	20.06	26817.3	11.4	33.8	1206.8	10.0	1.5	4.5
10362212	2.88	0.07	57.6	0.0	20.0	2.6	0.0	0.9	4.5
Izdanačke devastirane	795.20	20.13	26874.9	11.4	33.8	1209.4	10.0	1.5	4.5
Ukupno izdanačke	2592.39	65.63	145831.2	61.9	56.3	5745.4	47.7	2.2	3.9
10469212	14.79	0.37	493.2	0.2	33.3	22.2	0.2	1.5	4.5
10475212	438.05	11.09	61885.2	26.3	141.3	4975.0	41.3	11.4	8.0
10477212	23.03	0.58	5143.0	2.2	223.3	297.9	2.5	12.9	5.8
VPS očuvane	475.87	12.05	67521.4	28.7	141.9	5295.2	44.0	11.1	7.8
Ukupno VPS	475.87	12.05	67521.4	28.7	141.9	5295.2	44.0	11.1	7.8
10267212	68.22	1.73							

Ukupno šibljac	68.22	1.73							
Ukupno NC 10	3136.48	79.40	213352.6	90.6	68.0	11040.6	91.7	3.5	5.2
26215212	177.81	4.50	4516.1	1.9	25.4	157.8	1.3	0.9	3.5
Izdanačke očuvane	177.81	4.50	4516.1	1.9	25.4	157.8	1.3	0.9	3.5
26216212	388.84	9.84	13737.9	5.8	35.3	618.2	5.1	1.6	4.5
Izdanačke devastirane	388.84	9.84	13737.9	5.8	35.3	618.2	5.1	1.6	4.5
Ukupno izdanačke	566.65	14.35	18254.0	7.7	32.2	776.0	6.4	1.4	4.3
26475212	6.06	0.15	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
VPS očuvane	6.06	0.15	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
Ukupno VPS	6.06	0.15	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
26267212	93.15	2.36							
Ukupno šibljac	93.15	2.36							
Ukupno NC 26	665.86	16.86	19260.7	8.2	28.9	861.2	7.2	1.3	4.5
66215212	52.86	1.34	1321.5	0.6	25.0	59.5	0.5	1.1	4.5
Izdanačke očuvane	52.86	1.34	1321.5	0.6	25.0	59.5	0.5	1.1	4.5
66216212	68.65	1.74	1629.4	0.7	23.7	73.3	0.6	1.1	4.5
Izdanačke devastirane	68.65	1.74	1629.4	0.7	23.7	73.3	0.6	1.1	4.5
Ukupno izdanačke	121.51	3.08	2950.9	1.3	24.3	132.8	1.1	1.1	4.5
66267212	26.14	0.66							
Ukupno šibljac	26.14	0.66							
Ukupno NC 66	147.65	3.74	2950.9	1.3	20.0	132.8	1.1	0.9	4.5
UKUPNO GJ	3949.99	100.00	235564.2	100.0	59.6	12034.6	100.0	3.0	5.1
REKAPITULACIJA PO POREKLU I OČUVANOSTI									
Izdanačke očuvane	2027.86	51.34	124793.9	53.0	61.5	4753.3	39.5	2.3	3.8
Izdanačke devastirane	1252.69	31.71	42242.2	17.9	33.7	1900.9	15.8	1.5	4.5
Ukupno izdanačke	3280.55	83.05	167036.1	70.9	50.9	6654.2	55.3	2.0	4.0
VPS očuvane	481.93	12.20	68528.1	29.1	142.2	5380.4	44.7	11.2	7.9
Ukupno VPS	481.93	12.20	68528.1	29.1	142.2	5380.4	44.7	11.2	7.9
Ukupno šibljac	187.51	4.75							
UKUPNO GJ	3949.99	100.00	235564.2	100.0	59.6	12034.6	100.0	3.0	5.1
REKAPITULACIJA PO OČUVANOSTI									
Ukupno očuvane	2509.79	63.54	193322.0	82.1	77.0	10133.6	84.2	4.0	5.2
Ukupno devastirane	1252.69	31.71	42242.2	17.9	33.7	1900.9	15.8	1.5	4.5
Ukupno šibljac	187.51	4.75							
UKUPNO GJ	3949.99	100.00	235564.2	100.0	59.6	12034.5	100.0	3.0	5.1

U ovoj gazdinskoj jedinici, stanje sastojina po poreklu je na zadovoljavajućem nivou:

Izdanačke sastojine zastupljene su na 83,05 % (3280,55 ha) obrasle površine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ovih sastojina iznosi 50,9 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 2,0 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu iznosi 4,0%.

Veštački podignute sastojine zastupljene su na 12,20 % (481,93 ha) obrasle površine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ovih sastojina iznosi 142,2 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 11,2 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu iznosi 7,9 %.

Šibljac čine 4,75 % (187,51 ha) obrasle površine gazdinske jedinice.

Može se konstatovati da je stanje sastojina po očuvanosti zadovoljavajuće:

Očuvane sastojine čine 63,54 % (2509,79 ha) obrasle površine, prosečna zapremina očuvanih šuma iznosi 77,0 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 4,0 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini iznosi 5,2 %.

Devastirane sastojine čine 31,71 % (1252,69 ha) obrasle površine, prosečna zapremina devastiranih šuma je 33,7 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 1,5 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini iznosi 4,5 %.

Šibljac čine 4,75 % (187,51 ha) obrasle površine.

Stanje po očuvanosti se ne može oceniti zadovoljavajućim ako se uzme u obzir znatno učešće očuvanih sastojina (63,54%).

5.4. Stanje sastojina po smesi

Stanje sastojina po smesi za gazdinsku jedinicu "Kijevac" dato je sledećom tabelom:

Mešovitost sastojine	Površina		Zapremina			Zapreminski prirast			Zv/V%
	ha	%	m ³	%	V/ha	m ³	%	Zv/ha	
10325212	14.04	0.36							
10360212	67.50	1.71	7747.2	3.3	114.8	238.0	2.0	3.5	3.1
Izdanačke čiste	81.54	2.06	7747.2	3.3	95.0	238.0	2.0	2.9	3.1
10215212	1506.93	38.15	89060.1	37.8	59.1	3644.7	30.3	2.4	4.1
10216212	792.32	20.06	26817.3	11.4	33.8	1206.8	10.0	1.5	4.5
10360212	94.62	2.40	8682.8	3.7	91.8	213.6	1.8	2.3	2.5
10361212	114.10	2.89	13466.2	5.7	118.0	439.7	3.7	3.9	3.3
10362212	2.88	0.07	57.6	0.0	20.0	2.6	0.0	0.9	4.5
Izdanačke mešovite	2510.85	63.57	138083.9	58.6	55.0	5507.3	45.8	2.2	4.0
Ukupno izdanačke	2592.39	65.63	145831.1	61.9	56.3	5745.3	47.7	2.2	3.9
10469212	14.79	0.37	493.2	0.2	33.3	22.2	0.2	1.5	4.5
10475212	408.84	10.35	59008.4	25.0	144.3	4785.8	39.8	11.7	8.1
10477212	23.03	0.58	5143.0	2.2	223.3	297.9	2.5	12.9	5.8
VPS čiste	446.66	11.31	64644.6	27.4	144.7	5105.9	42.4	11.4	7.9
10475212	29.21	0.74	2876.8	1.2	98.5	189.2	1.6	6.5	6.6
VPS mešovite	29.21	0.74	2876.8	1.2	98.5	189.2	1.6	6.5	6.6
Ukupno VPS	475.87	12.05	67521.4	28.7	141.9	5295.1	44.0	11.1	7.8
10267212	68.22	1.73							
Ukupno šibljac	68.22	1.73							
UKUPNO NC 10	3136.48	79.40	213352.5	90.6	68.0	11040.4	91.7	3.5	5.2
26215212	177.81	4.50	4516.1	1.9	25.4	157.8	1.3	0.9	3.5
26216212	388.84	9.84	13737.9	5.8	35.3	618.2	5.1	1.6	4.5
Izdanačke mešovite	566.65	14.35	18254.0	7.7	32.2	776.0	6.4	1.4	4.3
Ukupno izdanačke	566.65	14.35	18254.0	7.7	32.2	776.0	6.4	1.4	4.3
26475212	6.06	0.15	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
VPS čiste	6.06	0.15	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
Ukupno VPS	6.06	0.15	1006.7	0.4	166.1	85.2	0.7	14.1	8.5
26267212	93.15	2.36							

Ukupno šibljaci	93.15	2.36							
UKUPNO NC 26	665.86	16.86	19260.7	8.2	28.9	861.2	7.2	1.3	4.5
66215212	52.86	1.34	1321.5	0.6	25.0	59.5	0.5	1.1	4.5
66216212	68.65	1.74	1629.4	0.7	23.7	73.3	0.6	1.1	4.5
Izdanačke mešovite	121.51	3.08	2950.9	1.3	24.3	132.8	1.1	1.1	4.5
Ukupno izdanačke	121.51	3.08	2950.9	1.3	24.3	132.8	1.1	1.1	4.5
66267212	26.14	0.66							
Ukupno šibljaci	26.14	0.66							
UKUPNO NC 66	147.65	3.74	2950.9	1.3	20.0	132.8	1.1	0.9	4.5
UKUPNO GJ	3949.99	100.00	235564.1	100.0	59.6	12034.4	100.0	3.0	5.1

REKAPITULACIJA PO POREKLU I MEŠOVITOSTI

Izdanačke čiste	81.54	2.06	7747.2	3.3	95.0	238.0	2.0	2.9	3.1
Izdanačke mešovite	3199.01	80.99	159288.9	67.6	49.8	6416.1	53.3	2.0	4.0
Ukupno izdanačke	3280.55	83.05	167036.1	70.9	50.9	6654.1	55.3	2.0	4.0
VPS čiste	452.72	11.46	65651.3	27.9	145.0	5191.1	43.1	11.5	7.9
VPS mešovite	29.21	0.74	2876.8	1.2	98.5	189.2	1.6	6.5	6.6
Ukupno VPS	481.93	12.20	68528.1	29.1	142.2	5380.3	44.7	11.2	7.9
Ukupno šibljaci	187.51	4.75							
UKUPNO GJ	3949.99	100.00	235564.1	100.0	59.6	12034.4	100.0	3.0	5.1

REKAPITULACIJA PO MEŠOVITOSTI

Ukupno čiste	534.26	13.53	73398.5	31.2	137.4	5429.1	45.1	10.16	7.4
Ukupno mešovite	3228.22	81.73	162165.7	68.8	50.2	6605.3	54.9	2.05	4.1
Ukupno šibljaci	187.51	4.75							
UKUPNO GJ	3949.99	100.00	235564.1	100.0	59.6	12034.4	100.0	3.05	5.1

Čiste sastojine čine 13,53% (534,26 ha) površine obraslog zemljišta gazdinske jedinice. Prosečna zapremina čistih sastojina iznosi 137,4 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 10,6m³/ha, a procenat prirasta u zapremini je 7,4%.

Mešovite sastojine čine 81,73% (3228,22 ha) površine obraslog zemljišta gazdinske jedinice. Prosečna zapremina mešovitih sastojina iznosi 50,2 m³/ha, tekući zapreminski prirast je 2,05 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini iznosi 4,1%.

Šibljaci čine 4,75% (187,51 ha) obrasle površine. Stanje sastojina po mešovitosti nije zadovoljavajuće, zato što u budućnosti treba težiti još većoj mešovitosti ovih sastojina. Mešovite sastojine su otpornije na fitopatološka i entomološka oboljenja.

5.5. Stanje sastojina po vrstama drveća

Zastupljenost vrsta drveća po zapremini i tekućem zapreminskom prirastu za gazdinsku jedinicu "Preševo" prikazano je sledećom tabelom:

Vrsta drveća	Zapremina		Zapreminski prirast		Zv/V%
	m ³	%	m ³	%	
Sladun	115877.4	49.2	4851.4	40.3	4.2
Bukva	29953.8	12.7	893.9	7.4	3.0
Bagrem	493.2	0.2	22.2	0.2	4.5
Ukupno liščari	146324.4	62.1	5767.6	47.9	3.9

Crni bor	61885.2	26.3	4975.0	41.3	8.0
Beli bor	5143.0	2.2	297.9	2.5	5.8
Ukupno četinari	67028.2	28.5	5273.0	43.8	7.9
UKUPNO NC 10	213352.6	90.6	11040.5	91.7	5.2
Sladun	18254.0	7.7	776.0	6.4	4.3
Ukupno lišćari	18254	7.7	776.0	6.4	4.3
Crni bor	1006.7	0.4	85.2	0.7	8.5
Ukupno četinari	1006.7	0.4	85.2	0.7	8.5
UKUPNO NC 26	19260.7	8.2	861.2	7.2	4.5
Sladun	2950.9	1.3	132.8	1.1	4.5
Ukupno lišćari	2950.9	1.3	132.8	1.1	4.5
UKUPNO NC 66	2950.9	1.3	132.8	1.1	4.5
UKUPNO GJ	235564.2	100.0	12034.5	100.0	5.1
REKAPITULACIJA ZA GJ PREŠEVO					
Sladun	137082.3	58.2	5760.2	47.9	4.2
Bukva	29953.8	12.7	893.9	7.4	3.0
Bagrem	493.2	0.2	22.2	0.2	4.5
Ukupno lišćari	167529.3	71.1	6676.3	55.5	4.0
Crni bor	62891.9	26.7	5060.2	42.0	8.0
Beli bor	5143.0	2.2	297.9	2.5	5.8
Ukupno četinari	68034.8	28.9	5358.2	44.5	7.9
UKUPNO GJ	235564.1	100.0	12034.5	100.0	5.1

Namenska celina 10 - *Proizvodnja tehničkog drveta* u stanju sastojina po vrstama drveća, učestvuje 90,6% (213352,6 m³) u zapremini i 91,7% (11040,5 m³) u zapreminskom prirastu gazdinske jedinice.

Lišćarske vrste, u namenskoj celini 10, zastupljene su sa 62,1% (146324,4 m³) od ukupne zapremine g. j. Najzastupljenija lišćarska vrsta je sladun sa ukupnom zapreminom od 115877,4 m³ ili 49,2%, zapreminskim prirastom od 4851,4 m³ ili 40,3%, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta iznosi 4,2%. Od ostalih lišćarskih vrsta prisutni su: bukva sa zapreminom od 29953,8 m³ ili 12,7%, bagrem sa zapreminom od 493,2 m³ ili 0,2%, a sve ostale prisutne vrste zastupljene su sa 0,0%.

Četinarske vrste, u namenskoj celini 10, zastupljene su sa 28,5% (67028,2 m³) od ukupne zapremine g. j. Beli bor je zastupljen sa ukupnom zapreminom od 5143,0 m³ ili 2,2%, zapreminskim prirastom od 297,9 m³ ili 2,5%, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta iznosi 5,8%.

Namenska celina 26 učestvuje 8,2% (19260,7 m³) u zapremini i 7,2% (861,2 m³) u zapreminskom prirastu gazdinske jedinice.

Lišćarske vrste, u namenskoj celini 26, zastupljene su sa 7,7% (18254,0 m³) od ukupne zapremine g. j. Najzastupljenija lišćarska vrsta je sladun sa ukupnom zapreminom od 18254,0 m³ ili 7,7%, zapreminskim prirastom od 776,0 m³ ili 6,4%, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta iznosi 4,3%., a sve ostale prisutne vrste zastupljene su sa 0,0%.

Četinarske vrste, u namenskoj celini 26, zastupljene su sa 0,4% (1006,7 m³) od ukupne zapremine g. j. Najzastupljenija četinarska vrsta je crni bor sa ukupnom zapreminom od 1006,7 m³ ili 0,4%, zapreminskim prirastom od 85,2 m³ ili 0,7%, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta iznosi 8,5%.

Namenska celina 66 učestvuje 1,3% (2950,9 m³) u zapremini i 1,1% (132,8 m³) u zapreminskom prirastu gazdinske jedinice.

U ovoj namenskoj celini najzastupljenija lišćarska vrsta je sladun i to sa ukupnom zapreminom od 2950,9 m³ ili 1,3%, zapreminskim prirastom od 132,8 m³ ili 1,1%, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta iznosi 4,5%.

5.6. Stanje sastojina po debljinskoj strukturi

Stanje po debljinskoj strukturi prikazaćemo posebno za svaku gazdinsku klasu za gazdinsku jedinicu "Preševo":

gazdinska klasa	vrsta drveca	povrsina ha	svoga m ³	do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	prirast m ³
				O	I	II	III	IV	V	
	Pjas		37.69	37.69						1.87
	Gr		921.47	224.50	604.55	92.42				33.47
	Cer		21672.90	3732.79	14253.14	3061.71	625.26			890.09
	KrLip		18.30		7.72	10.58				0.49
	Slad		51370.49	18917.13	29240.41	3212.94				2132.61
	Kit		13942.32	1658.36	8199.19	3513.94	570.82			553.65
	Bk		827.43		110.84	151.56	115.23	449.80		20.22
	Jav		269.47	171.94	97.54					12.27
10215212		1506.9	89060.07	24742.41	52513.39	10043.16	1311.31	449.80		3644.66
	Slad		26817.30	26817.30						1206.78
10216212		792.3	26817.30	26817.30						1206.78
10267212		68.2								
10325212		14.0								
	Gr		17.60			17.60				0.36
	Otl		28.54		3.82	24.72				0.93
	Kit		126.97		12.05	114.93				3.38
	Bk		16249.49	405.24	3881.48	6748.91	3799.80	1215.42	198.64	446.65
	Jav		7.40	2.56	4.84					0.30
10360212		162.1	16430.01	407.81	3902.18	6906.16	3799.80	1215.42	198.64	451.61
	Pjas		48.06	13.04	35.02					2.00
	Gr		1028.33	216.37	811.96					35.33
	Cer		18.92		18.92					0.66
	Slad		263.73	121.07	142.67					14.07
	Kit		1819.54	213.08	746.35	621.62	238.49			66.80
	Bk		10267.21	419.10	4136.67	4491.75	1219.70			320.00
	Jel		20.41		20.41					0.86
10361212		114.1	13466.20	982.66	5911.98	5113.37	1458.18			439.72

	Bk		57.60	57.60						2.59
10362212		2.9	57.60	57.60						2.59
	Bag		493.20	493.20						22.19
10469212		14.8	493.20	493.20						22.19
	Cer		231.36	162.09	69.27					13.79
	Slad		387.15		387.15					12.85
	Kit		86.04	86.04						5.43
	Cbor		61057.60	1857.41	47503.14	11697.05				4938.14
	Bag		123.05		123.05					4.80
10475212		438.1	61885.20	2105.54	48082.61	11697.05				4975.01
	Cbor		3110.97		1277.01	1833.96				203.90
	Bbor		2032.01		441.02	1590.99				94.04
10477212		23.0	5142.98		1718.04	3424.94				297.95
NC 10		3136.5	213352.57	55606.51	112128.21	37184.69	6569.30	1665.22	198.64	11040.51
	Gr		25.62	5.98	19.64					0.92
	Cer		175.75	14.60	62.09	99.06				7.13
	Slad		2311.68	2229.10		30.06	52.52			102.38
	Kit		1965.31	10.59	13.83	1095.17	845.72			46.00
	Jav		37.75	8.88		28.87				1.35
26215212		177.8	4516.11	2269.15	95.56	1253.16	898.24			157.77
	Slad		13737.90	13737.90						618.21
26216212		388.8	13737.90	13737.90						618.21
26267212		93.2								
	Cbor		1006.67	37.27	947.43	21.97				85.20
26475212		6.1	1006.67	37.27	947.43	21.97				85.20
NC 26		665.9	19260.68	16044.32	1042.99	1275.13	898.24			861.18
	Slad		1321.50	1321.50						59.47
66215212		52.9	1321.50	1321.50						59.47
	Slad		1629.40	1629.40						73.32
66216212		68.7	1629.40	1629.40						73.32
66267212		26.1								
NC 66		147.7	2950.90	2950.90						132.79
SVG		3950.0	235564.15	74601.74	113171.20	38459.82	7467.54	1665.22	198.64	12034.48

Zapremina po debljinskim kategorijama (po Bioleju):

Zapremina po debljinskim kategorijama m3							
GJ Presevo	%	Do 30cm	%	31-50cm	%	>50cm	%
235564.2	100	226232.8	96.04	9132.76	3.88	198.64	0.08

Za gazdinsku jedinicu "Preševo" možemo konstatovati sledeće:

- tanak materijal (do 30 cm) zastupljen je sa 226.232,8 m³ ili 96,04 %
- srednje jak materijal (od 31 - 50 cm) zastupljen je sa 9.132,76 m³ ili 3,88 %
- jak materijal (iznad 50 cm) zastupljen je sa 198,64 m³ ili 0,08 %

Na osnovu prikaza stanja zapremine po stepenima Bioleja može se zaključiti da je veći deo drvne zapremine, ove gazdinske jedinice, skoncentrisan u tankom materijalu (96,04 %), tako da se više pažnje mora posvetiti nezi šuma (prorede) i obnavljanja sastojina.

5.7. Stanje sastojina po starosti

Prikažaćemo tabelarno stanje sastojina po starosti za jednodobne sastojine, kod kojih se zrelost za seču određuje na osnovu istih. Širina dobnih razreda utvrđena je Pravilnikom o načinu i sadržini posebnih osnova u odnosu na visinu ophodnje (trajanje proizvodnog procesa), a u konkretnom slučaju širina dobnih razreda iznosi:

- 10 godina - kod izdanačkih sastojina, kod veštački podignutih sastojina koje nisu na svom staništu

- 5 godina - kod izdanačkih sastojina bagrema

Devastiranim sastojinama nije određivana starost, jer kod njih starost nema uticaja na određivanje zrelosti za seču tj. visinu ophodnje.

Starosna struktura za gazdinsku jedinicu "Preševo" biće prikazana sledećom tabelom:

gazdinska klasa	podatak	DOBNI RAZREDI								svoga	
		I		II	III	IV	V	VI	VII		VIII
		slabo obr.	dobro obr.								
NAMENSKA CELINA 10											
Izdanačke sastojine – širina dobnog razreda 10 godina											
10215212	p		63.27	103.93	666.32	5.05		54.48	613.88		1506.93
10215212	v			380.20	15549.72	586.81		7129.66	65413.69		89060.07
10215212	zv			17.11	667.75	26.60		342.45	2590.75		3644.66
10216212	p					40.92	153.21	67.03	531.16		792.32
10216212	v					537.45	3813.65	1979.70	20486.50		26817.30
10216212	zv					24.19	171.61	89.09	921.89		1206.78
10360212	p			27.16	22.92				110.39	1.65	162.12
10360212	v								16076.62	353.39	16430.01
10360212	zv								443.04	8.57	451.61
10361212	p								114.10		114.10
10361212	v								13466.20		13466.20
10361212	zv								439.72		439.72
10362212	p								2.88		2.88
10362212	v								57.60		57.60
10362212	zv								2.59		2.59
	p		63.27	131.09	689.24	45.97	153.21	121.51	1372.41	1.65	2578.35
	v			380.20	15549.72	1124.26	3813.65	9109.36	115500.61	353.39	145831.18
Ukupno	zv			17.11	667.75	50.79	171.61	431.54	4397.99	8.57	5745.36

Izdanačke sastojine – širina dobnog razreda 5 godina										
10325212	p		9.83		4.21					14.04
10325212	v									
10325212	zv									
	p		9.83		4.21					14.04
	v									
Ukupno	zv									
VPS – širina dobnog razreda 10 godina										
10475212	p				65.72	90.29	263.01	19.03		438.05
10475212	v				2876.82	11728.04	43314.49	3965.85		61885.20
10475212	zv				189.23	993.16	3538.29	254.33		4975.01
10477212	p							23.03		23.03
10477212	v							5142.98		5142.98
10477212	zv							297.95		297.95
	p				65.72	90.29	263.01	42.06		461.08
	v				2876.82	11728.04	43314.49	9108.84		67028.18
Ukupno	zv				189.23	993.16	3538.29	552.27		5272.96
VPS – širina dobnog razreda 5 godina										
10469212	p							14.79		14.79
10469212	v							493.20		493.20
10469212	zv							22.19		22.19
	p							14.79		14.79
	v							493.20		493.20
Ukupno	zv							22.19		22.19
NAMENSKA CELINA 26										
Izdanačke sastojine – širina dobnog razreda 10 godina										
26215212	p		20.19	45.93	94.61				17.08	177.81
26215212	v				2229.10				2287.01	4516.11
26215212	zv				100.31				57.46	157.77
26216212	p						120.14	60.92	207.78	388.84
26216212	v						4245.90	1523.00	7969.00	13737.90
26216212	zv						191.07	68.53	358.61	618.21
	p		20.19	45.93	94.61		120.14	60.92	224.86	566.65
	v				2229.10		4245.90	1523.00	10256.01	18254.01
Ukupno izdanačke	zv				100.31		191.07	68.53	416.06	775.97
VPS – širina dobnog razreda 10 godina										
26475212	p						6.06			6.06
26475212	v						1006.67			1006.67
26475212	zv						85.20			85.20
	p						6.06			6.06
	v						1006.67			1006.67
Ukupno VPS	zv						85.20			85.20
NAMENSKA CELINA 66										
Izdanačke sastojine – širina dobnog razreda 10 godina										
66215212	p				52.86					52.86
66215212	v				1321.50					1321.50

66215212	zv				59.47					59.47
66216212	p						68.65			68.65
66216212	v						1629.40			1629.40
66216212	zv						73.32			73.32
	p				52.86		68.65			121.51
	v				1321.50		1629.40			2950.90
Ukupno izdanačke	zv				59.47		73.32			132.79

Namenska celina 10

U izdanačkoj mešovitoj šumi sladuna gazdinska klasa (10215212) najzastupljeniji su II dobni razred (103,93 ha), III dobni razred (666,32 ha) i VII dobni razred (613,88 ha). Konstatovano je dakle znatno učešće prezrelih sastojina, VII dobni razred. Devastirana šuma sladuna (10216212) se nalaze u IV, V, VI i VII dobnom razredu.

Izdanačka šuma bukve (10360212) nalazi se u V, VI, VII i VIII dobnom razredu.

Izdanačka mešovita šuma bukve (10361212) nalazi se u VII dobnom razredu.

Devastirana šuma bukve (10362212) nalazi se u svim dobnim razredima.

Izdanačka šuma bagrema (10325212) nalazi se u II i III dobnom razredu.

Veštački podignute sastojine sa preko površine skoncentrisane su u III, IV, V i VI dobnom razredu.

Namenska celina 26

Izdanačke mešovita šuma sladuna (2615212) nalazi se u I, II, III i VII dobnom razredu.

Devastirana šuma sladuna (26216212) nalazi se u V, VI i VII dobnom razredu.

Veštački podignuta sastojina crnog bora (26475212) skoncentrisana je u IV dobnom razredu.

Namenska celina 66

Izdanačka mešovita šuma sladuna (66215212) nalazi se u III dobnom razredu.

Devastirana šuma sladuna (66216212) nalazi se u III i V dobnom razredu.

5.8. Stanje veštački podignutih sastojina

Stanje veštački podignutih sastojina za gazdinsku jedinicu "Kijevac" prikazano je sledećom tabelama:

Gazdinska klasa	Površina		Zapremina			Zapreminski prirast			Zv/V%
	ha	%	m3	%	V/ha	m3	%	Zv/ha	
VPS preko 20 godina									
10469212	14.79	3.07	493.20	0.7	33.3	22.2	0.41	1.5	4.5
10475212	438.05	90.89	61885.20	90.3	141.3	4975.0	92.47	11.4	8.0
10477212	23.03	4.78	5143.0	7.5	223.3	297.9	5.54	12.9	5.8
UK: NC 10	475.87	98.74	67521.38	98.5	141.9	5295.1	98.42	11.1	7.8
26475212	6.06	1.26	1006.7	1.5	166.1	85.2	1.58	14.1	8.5
UK: NC 26	6.06	1.26	1006.67	1.5	166.1	85.2	1.58	14.1	8.5
UK: VPS	481.93	100.00	68528.05	100.0	142.2	5380.3	100.00	11.2	7.9

Ukupna površina veštački podignutih sastojina iznosi 481,93 ha, što čini 12,20 % obrasle površine gazdinske jedinice.

Na celoj toj površini nalaze se veštački podignute sastojine starosti preko 20 godina (šume) (šume) sa prosečnom zapreminom od 142,2 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 11,2 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini iznosi 7,9 %. Od toga, na površini od 475,87 ha, izdvojena je namenska celina 10, namenska celina 26 nalazi se na 6,06 ha. Veštački podignute sastojine, u gazdinskoj jedinici "Preševo", uglavnom su dobrog zdravstvenog stanja.

5.9. Zdravstveno stanje sastojina i ugroženosti od štetnih uticaja

Na osnovu opšteg uvida na najvećem delu površine zdravstveno stanje je dobro. Potrebno je samo permanentno praćenje kako bi ako dođe do negativnih uticaja blagovremeno izvršili adekvatne preventivne mere, a u krajnjem slučaju i neke druge mere borbe protiv štetnih uticaja (hemijske i biološke mere zaštite i suzbijanje fitopatoloških i entomoloških oboljenja).

Zdravstveno stanje je važan podatak u sprovođenju svih mera zaštite šuma, a među najvažnijim merama spada i zaštita šuma od požara s obzirom na učešće veštački podignutih kultura crnog i belog bora u ovoj gazdinskoj jedinici. U zavisnosti od stepena ugroženosti od požara, šume i šumsko zemljište prema dr. M. Vasiću, razvrstane su u šest kategorija:

prvi stepen: sastojine i kulture borova i ariša

drugi stepen: sastojine i kulture smrče, jele i drugih četinarara

treći stepen: mešovite sastojine i kulture četinarara i lišćara

četvrti stepen: sastojine hrasta i graba

peti stepen: sastojine bukve i drugih lišćara

šesti stepen: šikare, šibljaci i šumsko zemljište

Rukovodeći se napred iznetim kriterijumom formirana je sledeća tabela:

Stepen ugroženosti	Površina	
	ha	%
I	467.14	9,2
II	-	-
III	-	-
IV	2987.41	59,1
V	293.14	5,8
VI	1306.16	25,9
Ukupno:	5053,85	100

Na osnovu sagledanih podataka može se konstatovati da je ova gazdinska jedinica najviše zastupljena u IV stepenu (59,1%) ugroženosti od požara, što znači da nisu ove šume ugrožene od požara, ali se mere zaštite šuma od požara moraju sprovoditi - (detaljno obrađeno u poglavlju 8.3.).

5.10. Stanje neobraslih površina

Prema iskazu površina stanje neobraslih površina je sledeće:

Šumsko zemljište 1301,46 ha

Neplodno zemljište 23,54 ha

Zemljište za ostale svrhe 20,44 ha

Ukupno GJ 1345,44 ha

U šumsko zemljište ubrajamo: zemljište pogodno za pošumljavanje, zemljište srednje pogodno za pošumljavanje, progale i dr. U neplodno zemljište svrstani su kamenjari, jaruge, kanali, putevi i dr. U zemljište za ostale svrhe svrstane su površine oko objekata u šumi (zgrade sa okućnicom), i ako se nalaze pored puteva mogu biti privremena šumska stovarišta ili radilišta kod pogodnog načina seče i izrade šumskih sortimenata. Takođe u zemljište za ostale svrhe svrstane su i enklave okružene privatnim posedom, a male su površine te se njima ne može rentabilno organizovati šumska proizvodnja. Ove površine se mogu koristiti prilikom zamene površina prema ZOŠ - a (član 98) i prilikom vraćanja oduzetog zemljišta.

5.11. Stanje šumskih saobraćajnica

Otvorenost šuma šumskim i javnim saobraćajnicama je bitan preduslov intenzivnom gazdovanju šumama i šumskim područjima, odnosno realizaciji planiranih šumsko uzgojnih radova u okviru određenog šumskog kompleksa. Da bi se sagledala i ocenila razvijenost mreže komunikacija neophodno je analizirati:

Spoljašnju otvorenost i vezu šumskog kompleksa sa prerađivačkim i potrošačkim centrima, kao i dostupnost šumskom kompleksu kako bi se sprovele planirane mere za ostvarivanje planova gazdovanja.

Unutrašnja otvorenost šuma predstavlja osnovni preduslov za optimalno gazdovanje. Od pristupačnosti šuma zavisi i obim primene savremene mehanizacije u gazdovanju šumama.

Na teritoriji opštine Preševo nalazi se ukupno 207 km puteva ("Opštine i regioni 2012"):

Ukupno	Savremeni kolovoz	Magistralni putevi		Regionalni putevi		Lokalni putevi	km
		Svega	Savremeni kolovoz	Svega	Savremeno kolovoz	Svega	
207	149	47	47	70	60	90	42

Ukupna dužina puteva koji prolaze kroz šumski kompleks ili pored njega prikazana je tabelama:

REDNI BROJ	PUTNI PRAVAC	KATEGORIJA	DUŽINA	ODELJENJA KOJA OTVARA
1	Preševo – Šeovske livade	Asfaltni put	7 km	51,52,53,65,66,63,62,64
2	Preševo - Kurbalija	meki kamionski put	2,5 km	
3	Oraovica - Gospođince	meki kamionski put	5 km	108,109,110,111,112,

4	Donja Šušaja – Gornja Šušaja	meki kamionski put	2,5 km	119,120,121,122
5	Rajince - Barčevac	meki kamionski put	3 km	150,151,152
6	Rajinska reka - Bukovac	meki kamionski put	5 km	132,133,134,135,136,137,138 139,140,141,142,143,144
7	Trnava – Crni vrh	meki traktorski put	7 km	45,44,43,42,41,23,24,25,26,27
8	Preševo – Suva reka - Straža	meki traktorski put	6,2 km	10,9,8,7,6,5,4,3,2,1
9	Trnavska reka - Dunav	meki traktorski put	3 km	11,12,13,14,15,16,17
10	Preševo – Norča-Kurbalija	meki traktorski put	5 km	143,142,141,140,139,138,137
11	Vačka-Valjevo	meki traktorski put	2 km	53
12	Šeovske livade - Ilince	meki traktorski put	1,5 km	76,75,74,73,77,78,79,80
13	Selište – Pržar - Groblje	meki traktorski put	2,5 km	54
14	Oraovica - Barčevac	meki traktorski put	3 km	150
15	Crnotince – Gornja šušaja	meki traktorski put	2,2 km	127/b
16	Crnotince – Gornja šušaja	meki traktorski put	2 km	128/a
17	Crnotince – Gornja šušaja	meki traktorski put	1,5 km	129/a
18	Crnotince – Gornja šušaja	meki traktorski put	1,1 km	123/a
19	Crnotince – Gornja šušaja	meki traktorski put	2 km	125/a
20	Crnotince – Gornja šušaja	meki traktorski put	1,5 km	126
21	Rajince - Berčevac	meki traktorski put	2,8 km	149/a
22	Rajince - Berčevac	meki traktorski put	1,9 km	148/a
23	Rajince - Bukovac	meki traktorski put	2 km	133/a

GJ	Površina	Šumski putevi		Meki	Ukupno	Postojeća otvorenost		Ukupna otvorenost
		Asfaltni	Tvrđi			Otvorenost mekim putevima	Otvorenost tvrdim putevima	
	ha	km	km	km	km	km/ha	km/ha	km/ha
Preševo	5307,85	7,0	-	18,0	25,0	4,3	-	4,3

Ukupna površina kamionskih puteva unutar gazdinske jedinice iznosi 25,0 km, što čini otvorenost obrasle površine 5,6 km/1000 ha, a na ukupnoj površini gazdinske jedinice je 4,3 km/1000ha. Ovo ukazuje da je gazdinska jedinica slabo otvorena. Pretpostavlja se da za normalno gazdovanje šumama gustina mreže puteva treba da bude prosečno bar 15 metara po hektaru.

Kolski putevi:

Dotur drvnih sortimenata većinom se vrši animalnom zapregom, zbog toga kolski putevi su u stvari doturni putevi. Ukupna dužina doturnih puteva iznosi 54,0 km.

Postoje veoma povoljni uslovi za rekonstrukciju traktorskih i kolskih puteva u kamionske puteve.

U vezi čišćenja PP pruge ukupna dužina je 13,0 km.

5.12. Fond i stanje divljači - uslovi i mogućnost za razvoj

GJ "Preševo" ulazi u sastav lovišta "Crna Gora" koje se prostire na teritoriji opštine Preševo, sa kojim gazduje Lovački savez Srbije preko Lovačkog udruženja "Fazan" iz Preševa.

Ustanovljenje lovišta "Crna Gora": Matični broj lovišta 07179456

Naziv lovišta	Opština	Površina	Rešenje o ustanovljenju lovišta		Korisnik
		ha	Broj rešenja	Datum	
Crna Gora	Preševo	26393,00	16363/2010	12.06.1955	Lovački savez Srbije

Strukturna površina lovišta prikazana je sledećom tabelom:

Naziv lovišta	Ukupna površina	Šume i šumsko zemljište	Livade i pašnjaci	Njive i oranice	Voćnjaci i vinogradi	Vode, bare, trstići i dr.	Ostalo zemljište
	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
Crna Gora	26393,00	8.837,00	6.827,00	9.023,00	423,00	1.283,00	1.283,00

Bonitet lovišta je II – IV.

Od ukupne površine lovišta, površina od 14.120,0 ha (53,5%) nalazi se u državnom vlasništvu, dok je 12.272,7 ha (46,5%) u privatnom vlasništvu.

Brojno stanje glavnih lovnih vrsta divljači prikazano je sledećom tabelom (29.03.2018.) :

Naziv lovišta	Srna	Divlja svinja	Zec	Vuk	lisice	šakal	Divlje mačke	prepelica	Jarebica poljska
	kom	kom	kom	kom	kom	kom	kom	kom	kom
Crna Gora	64	120	2000	20	200	20	60	3000	3500

Za lovište "Crna Gora" još uvek nije usvojena nova Lovna osnova, koja je uradjena i nalazi se u Ministarstvu (čeka se usvajanje).

5.13. Stanje zaštićenih delova prirode

Odredbom člana 9. i člana 102. Zakona o zaštiti prirode ("Službeni glasnik RS", broj 36/2009, 88/2010 i 91/2010), kao i člana 33. i 34. Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", broj 135/04), određeno je da organizacija za zaštitu prirode, tj. Zavod za zaštitu prirode Srbije utvrđuje uslove zaštite i daje podatke o zaštićenim prirodnim dobrima u postupku izrade prostornih i drugih planova, odnosno osnova (šumskih, vodoprivrednih, lovnih, ribolovnih i dr.) i druge investiciono - tehničke dokumentacije.

U G.J. "Preševo", izdvojene su NC 66 (stalna zaštita šuma- izvan gazdinskog tretmana).

5. 14. Opšti osvrt na zatečeno stanje šuma

Na osnovu zatečenog stanja šuma i šumskog zemljišta može da se konstatuje sledeće:

Prema nameni, sve šume ove gazdinske jedinice svrstane su u nekoliko namenskih celina: 10 - proizvodnja tehničkog drveta; 26 - zaštita zemljišta od erozije; 66 - stalna zaštita šuma (izvan gazdinskog tretmana).

- Ukupna površina gazdinske jedinice iznosi 5307,85 ha, što je manja površina u odnosu na predhodno uređivanje za 913,76 ha.

- Obraslo zemljište zauzima 3986,5 ha ili 75,11% od ukupne površine gazdinske jedinice.

- Neobraslo zemljište (šumsko zemljište, neplodno zemljište, zemljište za ostale svrhe i zaizeće) zauzima površinu od 1345,44 ha ili 25,35% od ukupne površine ove gazdinske jedinice.

- Ukupna zapremina gazdinske jedinice iznosi 235564,1 m³, a ukupan zapreminski prirast 12034m³.

- Prosečna zapremina iznosi 59,6 m³/ha, a prosečan zapreminski prirast 3,05 m³/ha i procenat prirasta 5,1%.

Namenska celina 10 je nosilac zapremine, ujedno i proizvodnje, a nalazi se na površini od 3136,48m³ ili 79,40% ukupne obrasle površine gazdinske jedinice. Ukupna zapremina namenske celine 10 - proizvodnja tehničkog drveta, je 213352,5 m³ ili 90,6 % od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Ukupan zapreminski prirast namenske celine 10 iznosi 11.040,4m³ ili 91,7% od ukupnog zapreminskog prirasta gazdinske jedinice.

Namenska celina 26 nalazi se na 665,86ha ili 16,86% obrasle površine, sa zapreminom od 19260,7m³ ili 8,2% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Ukupan zapreminski prirast iznosi 861,2m³ ili 7,2% od ukupnog zapreminskog prirasta gazdinske jedinice.

U gazdinskoj jedinici formirane su 17 gazdinske klase, a među njima su najznačajnije: 10.215.212; 10.216.212; 10.267.212; itd.

U ovoj gazdinskoj jedinici, stanje sastojina po poreklu je na zadovoljavajućem nivou:

Izdanačke sastojine zastupljene su na 83,1% (3.280,55 ha) obrasle površine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ovih sastojina iznosi 50,9 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 2,03 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu iznosi 4,0%.

Veštački podignute sastojine zastupljene su na 12,2% (481,93 ha) obrasle površine gazdinske jedinice. Prosečna zapremina ovih sastojina iznosi 142,2 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 11,2 m³/ha, a procenat tekućeg zapreminskog prirasta u odnosu na zapreminu iznosi 7,9%.

Šibljiaci čine 4,7% (187,51 ha) obrasle površine gazdinske jedinice.

Očuvane sastojine čine 63,54% (2.509,79 ha) obrasle površine, prosečna zapremina očuvanih šuma iznosi 77,0 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 4,0 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini iznosi 5,2%.

Devastirane sastojine čine 31,71% (1252,69 ha) obrasle površine, prosečna zapremina devastiranih šuma je 33,7 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 1,5 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini iznosi 4,5%.

Šibljiaci čine 4,75% (187,51 ha) obrasle površine.

Čiste sastojine čine 13,53% (534,26 ha) površine obraslog zemljišta gazdinske jedinice. Prosečna zapremina čistih sastojina iznosi 137,4 m³/ha, tekući zapreminski prirast iznosi 10,16 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini je 7,4%.

Mešovite sastojine čine 81,73% (3228,22 ha) površine obraslog zemljišta gazdinske jedinice. Prosečna zapremina mešovitih sastojina iznosi 50,2 m³/ha, tekući zapreminski prirast je 2,05 m³/ha, a procenat prirasta u zapremini iznosi 4,1%.

Šibljiaci čine 4,75% (187,51 ha) obrasle površine.

Ako posmatramo rekapitulaciju za gazdinsku jedinicu dolazimo do zaključka da su lišćarske vrste zastupljene sa 167.529,3 m³ odnosno 71,1% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Treba reći da je sladun najzastupljenija lišćarska vrsta sa ukupnom zapreminom 137.082,3 m³ odnosno 58,2%.

Četinarske vrste u ovoj gazdinskoj jedinici zastupljene su sa 68.034,8 m³ odnosno 28,9% od ukupne zapremine gazdinske jedinice. Treba reći da je crni bor najzastupljenija četinarska vrsta sa ukupnom zapreminom 62.891,9 m³ odnosno 26,7%.

Na osnovu prikaza stanja zapremine po stepenima Bioleja može se zaključiti da je veći deo drvne zapremine, ove gazdinske jedinice, skoncentrisan u tankom materijalu (96,04%).

Dobna struktura svih gazdinskih klasa odstupa od normalnog razmera dobnih razreda, a samim tim je i ugrožena trajnost prinosa po površini.

Na osnovu sagledanih podataka može se konstatovati da je ova gazdinska jedinica najviše zastupljena u IV stepenu (59,10%) ugroženosti od požara, što znači da nisu ove šume ugrožene od požara, ali se mere zaštite šuma od požara moraju sprovesti.

Prema iskazu površina stanje neobraslih površina je sledeće:

Šumsko zemljište 1301,46ha

Neplodno zemljište 23,54 ha

Zemljište za ostale svrhe 20,44 ha

Zauzeće 0,0 ha

Ukupno GJ 5307,85 ha

GJ "Preševo" ulazi u sastav lovišta "Crna Gora" koje se prostire na teritoriji opštine Preševo, sa kojim gazduje Lovački savez Srbije preko Lovačkog udruženja "Fazan" iz Vranja.

Otvorenost gazdinske jedinice iznosi 4,35m/ha od toga meki kamionski putevi učestvuju sa 100%.

Brojno stanje glavnih vrsta divljači prikazano je u tabeli u poglavlju 5.12.

U okviru GJ tuđe zemljište se prostire na 12,42ha.

6.0. DOSADAŠNJE GAZDOVANJE

6.1. Uvodne informacije i istorijat gazdovanja

Prvo uređivanje ove gazdinske jedinice urađeno je 1980 godine. Za drugo uređivanje prikupljanje podataka je izvršeno od 1991. godine od strane ŠG“Vranje“ – Vranje. Treće uređivanje (prikupljanje podataka) je urađeno u leto 2004. godine, a četvrto u leto 2009.godine.

Dendrometrijski podaci za izradu ove osnove gazdovanja šumama prikupljeni su u leto 2017. godine od strane stručne službe ŠG“Vranje“ – Vranje. Prikupljanje podataka je urađeno prema jedinstvenoj metodologiji za sve državane šume kojima gazduje JP“Srbijašume“, koristeći Kodni priručnik za informacioni sistem o šumama Srbije.

Treba napomenuti da je ovo prvo uređivanje po katastru.

6.2. Promena šumskog fonda

6.2.1. Promena šumskog fonda po površini

Promene šumskog fonda po površini prikazane su sledećom tabelom:

Godina uređivanja	Ukupna površina	Šuma	Šumske kulture	Šumsko zemljište	Neplodno zemljište	Ostalo zemljište	Tudje zemljište
	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
2009	6.206,36	5.726,39	84,72	1.254,69	11,38	15,54	15,25
2017	5.307,85	3.913,48	36,51	1.301,46	23,54	20,44	12,42
Razlika	898,51	1.812,91	48,21	-46,77	-12,16	-4,9	2,83

Ukupna površina gazdinske jedinice u odnosu na uređivanje iz 2009 godine se smanjila za 898,51 ha. Ovde je bitno napomenuti da je prilikom ovog uređivanja urađena nova katastarska karta i da je ukupna površina gazdinske jedinice dobijena popisom svih katastarskih parcela koje se vode na JP“Srbijašume“, a nalaze se u okviru ove gazdinske jedinice. Parcele koje se vode na privatna lica nisu uzete u obzir prilikom ovog uređivanja, a bile su u sastavu gazdinske jedinice u prošloj OGŠ.

Smanjenje površina u GJ je zbog toga što je ovo prvo uređivanje ove GJ po katastru i izbačene su površine koje se vode na fizička lica a u prošloj OGŠ su bile u okviru GJ.

6.2.2. Promena šumskog fonda po zapremini i zapreminskom prirastu

Vrsta drveća	2009 godina	Ostvareni prinos	Očekivana zapremina	2017 godina	Razlika ostvarene i
--------------	-------------	------------------	---------------------	-------------	---------------------

	Zapremina	Zapreminski prirast			Zapremina	Zapreminski prirast	
	m3	m3	m3	m3	m3	m3	m3
Bukva	30.829,6	967,0	498,9	38.066,7	29.953,8	893,9	-8.112,9
Kitnjak							
Cer							
Sladun	192.431,5	6.872,6	11.529,3	235.883,0	137.082,3	5.760,2	-98.800,7
Bagrem	1.416,3	70,4	525,8	1.453,7	493,2	22,2	-960,5
Lišćari	224.677,4	7.910,0	12.554,0	275.403,4	167.529,3	6.676,3	-107.874,1
Beli bor	5.251,2	218,6		7.000,1	5.143,0	297,9	-1.857,1
Crni bor	41.358,5	2.217,7	6.658,7	52.441,4	62.891,9	5.060,2	10.450,8
Četinari	46.609,7	2.436,3	6.658,7	59.441,5	68.034,9	5.358,1	8.593,7
Uk. GJ	271.287,1	10.346,3	19.212,7	334.844,9	235.564,2	12.034,4	-99.280,4

Iz uporednog prikaza šumskog fonda (2009-2017) proizilazi da je ukupna zapremina (razlika između očekivane i premerom dobijene zapremine) smanjena za 99.280,4 m³ (29,65%). Najveća razlika je uočena kod hrasta (98.800,7 m³) ili 41,88%.

Manje dobijena zapremina od očekivane je iz razloga što su određene površine vraćene privatnim licima, tako da je deo očekivane zapremine prešao u vlasništvo privatnika..

6.3. Odnos planiranih i ostvarenih radova u dosadašnjem gazdovanju

6.3.1. Dosadašnji radovi na obnovi i gajenju šuma

Uporedni prikaz plana gajenja i izvršenih radova na osnovu dostavljene evidencije prikazan je sledećom tabelom:

Vrsta rada	Planirano	Ostvareno	
	ha	Ha	%
Rakljanje zemlj.za setvu semenom - 216	119,11		
Rekonstrukcija		79,57	
Veštačko pošumljavanje goleti - 313	64,07		
Veštačko pošumljavanje sadnjom - 317		7,60	
Vešt.pošum.setvom pod motiku - 316	119,11		
Pop.vešt.pod.kult sadnjom - 414	64,07		
Pop. Prirodno obn.površina setvom 411	119,11		
Uk. Obnova i podizanje šuma	485,47	87,17	17,96
Okopavanje i prašenje u kul. - 518	64,07		
Čišćenje u ml.prir.sastojinama - 526	447,39		
Prorede	1166,81	1.262,65	108,21
Nega šuma	1.678,27	1.262,65	75,24
Ukupno GJ	2.163,74	1.349,82	62,38

Iz navedenog uporednog prikaza planiranih i izvršenih radova na gajenju šuma konstatuje da su planirani radovi izvršeni sa 62,38%.

Planirani radovi na podizanju novih šuma (rekonstrukcija, pošumljavanje čistina, popunjavanje, kao i prirodno obnavljanje) urađeni su sa 17,96%.

U okviru nege šuma izvršene su prorede sa 108,21%, ili ukupno nega šuma sa 75,24% Ukupno gledajući može se zaključiti da je realizacija planiranih radova nezadovoljavajuća.

6.3.2. Dosadašnji radovi na korišćenju šuma

Vrsta drveća	Planirano 2009-2017			Izvršeno 2009-2017			Razlika	Realizacija
	Glavni	Predh	Ukupno	Glavni	Predh	Ukupno		
	m3	m3	m3	m3	m3	m3	m3	%
Bukva		2.320,0	2.320,0		498,9	498,9	-1.821,1	21,50
Cer	2.315,8	2.503,9	4.819,7					
Sladun	5.903,5	5.449,6	11.353,1	6.010,0	5.519,3	11.529,3	176,2	101,55
Bagrem	1.507,2	10,7	1.517,9	525,8		525,8	-992,1	34,64
B.bor		767,5	767,5					
C.bor		5.755,9	5.755,9		6.658,7	6.658,7	902,8	115,68
Uk.GJ	9.726,5	16.807,6	26.534,1	6.535,8	12.676,9	19.212,7	-7.321,4	72,40

Prethodnom osnovom gazdovanja šumama (2009-2018) planiran je ukupni prinos od 26.534,1 m3. Na osnovu dostavljene evidencije o izvršenim sečama ukupno je evidentiran realizovani prinos u iznosu 19.212,7 m3 ili 72,40% od planiranog. Glavni prinos je realizovan sa 67,20%, a prethodni sa 75,42%.

Mala realizacija planiranog prinosa može se donekle opravdati blizinom granice sa KIM, tako da je mogućnost kretanja i obavljanja svih delatnosti (korišćene, gajenje, zaštita i td), ograničena na pojedine delove GJ.

6.3.3. Dosadašnji radovi na zaštiti šuma

Zakonom o šumama propisano je da su korisnici šuma dužni da preduzmu mere radi zaštite šuma od požara i drugih elementarnih nepogoda, biljnih bolesti, štetočina i drugih šteta.

Zaštita šuma vršena je u okviru redovnih mera gazdovanja, poštujući stav da dobro negovane šume postižu potrebnu stabilnost, vitalnost, kao i fiziološku otpornost na štetne uticaje.

U prethodnom periodu vršena su aktivna dežurstava u vreme pojačane opasnosti od izbijanja šumskih požara.

6.3.4. Dosadašnji radovi na korišćenju ostalih šumskih proizvoda

Radovi na korišćenju ostalih šumskih resursa (pašarenje, korišćenje livada, sakupljanje lekovitog bilja, plodova, pečuraka itd.) nisu evidentirani u protekloj osnovi, pa se može konstatovati da nije ni bilo organizovano korišćenje istog.

Lov

U proteklom periodu nije bilo nikakvih prihoda od lova.

Paša

U prethodnom uređajnom periodu paša je bila zabranjena u šumama u kojima je u toku prirodno ili veštačko obnavljanje. Prihodi od paše u prethodnom uređajnom periodu nisu bili planirani.

Ostali šumski proizvodi

U prethodnom uređajnom periodu nisu bili planirani, a samim tim od njih nije bilo prihoda. Ovde konstatujemo da je korisnik šume (Š.U.Bujanovac) propustila mogućnost solidnog prihoda što nameće potrebu da u budućem periodu navedena pitanja treba aktuelizovati i rešiti u pravom smislu reči, odnosno pristupiti organizovanom prikupljanju u otkupu sporednih šumskih proizvoda i tako ostvariti značajan prihod.

6.3.5. Ocena dosadašnjeg gazdovanja

Prikaz promena šumskog fonda i dosadašnjeg gazdovanja šuma na osnovu raspoložive evidencije ukazuje na nekoliko opštih zaključaka i konstatacija:

1. Ukupna površina gazdinske jedinice se smanjila za 898,51ha.
2. Zapremina dobijena premerom manja je od očekivane za 99.280,4 m³ (29,65%);
3. Planirani radovi na gajenju šuma su izvršeni sa 62,38%;
4. Plan korišćenja šuma (planirani prinos) ostvaren je po evidenciji gazdovanja sa 72,40%.
5. Plan korišćenja ostalih šumskih proizvoda nije realizovan;
6. Radovi na izgradnji i rekonstrukciji šumskih puteva nisu rađeni.

Napred iznete konstatacije jasno ukazuju na potrebu promene odnosa prema šumama ove gazdinske jedinice u narednom periodu, odnosno potrebu intenziviranja svih radova kojima će se obezbediti dalja biološka stabilnost čitavog kompleksa.

Neizvršenje planova u predhodnom uređajnom periodu ne utiče bitno na sadašnje stanje šuma.

7.0. PLANIRANJE UNAPREĐIVANJA STANJA I OPTIMALNOG KORIŠĆENJA ŠUMA

Poglavlje planiranja unapređivanja stanja i optimalnog korišćenja šuma biće bliže obrazloženo u stavkama:

- mogući stepen i dinamika unapređivanja stanja i funkcija šuma;
- ciljevi gazdovanja šumama;
- mere za postizanje ciljeva gazdovanja šumama;
- planovi gazdovanja

7.1. Mogući stepen i dinamika unapređivanja stanja i funkcija šuma u toku uređajnog perioda (prognoza za 2,3 perioda)

Analizirajući sadašnje i buduće potrebe i zahteve u odnosu na ove šume, i u tom kontekstu, karakteristike i potencijale ovih šuma, treba planirati osnovne pravce razvoja ovog šumskog područja, koji podjednako zadovoljavaju potrebe i interese društvene zajednice i preduzeća koje gazduje ovim šumama.

Kao glavno opredeljenje i orijentacija, te koncepcijski razvoj za ovo, a i za sledeća dva, tri uređajna razdoblja može biti sadržano u pretpostavci - unapređivanja i kvalitetnog korišćenja ukupnih potencijala šumskog prostora gazdinske jedinice u skladu sa svim društvenim potrebama. Ovakvom orijentacijom se obezbeđuje najširi društveni interes preduzeća koje upravlja šumama kao i interes ostalih preduzeća čija se delatnost zasniva na korišćenju pojedinih proizvoda ili funkcija šuma ove gazdinske jedinice. Polazeći od ove orijentacije, potencijala šuma i šumskog zemljišta, i potrebe da se aktivira i unapredi sadašnji stepen korišćenja potencijala šumskog prostora, mogu se planirati sledeći pravci razvoja:

- povećane biološke stabilnosti ekosistema
- unapređenje specifičnih društveno - potrebnih funkcija šuma (zaštita zemljišta, vodozaštita šuma itd.)
- unapređenje proizvodnje i korišćenje drvne mase sa ciljem da se ostvari optimalno korišćenje proizvodnih potencijala zemljišta u skladu sa osnovnom namenom i ostalim funkcijama šuma

Osnov za obezbeđenje bilo koje funkcije šuma je očuvanost sastojina i zadovoljavajuće zdravstveno stanje.

Dobna struktura ili stvarni razmer dobnih razreda u izdanačkim sastojinama bukve i hrasta ukazuje na prioritet sledećih aktivnosti u ovom kao i u budućim uređajnim periodima, a to je obnavljanje tih sastojina.

7.2. Ciljevi gazdovanja šumama

Ciljevi gazdovanja šumama predstavljaju osnovno opredeljenje i polazni element u planiranju. Polazeći od položaja ove gazdinske jedinice, kao i od mnogobrojnih potreba, sadašnjih i budućih utvrđuju se sledeći opšti i posebni ciljevi gazdovanja šumama.

7.2.1. Opšti ciljevi gazdovanja (u skladu sa definisanom namenom i funkcijom šuma)

Prema Pravilniku o sadržini osnova i programa gazdovanja šumama, godišnjeg izvođačkog plana i privremenog izvođačkog plana gazdovanja privatnim šumama opšti ciljevi su:

- zaštita i stabilnost šumskih ekosistema,
- sanacija opšteg stanja degradiranih šumskih ekosistema,
- obezbeđivanje optimalne obraslosti,
- očuvanje trajnosti i povećanje prinosa
- očuvanje i povećanje ukupne vrednosti šuma
- očuvanje i povećanje opštekorisnih funkcija šuma,
- uvećanje stepena šumovitosti.

Primenom savremenih metoda gazdovanja šumama, intenzivnim gazdovanjem ostvariti kvantitativno i kvalitativno optimalnu proizvodnju, usklađenu sa zahtevima šuma, tj. prilagoditi ih višenamenskom korišćenju i prioritetnim funkcijama šuma gazdinske jedinice. Ostvarivanje opštih ciljeva gazdovanja u mnogome zavisi od sadašnjeg stanja i od dosledne primene uzgojnih, tehničkih i uređajnih mera propisanih u posebnoj osnovi gazdovanja šumama gazdinske jedinice.

7.2.2. Posebni ciljevi gazdovanja šumama

Posebni ciljevi gazdovanja šumama proističu iz opštih ciljeva i uslovljeni su osobenostima gazdinske jedinice, a koji proizilaze iz stanišnih i sastojinskih prilika.

Posebni ciljevi gazdovanja šumama su:

- Proizvodnja drveta, divljači i drugih šumskih proizvoda u skladu sa potencijalom staništa;
- Zaštita zemljišta od erozije;
- Zaštita i unapređivanje režima voda;
- Zaštita od klimatskih ekstrema;
- Zaštita od štetnih imisionih dejstava;
- Održavanje saobraćajnica i objekata koji služe gazdovanju šumama.

Posebni ciljevi u zavisnosti od utvrđene namene šuma su i posebna zaštita delova prirode i prirodnog blaga, zaštita biodiverziteta, zaštita genofonda, stvaranje uslova za vaspitno-obrazovnu funkciju i naučno-istraživački rad i stvaranje šumskih rezervi, obezbeđivanje estetske uloge šume, korišćenje prostora za rekreaciju i turizam.

Posebni ciljevi gazdovanja šumama prema dužini vremena potrebnog za ostvarenje planskih zadataka ili ciljeva mogu biti:

1. Dugoročni ciljevi (za više uređajnih perioda) i
2. Kratkoročni ciljevi (koji se ostvaruju u toku jednog uređajnog perioda)

Namenska celina "10"

Izdanačke šume (GK:10.215.212,10.216.212, 10.360.212, 10.361.212,10.362.212)

a) Dugoročni ciljevi

- Prevođenje izdanačkih sastojina u visoki uzgojni oblik.
- Melioracija devastiranih šuma u visokoproizvodne sastojine

b) Kratkoročni ciljevi

- Priprema i zaštita šuma pre prevođenja u visoki uzgojni oblik.

Veštački podignute sastojine (GK: 10.475.421, 10.477.421,)

a) Dugoročni ciljevi

- Veštačke sastojine postepeno dovesti u optimalno stanje u kome će sastojine u potpunosti iskoristiti potencijalne mogućnosti staništa.

b) Kratkoročni ciljevi

- Blagovremenim i odgovarajućim merama nege veštački podignute sastojine stabilizovati, i obezbediti što optimalniji razvoj.

Namenska celina "26"

Izdanačke šume (GK: 26.215.212)

a) Dugoročni ciljevi

- Prevođenje izdanačkih sastojina u visoki uzgojni oblik.
- Rekonstrukcija nekvalitetnih, degradiranih sastojina na potencijalno dobrim (zadovoljavajućim) staništima (GK: 26.216.212).

b) Kratkoročni ciljevi

- Priprema i zaštita sastojina pre prevođenja u visoki uzgojni oblik

Veštački podignute sastojine (GK:26.475.212)

a) Dugoročni ciljevi

- Potpunije korišćenje produkcione sposobnosti staništa i povećane proizvodnje, kao i jačanje zaštitno regulatornih funkcija šuma;

b) Kratkoročni ciljevi

- Blagovremenim i odgovarajućim merama nege veštački podignute sastojine stabilizovati, i obezbediti što optimalniji razvoj

Namenska celina "66"

Šiblji (GK: 66.267.212)

a) Dugoročni ciljevi

- Određen je samom namenom - trajna zaštita i to su sastojine bez gazdinskih tretmana (intervencija).

7.3. Mere za postizanje ciljeva gazdovanja

Stanje i potencijali kao i sadašnji stepen korišćenja nameću obavezu preduzeću koje gazduje ovim šumama da svoju orijentaciju i pravce razvoja usmeri na unapređenju postojećih i aktiviranju novih delatnosti u cilju optimalnog korišćenja potencijala područja u skladu sa mogućnostima i društvenim potrebama.

Mere za ostvarenje opštih i posebnih ciljeva gazdovanja šumama dele se na mere uzgojne i uređajne prirode.

7.3.1. Uzgojne mere

Mere uzgojne prirode su: izbor sistema gazdovanja, izbor uzgojnog i strukturnog oblika, izbor vrsta drveća i razmera njihove smese, izbor načina seče, obnavljanja i korišćenja i izbor načina nege sastojina.

a) Izbor sistema gazdovanja

Sistem gazdovanja šumama definisan je odabranim načinom seča i obnavljanja stare sastojine. Na osnovu konkretnih sastojinskih prilika u gazdinskoj jedinici i dosadašnjeg gazdovanja, a uvažavajući biološke osobine vrste drveća, usvojeni su sledeći sistemi gazdovanja :

Sastojinsko - oplodna seča kratkog podmladnog razdoblja (do 20 godina), primeniće se u izdanačkim sastojinama (GK: 10.215.212, 10.360.212, 26.215.212)

Sastojinsko - čista seča sa obaveznim pošumljavanjem primeniće se u veštački podignutim sastojinama i devastiranim sastojinama (GK:10.475.212, 10.477.421, 26.475.421, 10.216.212, 26.216.212).

b) Izbor uzgojnog oblika

Osnovni uzgojni oblik, kome dugoročno treba težiti na ukupnom prostoru gazdinske jedinice je visoka šuma (zavisno od načina obnove, prirodnim - prioritnim ili veštačkim putem).

c) Izbor strukturnog oblika

Shodno napred navedenom, uvažavajući biološke osobine vrsta drveća koje grade sastojine i hitnosti popravke zatečenog stanja, kod svih jednodobnih sastojina kao strukturni oblik zadržati jednodobne sastojine.

d) Izbor vrste drveća

Glavna vrsta u ovoj gazdinskoj jedinici je hrast i ona se zadržava kao glavni nosilac produkcije drvne mase.

e) Izbor načina seča obnavljanja i korišćenja

Od izabranih načina obnavljanja zavisi i struktura budućih sastojina i celokupni gazdinski postupak, elementi za sva planska razmatranja i postupak za određivanje prinosa i obezbeđenje trajnosti prinosa, odnosno funkcionalne trajnosti. Način obnavljanja pre svega zavisi od bioloških osobina vrsta drveća koje grade sastojinu (osobina sastojina), osobina stanišnih i ekonomskih prilika.

Za šume ove gazdinske jedinice gde je predviđeno obnavljanje u ovom uređajnom periodu određuju se sledeći načini seča obnavljanja:

- Za izdanačke sastojine do njihovog prevođenja u viši uzgojni oblik primenjivaće se selektivne prorede,
- Za veštački podignute sastojine kao način korišćenja do zrelosti za seču primenjivaće se proredne seče, a način obnavljanja je čista seča.
- Za devastirane sastojine primeniće se čista seča sa obaveznim pošumljavanjem posle seče.
- Za sastojine bagrema, primeniće se čiste seče.

f) Izbor načina nege

Prema zatečenom stanju sastojina i postavljenim ciljevima gazdovanja utvrđuju se sledeće mere nege:

- Selektivne prorede u odraslim sastojinama (od faze kasnog mladika do za seču zrelih sastojina) kako u prirodnim tako i u veštački podignutim.

7.3.2. Uredajne mere

a) Izbor trajanja ophodnje i dužine podmladnog razdoblja

U jednodobnim šumama neophodno je odrediti dužinu trajanja proizvodnog procesa - ophodnje. Na osnovu sagledavanja proizvodnih potencijala staništa, osobina vrsta drveća i osnovne namene određena je orijentaciona dužina trajanja proizvodnog procesa za osnovne vrste:

1. Za očuvane i razređene izdanačke sastojine koje će se konverzijom prevesti u visoki uzgojni oblik, određuje se ophodnja od 80 godina, a dužina podmladnog razdoblja u trajanju od 20 godina.
2. Za izdanačke sastojine bagrema određuje se ophodnja od 30 godina.
3. Za veštački podignute sastojine određuje se orijentaciona ophodnja od 80 godina.

a) Određivanje prečnika sečive zrelosti

Prečnik sečive zrelosti određuje se za sastojine u kojima se primenjuju grupimično-oplodne seče dugog perioda za obnavljanje, a po principima kontrolnog metoda prečnik sečive zrelosti ima orijentacioni karakter

b) Određivanje uravnotežene zapremine

Uravnotežena (normalna) zapremina određuje se za sastojine u kojima se kao sistem gazdovanja primenjuje sastojinsko gazdovanje - postupne oplodne seče dugog perioda za obnavljanje (grupimično oplodne seče).

c) Izbor rekonstrukcionog i konverzionog razdoblja

Za devastirane sastojine u kojima treba izvršiti rekonstrukciju potrebno je odrediti vremenski period - rekonstrukciono razdoblje u kojem će se izvršiti rekonstrukcija svih devastiranih sastojina ove gazdinske jedinice. Određuje se rekonstrukciono razdoblje u trajanju od 50 godina, s tim, što će u ovom uređajnom razdoblju zbog povećanog plana obnavljanja izostati rekonstrukcija devastiranih sastojina.

Za izdanačke sastojine koje ćemo konverzijom prevoditi u visoki uzgojni oblik, potrebno je odrediti vremenski period - konverziono razdoblje za koje će se izvršiti konverzija svih očuvanih i razređenih izdanačkih sastojina ove gazdinske jedinice u visoki uzgojni oblik .

Konverziono razdoblje za izdanačke satojine koje ćemo oplodnim sečama prevoditi u visoki uzgojni oblik iznosi:

10.215.212 20-80 godina

10.360.212 20-30 godina

26.215.212 20-30 godina

d) Izbor perioda za postizanje optimalne obraslosti - stepena šumovitosti

Odnos obrasle i neobrasle površine iznosi (83,3% : 16,7%) što je u okvirima optimalne šumovitosti naročito ako se uzme da šumsko zemljište u ukupnoj površini učestvuje sa 15,2%

e) Uredajno razdoblje

S obzirom da je važnost posebne osnove gazdovanja šumama propisano Zakonom o šumama, u trajanju od 10 godina, to se podrazumeva da će uredajno razdoblje imati isti period.

7.4. Planiranje gazdovanja

Na osnovu utvrđenog stanja šuma i propisanih kratkoročnih ciljeva i mogućnosti njihovog obezbeđenja, izrađuju se planovi budućeg gazdovanja. Osnovni zadatak planova gazdovanja šumama je da u zavisnosti od zatečenog stanja, omogući podmirenje odgovarajućih društvenih potreba i unapređenje stanja šuma kao dugoročnog cilja.

7.4.1. Plan gajenja šuma

Snimanjem i analizom zatečenog stanja sastojina istovremeno su ocenjene potrebe i mogućnosti primene šumsko - uzgojnih radova u narednom uredajnom razdoblju, a u cilju popravke zatečenog stanja sastojina.

Planom gajenja šuma obuhvatiti u celini:

1. Plan obnavljanja i podizanje novih šuma
2. Plan rasadničke proizvodnje (proizvodnja šumskog semena i sadnog materijala)
3. Plan nege šuma

Radovi na gajenju šuma prikazaće se po gazdinskim klasama.

7.4.1.1. Plan obnavljanja i podizanja novih šuma

Izdanačke šume

Za izdanačke šume (GK: 10216212, 26216212), planirano je podsejavanje u delovima gde ne bude došlo do prirodnog obnavljanja iz izdanaka.

7.4.1.2. Plan rasadničke proizvodnje

Planom rasadničke proizvodnje predviđeni su broj, vrsta i starost sadnica za pošumljavanje površina predviđenih za pošumljavanje i popunjavanje veštački podignutih sastojina.

Potreban broj sadnica prema planu obnavljanja i podizanja novih šuma po vrsti radova i vrsti drveća prikazan je sledećom tabelom:

Vrsta drveća	Veštačko pošumljavanje setvom omaške 314		Ukupno	
	ha	kg	ha	kg
Sladun	216,87	6539	216,87	6539
UKUPNO:	216,87	6539	216,87	6539

Za potrebe plana obnavljanja i podizanja novih šuma potrebno je obezbediti za gazdinsku jedinicu 6539 kg semena sladuna..

Seme za planirane radove će se obezbediti iz rasadnika na nivou JP"Srbijašume".

Pored semena sladuna kao alternativa može da se koristiti odgovarajuća vrsta četinara ili seme druge vrste hrasta. (30kg/ha).

7.4.1.3. Plan nege šuma

Planirani radovi na nezi šuma po gazdinskim klasama prikazani su sledećom tabelom:

Gazdinska klasa	Prorede	UKUPNO
	ha	ha
10215221	416,09	416,09
10216212	62,70	62,70
10360212	82,22	82,22
10361212	82,31	82,31
10469212	4,17	4,17
10475212	308,32	308,32
10477212	23,03	23,03
NC 10	978,84	978,84
26215212	17,08	16,74
NC 26	17,08	17,08
Uk.GJ	995,92	995,92

Planom nege šuma u gazdinskoj jedinici "Kijevac" planirani su sledeći radovi: Prorede kao mere nege šuma planiraju se na radnoj površini od 995,92 ha.

Ukupan plan nege šuma u gazdinskoj jedinici "Preševo" iznosi 995,92 ha radne površine.

7.4.2. Plan zaštite šuma

Zakonom o šumama propisano je da su korisnici i sopstvenici šuma dužni da preduzimaju mere nege šuma od požara i drugih nepogoda, biljnih bolesti, štetočina i drugih šteta.

Shodno napred navedenom u Šumskom gazdinstvu „Vranje” - Vranje, organizovana je služba za šume sopstvenika i zaštitu životne sredine, koja obavlja i poslove na zaštiti šuma i to : opažanja, obaveštavanja, prognoziranja i preduzimanja potrebnih represivnih i preventivnih mera.

Ovim planom utvrđuje se obim mera i radova na preventivnoj zaštiti šuma od čoveka, stoke i divljači, biljnih bolesti, štetnih insekata i drugih štetočina, elementarnih nepogoda, požara i obnavljanju šumskih oznaka itd.

U cilju preventivne zaštite planiraju se sledeće mere:

- Čuvanje šuma od bespravnog korišćenja i zauzimanja, na ukupnoj površini GJ.
- Zabrana pašarenja na površinama gde je proces obnavljanja u toku i u šumskim kulturama (prema planu gajenja šuma), sve dok ne prerastu kritičnu visinu kada im stoka ne može oštećivati vrhove;
- Uspostavljanje šumskog reda;
- Postavljanje lovnih stabala ili feromonskih klopki (100 kom)
- Pratiti eventualne pojave sušenja šuma i kalamiteta insekata i u slučaju pojave istih, blagovremeno obavestiti specijalističku službu koja će postaviti tačnu dijagnozu i propisati adekvatne mere suzbijanja;
- Štititi i zaštititi šumu od požara, posebno u proleće i leto, i u tom smislu postaviti znake obaveštavanja i zabrane loženja vatre, organizovanje dežurstava i pojačani nadzor lugarskih reona u kritičnom periodu u cilju blagovremenog otkrivanja požara i blagovremenih intervencija i dr;
- Održavanje postojećih protiv-požarnih pruga.

U toku uređajnog perioda održavati i obnavljati spoljne granice, kao i granice unutrašnje podele šumskog područja u celini.

7.5. Plan korišćenja i kalkulacija prinosa

Polazeći od opredeljenja koja se odnose na osnovni zadatak gazdovanja u ovoj gazdinskoj jedinici koji je usmeren na prevođenje zatečenog stanja ka optimalnom (funkcionalnom) stanju i održavanje takvog stanja, urađen je i plan korišćenja sastojina. Plan korišćenja vezan je za potrebu obnavljanja šuma (oplodne seče) i za prorede, kao osnovne mere nege, čiji je obim u skladu sa definisanim prioritarnim uzgojnim potrebama u fazi snimanja stanja šuma pri izradi ove osnove.

Plan korišćenja u osnovi sadrži: plan seča obnavljanja i plan prorednih seča. Sve seče imaju za cilj, prevenstveno negu šuma, odnosno poboljšanje stanja i funkcija šuma kao i povećanje vrednosti proizvodnje. To će se u ovoj gazdinskoj jedinici postići kako oplodnim sečama, tako i proredama u srednjedobnim sastojinama.

7.5.1. Plan seča obnavljanja šuma i kalkulacija prinosa

7.5.1.1. Plan seča obnavljanja jednodobne šume

Sama kalkulacija prinosa (glavni prinos) u izdanačkim šumama, kao i veštački podignutim sastojinama oslanja se na pozitivna opredeljenja utvrđena metodom umereno – sastojinskog gazdovanja prilagođenog opštim i posebnim karakteristikama ovog kompleksa šuma. Naime, pri

određivanju prinosa u svakoj gazdinskoj klasi, pojedinačno, utvrđena je starost sastojina, ophodnja za osnovne vrste drveća, i na toj osnovi zrelost za seču pojedinih delova gazdinskih klasa.

U prvoj fazi, još prilikom prikupljanja terenskih podataka, sastojine se prema zrelosti za seču grupišu u tri grupe:

Odlučno zrele za seču

- Prezrele i prestarele sastojine iz čijeg stanja proizilazi potreba što skorijeg iskorišćenja.
- Sastojine u kojima je u proteklom uređajnom periodu započeto podmlađivanje koje treba nastaviti.

Zrele za seču

- Sastojine koje su dostigle zrelost za seču prema odabranoj ophodnji (dobrog zdravstvenog stanja i dobro obrasle)
- Sastojine koje ne odgovaraju staništu, pa ih treba zameniti
- Sastojine lošeg uzrasta, slabog obrasta i nedovoljnog prirasta, bez obzira na starost i vrstu drveća

Sastojine na granici sečive zrelosti

- Sastojine koje u toku sledećeg uređajnog perioda mogu postići zrelost za seču (sastojine predposlednjeg dobnog razreda)
- Sastojine koje se iz nekog razloga ostavljaju za obnavljanje u sledećem uređajnom razdoblju

Na osnovu ovako grupisanih sastojina radi se privremeni plan seča po površini. U drugoj fazi kalkulacije prinosa privremeni plan seča upoređuje se sa normalnim razmerom dobnih razreda, tj. sa idealnom površinom obnavljanja u ovom uređajnom periodu. Na osnovu ova dva pokazatelja vrši se kalkulisanje uzgojnih potreba (obnavljanja) i postizanje normalnog razmera dobnih razreda, tj. obezbeđivanje umerenije ili strožije trajnosti prinosa, sa što manje privrednih žrtava, uz istovremeno obezbeđenje ostalih funkcija šuma. Regulator trajnosti prinosa kod umerenog sastojinskog gazdovanja je površina, tj. Idealna (normalna) površina dobnog razreda. Kao što se vidi metod umerenog sastojinskog gazdovanja daje veliku slobodu pri kalkulaciji prinosa, odnosno bolje prilagođavanje stanju sastojina i uzgojnim potrebama, tj. Sastojine koje i nisu dostigle zrelost za seču (ali su slabog kvaliteta i obrasta) mogu se predvideti za seču obnavljanja ali zato sastojine koje su dostigle zrelost za seču (ali su dobrog zdravstvenog stanja i obrasta) mogu i dalje ostati da prirašćuju (produžava im se ophodnja), ako to ne ugrožava trajnost prinosa.

Privremeni plan seča šuma, (jednodobne šume) prikazan je sledećom tabelom:

Gazdinska klasa	Odlučno zrele za seču				Zrele za seču				Na granici sečive zrelosti			
	Od	Pha	Vm3	Zvm3	Od	Pha	Vm3	Zvm3	Od	Pha	Vm3	Zvm3
	76/e	1,65	353,4	8,6	21/a	2,19	43,8	2,0	42/b	6,25	602,4	22,2
					21/b	1,04	20,8	0,9	48/a	10,08	504,0	22,7
					22/a	3,36	67,2	3,0	48/c	16,85	337,0	15,2
					22/b	0,53	10,6	0,5	50/a	9,99	617,8	22,6
					22/c	0,74	14,8	0,7	50/b	10,74	1274,6	46,5
					22/e	0,95	19,0	0,9	50/c	16,00	1878,1	72,9
					22/f	22,96	459,2	20,7	54/b	35,66	7653,5	181,0
					23/a	2,71	81,3	3,7	55/b	5,01	449,3	15,5
					23/b	10,69	534,5	24,1	55/c	16,76	1531,3	62,0
					23/c	2,87	57,4	2,6	56/a	12,71	1637,3	69,6

					23/d	0,44	8,8	0,4	56/b	3,87	580,0	17,1
					23/e	0,76	15,2	0,7	56/d	24,11	2994,5	96,7
					23/f	0,45	9,0	0,4	57/b	6,30	849,0	25,8
					24/a	3,21	128,4	5,8	71/c	12,47	833,6	31,5
					24/b	14,39	863,4	38,9				
					24/c	11,78	706,8	31,8				
					27/a	21,23	2859,7	128,6				
					27/b	2,69	369,5	15,3				
					28/a	23,74	2813,2	126,1				
					29/a	18,19	3035,9	126,8				
					34/b	4,62	667,8	21,1				
					37/b	13,20	1284,6	42,6				
					38/a	39,66	3903,9	123,1				
					39/a	32,29	4738,0	199,8				
					39/b	4,85	242,5	10,9				
					40/a	28,36	1773,2	74,0				
					41/c	17,84	1410,0	51,6				
					43/a	27,83	695,8	31,3				
					44/b	15,25	1070,9	44,6				
					45/c	9,75	905,3	40,1				
					46/a	14,90	1260,0	52,9				
					49/b	19,32	1222,6	42,3				
					49/c	7,27	709,0	24,2				
					5/a	23,88	716,4	32,2				
					5/b	2,56	102,4	4,6				
					52/c	8,69	434,5	19,6				
					53/b	8,79	439,5	19,8				
					53/c	17,08	2287,0	57,5				
					56/c	13,57	1753,9	75,3				
					57/a	24,84	3077,7	132,5				
					58/b	23,55	2173,7	61,8				
					61/c	2,88	57,6	2,6				
					71/a	13,77	344,3	15,5				
					71/b	8,73	1022,6	27,6				
					72/a	10,28	982,6	29,4				
					72/b	8,65	688,6	27,6				
					72/c	4,58	458,9	15,0				
					73/a	12,25	961,0	37,8				
					73/b	7,31	962,0	28,2				
					74/a	23,31	2832,5	93,8				
					74/b	16,76	3502,0	104,3				
					75/a	19,02	1789,5	63,7				
					75/b	12,47	1748,0	45,3				
					76/c	24,44	488,8	22,0				
					77/a	33,22	3786,7	138,6				
					77/b	7,82	156,4	7,0				

					78/a	16,15	646,0	29,1				
					78/b	11,51	575,5	25,9				
					79/a	26,90	2304,7	87,1				
					80/a	24,35	1217,5	54,8				
					81/a	32,93	1646,5	74,1				
					82/a	37,75	948,3	42,5				
					83/a	33,06	1487,7	66,9				
					92/a	44,83	2241,5	100,9				
					96/a	24,99	749,7	33,7				
					97/a	37,67	1883,5	84,8				
					98/b	11,59	811,3	36,5				
					101/b	4,37	218,5	9,8				
					103/b	5,57	389,9	17,5				
					106/a	21,99	2703,9	82,5				
					107/a	30,01	2226,7	96,2				
					110/a	25,20	504,0	22,7				
					113/a	22,25	890,0	40,1				
					121/c	2,90	116,0	5,2				
					121/d	15,05	376,3	16,9				
					133/b	32,96	5682,3	227,5				
					133/c	6,57	868,2	38,4				
					139/b	5,40	574,0	28,4				
					143/a	35,11	702,2	31,6				
					144/a	27,38	2491,6	121,7				
UKUPNO	1,65	353,4	8,6			1245,00	94076,2	3628,0		186,80	21742,4	701,3

7.5.1.3. Plan seča obnavljanja (izdanačke šume)

Izdanačke šume

Izdanačke šume (GK: 10215212, 10216212, 26216212) su uzete u obzir za konverziju (obnavljanje).

7.5.1.4. Ukupan plan seča obnavljanja

Gazdinska klasa	STANJE				Intenzitet seče	
	Površina	Zapremina	Tekući zapreminski prirast	Glavni prinos	V	Iv
	ha	m3	m3	m3	%	%
10215212	45,99	2596,0	517,8	2786,2	107,3	538,1
10216212	134,87	5617,9	841,7	6459,4	115,0	767,4
26216212	125,21	1620,5	886,1	1802,8	111,2	203,5
UK.GJ	306,07	9834,4	2245,6	11048,4	112,3	492,0

Ukupan prinos u sastojinama koje su predviđene za obnavljanje (306,07 ha) iznosi 11048,4 m3. Intenzitet seče po zapremini iznosi 112,3 %, a po tekućem zapreminskom prirastu 492,0 %.

7.5.2. Plan prorednih seča

Prethodni prinos je u funkciji potreba daljeg negovanja sastojina u razvoju, a obračunat je u okviru ukupne analize mogućnosti korišćenja (namene površina), polazeći od zatečenog stanja sastojina, stepena očuvanosti (sklopljenosti) sastojina, strukturnih osobina i zdravstvenog stanja sastojina, razvojne faze (starosti) i broja stabala po jedinici površine iz kojih je proistekao intezitet zahvata seča (intezitet proređivanja).

Proredni prinos je kalkulisan za svaku sastojinu pojedinačno. Kalkulacija je vršena tako što je prinos određen intenzitetom zahvata u odnosu na zapreminu sastojine, pri čemu se vodilo računa da etat ne pređe 2/3 vrednosti desetogodišnjeg prirasta. Znači $E = 1/3 - 2/3 \times Iv$ (zavisno od stanja i starosti sastojina). Prema tome etat sastojine je određen na osnovu stanja konkretne sastojine, njene zapremine i zapreminskog prirasta, a ukupan etat gazdinske klase dobijen je zbirom etata pojedinih sastojina koje pripadaju datoj gazdinskoj klasi.

Metod kalkulacije prinosa sinhronizovan je sa prikazom stanja, datim ciljevima gazdovanja i merama za ostvarenje ciljeva. Plan prorednih seča je detaljno prikazan u odgovarajućoj tabeli po odsecima, gazdinskim klasama i vrstama drveća.

Gazdinska klasa	STANJE					Prinos	Intenzitet seče	
	Površina	Zapremina		Tekući zapreminski prirast		Prethodni	V	Iv
	ha	m3	m3/ha	m3	m3/ha	m3	%	%
10215212	416,90	44524,9	106,8	1792,7	4,3	6199,2	13,9	34,6
10216212	62,70	3730,7	59,5	169,3	2,7	561,1	15,0	33,1
10360212	82,22	13237,4	161,0	361,8	4,4	1925,5	14,5	53,2
10361212	82,31	11408,2	138,6	370,4	4,5	1786,6	15,7	48,2
10469212	4,17	83,4	20	3,8	0,9	125,1	150,0	333,3
10475212	308,32	50441,2	163,6	4131,5	13,4	7760,1	15,4	18,8
10477212	23,03	5142,6	223,3	297,1	12,9	690,9	13,4	23,3
NC 10	979,65	128568,3	131,2	7126,5	7,3	19048,5	14,8	26,7
26215212	17,08	2287,0	133,9	58,1	3,4	324,5	14,2	55,9
NC 26	17,08	2287,0	133,9	58,1	3,4	324,5	14,2	55,9
Uk.GJ	996,73	130855,3	131,3	7184,6	7,2	19373	14,8	27,0

Ukupan planirani predhodni (proredni) prinos iznosi 19373,0m³, a on je planiran na 996,73ha površine. Intenzitet prorednih seča na nivou gazdinske jedinice po zapremini je 14,8%, a po zapreminskom prirastu 27,0% što se ocenjuje kao umeren zahvat prorednim sečama.

7.5.3. Ukupan plan korišćenja šuma

Plan seča šuma obuhvata plan seča obnavljanja šuma - glavni prinos i plan prorednih seča - prethodni prinos.

Na ovom mestu plan seča šuma biće prikazan po gazdinskim klasama, vrsti prinosa i vrsti drveća.

Plan seča šuma po gazdinskim klasama:

Gazdinska klasa	STANJE					PRINOS			Intenzitet seče	
	Površina ha	Zapremina		Tekući zap.prirast		Prethodni m3	Glavni m3	Ukupno m3	V %	Iv %
		m3	m3/ha	m3	m3/ha					
10215212	462,89	47120,9	101,8	2310,5	5,0	6199,2	2786,2	8985,4	19,1	38,9
10216212	197,57	9348,6	47,3	1011,0	5,1	561,1	6459,4	7020,5	75,1	69,4
10360212	82,22	13237,4	161,0	361,8	4,4	1925,5		1925,5	14,5	53,2
10361212	82,31	11408,2	138,6	370,4	4,5	1786,6		1786,6	15,7	48,2
10469212	4,17	83,4	20,0	3,8	0,9	125,1		125,1	150,0	333,3
10475212	308,32	50441,2	163,6	4131,5	13,4	7760,1		7760,1	15,4	18,8
10477421	23,03	5142,6	223,3	297,1	12,9	690,9		690,9	13,4	23,3
NC 10	1160,31	136782,2	117,9	8486,0	7,3	19048,5	9245,6	28294,1	13,9	22,4
26215212	17,08	2287,0	133,9	58,1	3,4	324,5		324,5	14,2	55,9
26216212	125,11	1620,5	12,9	886,1	7,1		1802,8	1802,8	111,2	20,3
NC 26	142,29	3907,5	133,9	944,2	3,4	324,5	1802,8	2127,3	8,3	3,4
Uk.GJ	1302,80	140689,7	108,0	9430,2	7,2	19373,0	11048,4	30421,4	13,8	20,5

Plan seča šuma po vrstama drveća:

Vrsta drveća	Stanje šuma		Planirani prinos			Intenzitet seče po	
	Zapremina	Zapreminski prirast	Glavni	Predhodni	Ukupno	V	Iv
	m3					%	
Bagrem	493,2	22,2		51,2	51,2	10,38	23,06
Sladun	137082,3	5760,2	11048,4	7033,6	18082,0	13,19	31,39
Bukva	29953,8	893,9		3712,1	3712,1	12,39	41,53
UK.Liščari	167529,3	6676,3	11048,4	10796,9	21845,3	13,04	32,72
C.bor	62891,9	5060,2		8345,8	8345,8	13,27	16,49
B.bor	5143,0	297,9		230,3	230,3	4,48	7,73
UK. Četinari	68034,3	5358,2		8576,1	8576,1	12,61	16,00
UK:GJ	235564,1	12034,5	11048,4	19373,0	30421,4	12,91	25,28

Ukupan prinos u GJ "Preševo" iznosi 30.421,4 m3. Glavni prinos (seče obnavljanja) planirane su u iznosu od 11.048,4 m3 (36,32 %), a prethodni prinos (proredne seče) u iznosu od 19.373,0 m3 (63,68 %).

Intenzitet seče na nivou cele gazdinske jedinice iznosi 12,91 % u odnosu na zapreminu i 25,28 % u odnosu na desetogodišnji zapreminski prirast.

Posmatrajući planirani prinos po vrstama drveća, konstatujemo da sladun u ukupnom prinosu učestvuje sa 59,44 %, bukva 12,20%, borovi 28,19%, itd.

7.5.4. Plan korišćenja ostalih šumskih proizvoda

Način sakupljanja, korišćenja, stavljanja u promet i dozvoljene količine divlje flore, faune i gljiva regulisane su Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Sl. Gl. Republike Srbije broj 31/2005). Dozvolu za sakupljanje i stavljanje u promet divlje flore, faune i gljiva za tekuću godinu, izdaje Ministarstvo po prethodno pribavljenom mišljenju Zavoda za zaštitu prirode Srbije. Dozvola se izdaje pravnom licu, odnosno preduzetniku koji se bave delatnošću sakupljanja i prometa divlje flore, faune i gljiva, na osnovu objavljenog konkursa koji sprovodi Ministarstvo. Količine divlje flore, faune i gljiva koje se sakupljaju i stavljaju u promet, Ministarstvu predlaže Zavod za zaštitu prirode Srbije do 31. januara za tekuću godinu.

Paša

Pitanje paše je regulisano Zakonom o šumama. Po tom zakonu onaj ko gazduje šumama dužan je da određuje mesto i propisuje uslove za pašu, vrstu i broj grla kao i nadoknadu za pašu vodeći računa o postavljenim ciljevima gazdovanja.

U uslovima ove gazdinske jedinice paša je zabranjena u šumama u kojima se vrše meliracioni radovi, u sastojinama gde je u toku prirodno obnavljanje, u postojećim mladim kulturama, kao i u kulturama koje će biti podignute u ovom uređajnom periodu na neobraslom zemljištu.

U prethodnom periodu nije ostvaren prihod od pašarenja, niti je vršena evidencija broja i vrste stoke na području GJ "Kijevac", tako da se u OGS, bez navedenih parametara, ne može odrediti prihod od naplate takse za ispašu stoke za ovo uređajno razdoblje.

Lov - Plan uređenja lovne divljači

Glavne vrste divljači u lovištu "Crna gora" su: srna, divlja svinja, zec, fazan, poljska jarebica. Njihova zaštita, gajenje, lov i korišćenje vršiče se na osnovu Lovnih osnova.

Ciljevi gazdovanja lovištem:

Opšti ciljevi - zaštita, gajenje, lov i korišćenje gajenih vrsta divljači i njenih delova tako da se merama gazdovanja obezbedi gajenje ovih vrsta divljači u broju I kvaliteta koji dozvoljavaju prirodni uslovi u lovištu. Zaštita, lov i korišćenje lovostajem zaštićenih vrsta divljači, koje stalno ili povremeno žive u lovištu.

Posebni ciljevi - postizanje određenog broja i kvaliteta, polne i starosne strukture, gustine populacije, korišćenje divljači i njenih delova kroz lovni turizam, rekreativnu aktivnost članova lovačkog udruženja. Poboljšanje prirodnih uslova staništa za sve vrste divljači i zaštita retkih proređenih vrsta.

Mere za ostvarivanje ciljeva gazdovanja lovištem:

- obnavljanje i prirast divljači u lovištu (dinamika razvoja populacije)

- izgradnja i održavanje lovnih i lovno-tehničkih objekata, izgradnja i održavanje lovno-proizvodnih objekata i ograđivanje dela lovišta
- odstrel divljači
- gajenje, zaštita, lov i korišćenje divljači i njenih delova
- zaštita divljači i mere za obezbeđivanje mira u lovištu
- prihrana i prezimljavanje divljači u lovištu
- mere za ostvarivanje saradnje sa drugim delatnostima i susednim lovištima
- naseljavanje divljači u lovište
- druge mere koje proističu iz posebnih ciljeva gazdovnja lovištem

Kapacitet lovišta, odnosno broj određenih vrsta divljači na 100 hektara lovnoproduktivne površine koji obezbeđuje normalan razvoj šumskih ekosistema (bez nanošenja štete šumi), odnosno dozvoljen broj jedinki u navedenim lovištima prikazan je sledećom tabelom:

Dozvoljen broj jedinki po bonitetnim razredima:

Vrsta divljači	Bonitetni razred (bonitet lovišta)			
	I	II	III	IV
1.Divlja svinja	2+	1-1.9	0.3-0.9	0
2.Srna	8+	6-7.9	4-5.9	2-3.9
3.Zec	20-40	12.0-19.0	5.0-11.0	2.0-4.0
4.Fazan	30 - 60	20 - 29	10.0-19.0	4.0-9.0
5.Poljska jarebica	40-80	25-39	10.0-24.0	4.0-9.0

Napred navedeni kapacitet lovišta obezbeđuje nesmetani razvoj šumskih ekosistema, odnosno ovaj broj jedinki na 100 hektara lovnoproduktivne površine neće pričinjavati štete na šumskim sistemima i on se kod izrade planskih dokumenata u oblasti lovstva mora uvažavati, to jest usaglasiti sa ovim Planom razvoja gazdovanja šuma.

Biološki kapacitet lovišta predstavlja maksimalan broj određene divljači na 100 ili 1.000 ha lovno-produktivne površine, pri čemu kod divljači ne dolazi do opadanja osnovnih karakteristika jedinki u telesnoj težini, prirastu i kvalitetu trofeja. Povećanje brojnosti neke vrste divljači koja pripada određenom ekosistemu, uslovljeno je kapacitetom sredine čija kakvoća opet zavisi od raspoložive hrane i vode, mogućnosti za zaklon i drugih neophodnih uslova za život. Brojnost jedne životinjske vrste i pored velike mogućnosti razmnožavanja ne može nadmašiti kapacitet sredine, a da pri tom ne izazove ili povećanje smrtnosti ili opadanje stope razmnožavanja. Eventualni višak, koji se svake godine javlja kao posledica razmnožavanja, ubira čovek ili propada usled otpora sredine (grabljivice, bolesti i drugi uzroci smrtnosti).

Ekonomski kapacitet lovišta predstavlja onaj maksimalni broj divljači na određenoj lovno-produktivnoj površini koja, po svojim uslovima, obezbeđuje zdravu i normalno razvijenu divljač sa dobrom fizičkom kondicijom i konstitucijom, odnosno takvu divljač koja će uz najpovoljniji odnos polova, dati maksimalni godišnji prirast. Takva divljač i takvog brojnog stanja ne čini na toj površini nikakve ili minimalne i podnošljive štete.

Bonitet lovišta predstavlja ocenu kvaliteta svih ekoloških uslova unutar lovišta, koji obezbeđuje trajan opstanak i razvoj populacije jedne ili više vrsta divljači koja u njemu stalno boravi. Osnovni ekološki uslovi, koji bitno utiču na razvoj i opstanak populacija divljači su: kvalitet zemljišta, voda i hrana, vegetacija, klima, konfiguracija terena, mir u lovištu i opšta pripadnost lovišta.

Optimalni fond divljači u okviru lovišta "Crna gora" iznosi:

Vrsta divljači	Površina lovišta	Lovnoproductivna površina	Broj divljači	Matični optimalni fond
	Bonitet lovišta		na 1000ha	
	Ha		jedinki	
Lovište "CRNA GORA"				
1. Srna	III	20.000,00	20	400
2. Divlja svinja	III	25.000,00	7	176
3. Zec	III	20.000,00	110	2200
4. Fazan	IV	3.000,00	167	500
5. Poljska jarebica	III	12.000,00	200	2400

7.5.5. Plan izgradnje šumskih saobraćajnica

Izgradnja i održavanje šumskih saobraćajnica treba da su u skladu sa "Pravilnikom o bližim uslovima, kao i načinu dodele i korišćenja sredstava iz godišnjeg programa korišćenja sredstava Budžetskog fonda za šume Republike Srbije i Budžetskog fonda autonomne pokrajine", Službeni glasnik br.17 od 21.02.2013.godine (član 2).

Za izvršenje planiranih radova u ovom uređajnom razdoblju predviđena je izgradnja sledećih putnih pravaca prva i druga faza koji će u znatnoj meri poboljšati otvorenost gazdinske jedinice:

R.br.	Vrsta rada	Naziv putnog pravca	Dužina km
1	Izgradnja vlaka	Preševo – Šeovske livade	2 km
		Preševo - Kurbalija	1 km
3	Izgradnja vlaka	Oraovica - Gospođince	1 km
		Donja Šušaja – Gornja Šušaja	1 km
		Rajince - Barčevac	1 km
		Rajinska reka - Bukovac	2 km
		Trnava – Crni vrh	1 km
		Preševo – Suva reka - Straža	1 km
		Trnavska reka - Dunav	1 km
		Preševo – Norča-Kurbalija	1 km
		Vačka-Valjevo	1 km
		Šeovske livade - Ilince	1 km
		Selište – Pržar - Groblje	1 km
		Oraovica - Barčevac	1 km
		Crnotince – Gornja šušaja	1 km
		Crnotince – Gornja šušaja	1 km
		Crnotince – Gornja šušaja	1 km

R.br.	Vrsta rada	Naziv putnog pravca	Dužina km
		Crnotince – Gornja šušaja	1 km
		Crnotince – Gornja šušaja	1 km
		Crnotince – Gornja šušaja	1 km
		Rajince - Berčevac	1 km
		Rajince - Berčevac	1 km
		Rajince - Bukovac	1 km
		Ukupno:	25 km

Znači, ukupno je planirano 72,2 km novih vlaka i oni će se nadovezivati na postojeće putne komunikacije i tako će u većini slučajeva činiti njihove produžetke po dolinama i grebenima.

7.5.6. Plan uređivanja šuma

OGŠ za gazdinsku jedinicu "Preševo" važi u vremenu od 01.01. 2019. godine do 31.12.2028. godine.

Revizija ove osnove treba se uraditi u poslednjoj godini važenja ove OGŠ, odnosno 2027. godine.

7.5.7. Očekujući efekti gazdovanja

Planirani radovi urađeni su sa ciljem da se unapredi sadašnje stanje, tj. postignu kratkoročni ciljevi gazdovanja šumama, koji su u funkciji postizanja dugoročnog opšteg cilja, a to je postizanje optimalnog (funkcionalnog) stanja šuma na datom staništu, odnosno obezbeđivanje funkcionalne trajnosti.

Na bazi sadašnjeg stanja šuma i šumskog zemljišta, a pod pretpostavkom da se planirani radovi realizuju (obezbede sredstva) na kraju uređajnog perioda očekujemo sledeće stanje šuma:

1. Realizacijom planiranih seča (glavnih i prorednih) na kraju uređajnog perioda očekujemo zapreminu uvećanje zapremine u odnosu na sadašnju zapreminu, što je posledica pozitivne razlike između zapreminskog prirasta i planiranog prinosa.
2. Izgradnjom vlaka ukupna otvorenost će se povećati na što će omogućiti realizaciju planiranih radova.
3. Pošumljavanjem će se povećati šumovitost gazdinske jedinice.

8.0. SMERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANOVA GAZDOVANJA ŠUMAMA

8.1. Smernice za sprovođenje šumsko - uzgojnih radova

Popunjavanje kultura

Uobičajena je praksa da se pojedinačno uginule (posušene) sadnice ne zamenjuju novim, ako njihovo učešće ne prelazi 15 % od ukupnog broja zasađenih sadnica.

Međutim, ako je pošumljavanje izvršeno retkom sadnjom (sa manje od 2.000 sadnica po 1. ha) onda se popunjavanje izvodi bez obzira na procenat posušanih zasađenica. Ovo isto važi i za slučaj da je uginuće sadnica grupimično izraženo.

Popunjavanje se izvodi najdalje 2 godine iza osnivanja zasada, jer kasnije zasađene biljke su u neravnopravnom položaju u odnosu na starije susede te obično potonu u konkurentskoj utakmici. U popunjavanju se koriste dobro razvijene i bogato ožiljene presađenice, odnosno biljke iz krupnijih kontejnera, po uzrastu bliske preživelim zasađenicama.

Ne treba gubiti iz vida da do uginuća zasađenih biljaka može doći i nekoliko godina posle sadnje, pa i posle popunjavanja izvršenog u prve dve vegetacione periode.

To se najčešće dešava na jako zakorovljenim površinama (paprat, kupina, izbojci i sl.), ako je izostala briga oko održavanja (oslobađanja) kultura. Takođe se to dešava i u kulturama na ekstremno nepovoljnim staništima pri dugotrajnim letnjim sušama. U oba slučaja sušenje je grupimičnog karaktera; bilo da je uslovljeno lokalitetima sa jačim zakorovljavanjem, ili sa plićim, kamenitim zemljištem. Popunjavanje je ovde neophodno, ali zahteva posebnu pažnju kod izbora uzrasta i kvaliteta sadnica i tehnike sadnje, kako bi se što uspešnije pariralo nepovoljnim činiocima koji su i doprineli sušenju kulture. Posebna pažnja podrazumeva da prilikom manipulacije sa sadnicama, treba voditi računa da kod prevoza, koren sadnica bude u vlažnoj sredini. Ako se pošumljavanje ne vrši odmah, sadnice treba dobro utrapiti, staviti u zasenu i po potrebi prskati vodom. Kod raznošenja sadnica na terenu, treba koristiti kofe, korpe ili nešto slično od nepromoćivog platna u kojima se nalazi vlažna zemlja ili mahovina da bi korenje, koje se tu nalazi stalno bilo vlažno. Važno je istaći da sadnice kod izvođenja radova, ni jednog trenutka ne budu izložene suncu i vetru, da se korenov sistem ne isuši.

Odabiranje stabala za prorednu seču

Prorede kao mere nege, izvode se u sastojinama, koje su u periodu života kasnog mladika, pa sve do zrelosti za seču. Cilj prorednih seča je odabiranje i pomaganje fenotipski najkvalitetnijih individua glavne vrste drveća u sastojini, zatim negovanje krošnji i debala odabranih biljaka, regulisanje sastava sastojine i rasporeda stabala u sastojini.

Proredama se iz sastojine uklanjaju sva stabla koja ometaju pravilan razvoj odabranih stabala budućnosti. Osim stabala koja ometaju razvoj stabala budućnosti, proredama vadimo i indiferentna stabla koja nemaju opravdanja da ostanu u sastojini.

Kod izvođenja proreda, veoma je važno da sklop sastojine ne bude duže vremena prekinut. Proreda kao mera nege sastojina, treba da ima za cilj popravku zatečenog stanja. Pri tome se vrši selekcija fenotipski najkvalitetnijih stabala u svim spratovima, vodeći računa o vrstama drveća i njihovim mogućnostima i zahtevima, kako prema svetlosti, tako i prema smesi, staništu, sklopu itd. Prorede imaju za cilj omogućavanje perspektivnim jedinkama normalan i maksimalan razvoj i prirast, pošto su to nosioci stabilnosti, kvaliteta i prirasta buduće sastojine. Proreda se izvodi po principima selektivne prorede, gde se odaberu i trajno obeleže najkvalitetnija stabla sa dobro očuvanom i vitalnom krunom, sposobna da reaguju na proredne zahteve, tako što će na sebe da preuzmu prirast odstranjenih konkurenata. Iz sastojine se prvenstveno uklanjaju stable gornjeg sklopa sa nepravilno formiranim

deblom i krunom, krndeljasta i druga loše formirana stabla koja istovremeno ometaju normalan razvoj stabala budućnosti.

Kod izdanačkih sastojina koje ćemo prorednim sečama u smislu konverzije prevoditi u visoki uzgojni oblik, selektivnim proredama vršimo pozitivnu selekciju kako bi sastojinu na vreme pripremili za konverziju.

Ovde je potrebno ostaviti dovoljan broj kvalitetnih stabala koja bi u određenom vremenskom periodu mogla dati dovoljno kvalitetnog semena. Odaberu se i trajno obeleže najkvalitetnija stabla natprosečnih dimenzija, sa dobro očuvanom i vitalnom krunom, sposobna da reaguju na proredne zahvate, tako što će na sebe da preuzmu prirast odstranjenih konkurenata. Broj ovih kvalitetnih stabala zavisi od uzrasta sastojine i kreće se između 250 i 350 kom/ha, a može da se kreće i do 400 kom/ha. Broj stabala je znatno veći nego kod visokih šuma, jer je i ophodnja u izdanačkim sastojinama kraća. Ako je ophodnja u izdanačkim sastojinama, 80 godina i posle tog perioda počinjemo sa obnavljanjem, a dužina podmladnog razdoblja iznosi 20 godina, to znači da će starost matične sastojine biti 100 godina kada se bude izvodio završni sek.

Kod veštački podignutih sastojina, proreda se sprovodi u više navrata, u zavisnosti od starosti i opštih karakteristika sastojine. Prva proreda se obavlja kada visina stabala dominantnog sprata dostigne visinu 8 - 10 m i ona treba da bude vrlo jaka. U ovom periodu, sastojina ima obično od 2000 - 2500 stabala/ha, pa se kombinuje šematska i selektivna proreda. Vadi se svaki četvrti red, a u preostala tri se provodi selektivna proreda sa negativnim odabiranjem. U sastojinama sa više od 3000 stabala/ha, vadi se svaki drugi red, a proreda se vrši pri visini dominantnog sprata do 8 m i ta proreda je samo šematska. Zahvatanje čitavih redova ima za cilj olakšavanje seče i privlačenja deblovine, kao i smanjenje oštećenja dubećih stabala.

Ako je razmak između redova veći od 3 m, tada se izostavlja šematska proreda i prelazi se na masovnu selekciju sa sečom loših individua.

Druga proreda se obavlja kad glavni sprat sastojine dostigne visinu 12 - 15 m i ona je strogo selektivna sa pozitivnim odabiranjem. Tada se odaberu i stable budućnosti (oko 200 st/ha) koja se moraju odlikovati superiornošću u svakom pogledu, jer trebaju na sebe preuzeti prirast uklonjenih konkurenata). Intenzitet zahvata kod ove prorede se kreće između 25 - 30% zapremine sastojine. Kada sastojina dostigne visinu od 17 - 19 m, izvodi se treća proreda, intenziteta oko 25%, pri čemu se u potpunosti favorizuju označena stabla budućnosti i uklanjaju se sva ona koja na bilo koji način ugrožavaju ili ometaju stabla budućnosti.

Četvrta proreda se provodi oko desetak godina nakon treće prorede, kada visina dominantnog sprata dostigne 20 - 22 m. Ovom proredom se zahvataju stabla ispod prosečnog kvaliteta u vladajućem spratu, kao i sva potištena stabla. Intenzitet prorede je oko 20%. Cilj ove mešovite prorede je omogućavanje intenzivnog debljinskog prirasta.

Posle ove prorede, više nema potrebe za intenzivnim proređivanjem, već se može intervenisati samo nekim korekcionim zahvatima, u smislu oslobađanja kruna stablima budućnosti i sl. Ovo je period kada je sastojina stara oko 50 godina i kada debljinski prirast kulminira i to se nastoji održati sve do zrelosti za seču, kada se pristupa sečama obnove.

Sastojine koje su osnivane sa većim brojem sadnica od 3000 kom./ha, tehnika gazdovanja je analogna svemu napred izloženom, osim što se sa prvom proredom počinje znatno ranije, tj. kada visina sastojine dostigne 6 - 8 m.

Sanitarne seče se izvode u sastojina koje su oštećene abiotičkim faktorima (vetro i snego izvale, vetro i snegolomi, ledolomi i sl.), insekata i gljiva. Tom prilikom se iz šume uklanjaju sva oštećena, obolela i suva stabla u cilju poboljšanja stanja šume.

8.2. Uputstva za organizovanje seče u šumi

Vođenje seče

Pre početka radova na seči i izradi drvnih sortimenata, potrebno je utvrditi radna polja. Radna polja su obeležena transportnom distancom i usmeravanje seče treba vršiti tako da se kreće od transportne granice prema izvoznim putevima. Treba strogo voditi računa da se izbegne izvoz drvene mase kroz podmladak I podmladene površine. Pravilno vođenje seče šuma neophodno je da bi se štete kod obaranja, izrade i privlačenja svele na minimum.

Prilikom seče, stabla se ne smeju usmeravati da padaju preko vodotoka. Pri određivanju tehnologije kod privlačenja drveta, vodotoke gde god je to moguće, treba odrediti za transportnu granicu, što znači da se od vodotoka pravci transporta izvlačenja drveta razilaze, tako da se izvlačenje ne vrši preko vodotoka.

Vodotoci se ne mogu koristiti kao vlaka za privlačenje drveta do stovarišta.

Određivanje pravca obaranja stabala

Smer obaranja stabala određuje se za svaki odsek posebno, zbog racionalizacije posla i omogućavanja lakše manipulacije trupcima prilikom izvlačenja na najbližu trasu ili put. Cilj da se što više skрати transportna distanca kod sabiranja i izvlačenja, da se šteta svede na najmanju moguću meru, kao i da se omogući lakše kretanje radnika u sečištu.

Proizvodnja šumskih sortimenata

Proizvodnja šumskih sortimenata - treba da obezbedi maksimalno kvalitativno i kvantitativno, iskorišćenje drvene mase, uz poštovanje svih uslova standarda.

Neophodno je pre početka svih radova na seči i izradi odabrati adekvatan način rada, to jest da li se opredeliti za klasičan način seče, ili za brigadni system rada. Rukovodilac seče mora kontrolisati način obaranja, to jest visinu panja, dubinu podseka, smer obaranja itd.

Privlačenje šumskih sortimenata

Privlačenje šumskih sortimenata - od panja do sabirnih mesta (rampi), ili do kamionskih puteva, predstavlja I fazu transporta. Za privlačenje trupaca, najpogodniji su šumski traktori sa vitlom (npr. LKT 80 (81)). Ovi traktori imaju najveći učinak i u praksi su se pokazali kao najrentabilniji. Sa ovim traktorima se veoma uspešno mogu izvlačiti i drva za ogrev. Osim LKT traktora, mogu se koristiti i modifikovani poljoprivredni traktori, a u nekim slučajevima, kada je neophodno izbeći i najmanja oštećenja, mogu se koristiti i animali.

Važna stavka u ovoj fazi je gustina putne mreže, kojom će se mrežom šumskih vlaka omogućiti najoptimalnije korišćenje postojeće mehanizacije. Intenzivno gazdovanje moguće je sprovesti uz adekvatnu putnu mrežu, i otvaranje ne otvorenih sastojina, kao i razmeštaj seča, i ostali radovi u sastojini moraju biti međusobno usklađeni.

8.3. Godišnji plan gazdovanja šumama

Zakon o izmenama i dopunama zakona o šumama (Službeni glasnik RS broj 89/2015) član 21 glasi da se član 30 stav 1 Zakona o šumama br. 30/2010 menja i glasi:

"Godišnji plan gazdovanja šumama za šume kojima se gazduje u skladu sa osnovom donosi korisnik, odnosno sopstvenik šuma, a za šume sopstvenika kojima se gazduje u skladu sa programom

donosi pravno lice iz člana 70. stav 1. ovog zakona najkasnije do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Sastavni deo godišnjeg plana su izvođački projekti i projekti korišćenja ostalih šumskih proizvoda, odnosno i projekti korišćenja ostalih funkcija šuma."

Izvođački projekat (Zakon o šuma čl. 31) donosi korisnik, odnosno sopstvenik šuma, najkasnije do 31 oktobra tekuće godine za narednu godinu.

Osnovna jedinica za koju se izrađuje godišnji izvođački projekat je odeljenje, u okviru koga se obavezno vodi računa o eventualnoj podeli na sastojine (odsek). U okviru osnovne jedinice plana, izdvajaju se uzgojne jedinice koje čine delovi odeljenja u kojima se planiraju iste uzgojne mere.

Pod gravitacionim poljem, podrazumeva se površina odeljenja koja ima zajednički pravac privlačenja šumskih sortimenata, uslovljen konfiguracijom terena ili stanjem sastojina i planiranim uzgojnim merama.

Pod transportnom granicom, podrazumeva se linija uslovljena reljefom terena i stanjem sastojina sa koje se razilaze pravci transporta šumskih sortimenata sa površine na kojoj se izvode radovi na gajenju šuma.

Izvođačkim projektom se po odeljenjima (odsecima) za svaku uzgojnu jedinicu zavisno od uzgojnih potreba te jedinice (sastojine) naročito utvrđuje: mesto, vrsta, obim, način, rok, redosled i dinamika izvođenja radova na gajenju i korišćenju šuma, potreba u sadnicama, semenu i drugom materijalu, radnoj snazi, mehanizaciji i drugim sredstvima rada, saobraćajnoj mreži, finansijskim sredstvima i dr.

Izvođački projekat izrađuje se na osnovu odredbi plana razvoja šumskog područja i osnove gazdovanja šumama, podataka i zapažanja neposredno prikupljenih na terenu u vremenu najviše 12 meseci pre njegovog donošenja, analize uslova staništa, stanja sastojina i privrednih prilika i kritičke ocene uspeha dosadašnjeg gazdovanja šumama.

Izvođački projekat se sastoji iz tekstualnog dela, tabelarnog dela i skica.

Tekstualni deo izvođačkog projekta sadrži opis staništa i sastojine, obrazloženje opšteg i etapnog uzgojnog cilja, obrazloženje eventualnih bitnih razlika stanja sastojine i planiranih radova prikazanih u OGS i u ovom planu, prikaz redosleda izvođenja radova na gajenju šuma i načina izvođenja tih radova i prikaz tehnologije i organizacije rada na seči, izradi i privlačenju šumskih sortimenata.

Tabelarni deo izvođačkog projekta naročito sadrži podatke: o površini uzgojnih jedinica, vrsti i obimu radova na gajenju i korišćenju šuma, količini, vrsti i starosti sadnog materijala, drugim sredstvima rada i materijalu za izvođenje pripremnih i glavnih radova na gajenju i korišćenju šuma.

Izvođačkom projektu se prilaže skica odeljenja u razmeri 1:5.000 ili 1:10.000, sa obaveznom vertikalnom predstavom terena, u kojoj se kartografski označavaju osobenosti staništa i sastojina, postojeće i projektovane saobraćajnice (pristupne i unutrašnje), gravitaciona radna polja, transportne granice, pravci privlačenja šumskih sortimenata i njihova povezanost sa postojećim saobraćajnicama, izvori i vodotoci u odeljenju, sa oznakama naznačenim u legendi skice.

Identifikovanje osobenosti sastojina na terenu u zavisnosti od sastava, sklopljenosti, podmlađenosti, uzrasta, zdravstvenog stanja, kvaliteta drvne mase i dr. krokiraju se na skici i obeležavaju kao posebne uzgojne jedinice u okviru izvođačkog plana.

Radovi na gajenju šuma i korišćenju šuma prikazuju se po odeljenjima i vrstama rada.

Pri utvrđivanju vrste i obima radova na gajenju i korišćenju šuma u uzgojnoj jedinici, odnosno u gravitacionom radnom polju vrši se obavezno odabiranje i obeležavanje stabala za seču u skladu sa odredbama opšte i posebne osnove.

Doznačena drvena masa razvrstava se na sortimente po vrstama drveta.

8.4. Uputstvo za vođenje evidencije gazdovanja šumama

Svi radovi koji se obavljaju u gazdinskoj jedinici i planirani su, moraju da se evidentiraju. Sva uputstva za vođenje evidencije gazdovanja šumama data su Pravilnikom o sadržini osnova i programa gazdovanja šumama, godišnjeg izvođačkog plana i privremenog izvođačkog plana gazdovanja privatnim šumama (čl. 72 - 76), na to obavezuje zakon o šumama u član 34., koji jasno kaže da je korisnik šuma je dužan da u opštoj i posebnoj osnovi, kao i u godišnjem izvođačkom planu i programu, evidentira izvršene radove na zaštiti, gajenju i seči šuma.

Korisnik šuma dužan je da evidentira izvršene radove najkasnije do 28. februara tekuće godine za prethodnu godinu.

Evidentiranje izvršenih radova na seči i gajenju šuma vrši se na obrascima "Plan gajenja šuma - Evidencija izvršenih radova na gajenju šuma", "Plan seča obnavljanja (jednodobne šume) - Evidencije izvršenih seča", "Plan seča obnavljanja (raznodobne šume) - Evidencija izvršenih seča" i "Plan prorednih seča – Evidencija izvršenih seča". Izvršeni radovi šematski se prikazuju na privrednim kartama sa naznakom površine, količine i godine izvršenja radova.

Evidentiranje radova izvršenih u toku godine vrši se po sastojinama, odelenjima i gazdinskim klasama. Iz doznačnih knjiga se unosi količina posečenog drveta I obračunava se po istim zapreminskim tablicama po kojima se obračunava ukupna drvena zapremina u OGŠ. Ostvareni prinos razvrstava se prema vrsti prinosa na glavni prinos (redovni, vanredni i slučajni) i prethodni prinos (redovni i slučajni) i prema sortimetnoj strukturi na oblo i prostorno drvo.

Glavni prinos obuhvata posečenu drvenu zapreminu stabla po planu seča obnavljanja šuma, drvenu zapreminu slučajnih prinosa - stabala posečenih u sastojinama dva najstarija dobna razreda kod odabrane ophodnje, drvenu zapreminu stabala posečenu u svim prirodnim oblicima raznodobnih šuma, kao i slučajne prinose iz ovih šuma, drvenu zapreminu stabala posečenih čistom sečom u izdanačkim šumama u cilju obnove.

Predhodni prinos obuhvata posečenu drvenu zapreminu stabala koja je predviđena planom prorednih seča i slučajne prinose u sastojinama koje su planirane za proredne seče.

Redovan prinos obuhvata posečenu drvenu zapreminu stabala koja je predviđena planom prorednih seča i planom seča obnavljanja (jednodobne i raznodobne šume).

Slučajni prinos obuhvata posečenu drvenu zapreminu stabala koja nije predviđena za seču planom seča obnavljanja i planom prorednih seča, a potreba za njihovom sečom je slučajnog karaktera i rezultat je elementarnih nepogoda ili drugih nepredvidivih okolnosti.

Vanredni prinos obuhvata posečenu drvenu zapreminu stabala sa površina koje će se koristiti za druge svrhe osim za proizvodnju drvne zapremine.

Osim ovih radova, potrebno je u Šumskoj hronici evidentirati sve pojave koje se primete u šumama u toku jedne godine, a to su:

- štete i pojave nastanka štete od fitopatoloških ili entoloških uzročnika,
- pojava ranih i kasnih mrazeva,
- početak listanja,
- početak cvetanja,
- pojava plodonošenja i obilnosti uz ocenu kvaliteta semena,
- štete od elementarnih nepogoda,
- promene u posedovnim odnosima,
- promene koje utiču na izvršenje radova i dr.

8.5. Smernice za sprovođenje radova na zaštiti šuma

Osnovni zadatak zaštite šuma je da se u gazdovanju šumama eliminišu, u što većoj meri, štetni faktori. U tom smislu gazdovanje se mora obavljati stručno uključujući preduzimanje preventivnih mera zaštite.

Savremeni zahtevi preventivne zaštite šuma su:

- Na staništu preventivno osigurati vrstu kojoj to stanište odgovara.
- Isključiti podizanje monokultura (posebno četinarara).
- U svim prilikama gde to uslovi staništa omogućuju podizati i gajiti mešovite sastojine.
- Čiste sastojine svih vrsta drveća, ukoliko to prilike staništa omogućavaju, prevoditi u mešovite i raznodobne.
- Blagovremeno uvođenje i dosledno sprovođenje svih mera nege, kojima se postiže mnogobrojni pozitivni efekti po:
- Zemljište (moguće poboljšanje humifikacije i nastanak zemljišta povoljnih fizičkih, hemiskih i bioloških osobina);
- Sastojinu (nastankom jačih kruna većeg asimilacionog i prirodnog potencijala, nastaju i stabla i sastojine veće vitalnosti, kao povoljnijeg odnosa visine i debljine odnosno manjeg stepena vitalnosti, te prema tome i otpornosti na sve negativne uticaje iz spoljne sredine - vetra, leda, snega).

Strogo uspostaviti šumski red u užem i širem smislu:

- pod šumskim redom u širem smislu podržava se održavanje povoljnijeg zdravstvenog stanja šuma, koje se postiže blagovremenim i radikalnim izvođenjem sanitarnih seča, odnosno uklanjanjem sušika, "umirućih stabala", izvala, vetroloma, kao i svih stabala za koje se može oceniti da su umanjene vitalnosti;
- u suštini sanitarne seče i mere nege su najefikasniji način preventivnog delovanja na zaštiti šuma.
- najstrožijim sprovođenjem (uvođenjem i održavanjem) šumskog reda u užem smislu, pod kojom podrazumevati uvođenje šumskog reda posle seče (slaganje otpatka - granjevine i sl. na propisan način), prekraćivanjem visokih panjeva, korenja panjeva i debljih žila, obradom izvala cepanjem žila radi sprečavanja obrazovanja karpofila, tretiranjem zdravih panjeva biopreparatima ili boraksom, itd.
- preventivne mere mogu biti uspešne samo ukoliko se biljne bolesti ili štetni insekti na vreme otkriju, što je jednostavan stručni posao, ali koji zahteva izveštajnu službu i osposobljenost stručnog kadra da utvrdi stanje (dijagnozu) i proceni dalji razvoj (prognozu), kao i sve eventualne mere suzbijanja.

U cilju zaštite od požara:

- postaviti table upozorenja o opasnostima od požara,
- dosledno sprovesti zakonske propise o zaštiti šuma od požara,
- osigurati nadzornu službu i kontrolu kretanja mogućih izazivača požara (čobani, turisti),
- osigurati stalnu protivpožarnu službu u sezoni najveće ugroženosti od požara (proleće i leto),
- smanjiti na najmanju meru površine livada koje se ne kose,
- vaspitnim delovanjem preko sredstava informisanja delovati na javnost u celini u smislu povećanja svesti o velikoj opasnosti od šumskih požara.

U cilju smanjenja oštećenja od šumske paše i stoke:

- obeležiti površine na kojima je paša dozvoljena odnosno zabranjena,
- utvrditi progonske puteve do ispašišta i pojila,
- osigurati kontrolu pašarenja.

Zaštita od snega, leda i jakih vetrova se najpotpunije obezbeđuje negovanjem "sastojina, a od jakih vetrova još i oblikovanjem raznodobnih sastojina prilagođenih pojedinačnih stabala ili grupe stabala za opstanak na slobodnom položaju, kao i oblikovanje" i zaštitom plašta (ivice) šume.

Mere neposredne zaštite

Suzbijanje potkornjaka izvoditi pomoću lovnih stabala.

Populaciju gubara pratiti i po potrebi, ako dođe do gradacije primeniti neki od savremenih insekticida, imajući u vidu potrebu obezbeđenja saglasnosti od Zavoda za zaštitu prirode.

Sva oštećenja stabala (zasecanjem mezgrenjem, loženjem vatre u šupljinama i uz pridanke, i sl.) je teško suzbiti. Jedino je moguće na taj način oštećena stable ukloniti sečom.

Za gašenje požara neophodno je planom o zaštiti od požara imati pripremljeno, obučeno i spremno jezgro, odnosno grupe za gašenje sa posebno osposobljenim vođstvom grupe (inžinjeri, tehničari, predradnici). Grupe za gašenje požara mora biti opremljena odgovarajućom opremom, koja je po količini i strukturi utvrđena planom zaštite i suzbijanja požara.

8.6. Uputstvo za izgradnju i održavanje saobraćajnica

Izgradnja i održavanje šumskih saobraćajnica treba da su u skladu sa "Pravilnikom o bližim uslovima, kao i načinu dodele i korišćenja sredstava iz godišnjeg programa korišćenja sredstava Budžetskog fonda za šume Republike Srbije i Budžetskog fonda autonomne pokrajine", Službeni glasnik br.17 od 21.02.2013.godine (član 2).

Prema gore navedenom Pravilniku - **Gradnja šumskih puteva** je gradnja šumskih puteva (I i II faza) za otvaranje šumskog kompleksa na kome će se sprovoditi mere utvrđene planovima gazdovanja šumama.

(1) I faza gradnje šumskog puta podrazumeva izradu donjeg stroja puta i to: iskopa zemljišta u širokom otkopu, ugrađivanje vodopropusta, izrada kanala ili rigola, bankina, škarpa useka i nasipa i valjanje posteljice,

(2) II faza gradnje šumskog puta podrazumeva izradu donjeg stroja puta i to: razastiranje i valjanje kolovozne konstrukcije (kolovozne podloge i kolovoznog zastora);

Rekonstrukcija šumskog puta je promena tehničkih i konstruktivnih elemenata postojećeg šumskog puta i to: povećanje radijusa horizontalnih krivina; smanjenje nagiba nivelete; proširenje planuma puta; regulisanje efikasnog odvodnjavanja (površinske vode sa kolovoza, vode sa pribrežnih kosina i podzemne vode); izrada i uređenje kolovozne konstrukcije (razastiranje i valjanje kolovozne podloge i kolovoznog zastora);

Sanacija oštećenog dela šumskog puta podrazumeva radove na saniranju oštećenog dela šumskog puta nastalih usled dejstva prirodnih sila kao što su zemljotres, poplave, bujica, klizišta, lavine i drugo, o čemu je ministarstvo nadležno za poslove šumarstva obavešteno u roku od sedam dana od dana nastanka oštećenja;

Izgradnja, održavanje i korišćenje šumskih komunikacija

Planiranje, izgradnja, korišćenje i održavanje šumskih primarnih i sekundarnih saobraćajnica treba sprovoditi na način koji ne ugrožava:

- strogo poštovanje tehničkih elemenata iz projekta;
- izvorišta voda i vodene tokove;
- staništa značajna za ostanak zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta;
- proces prirodnog podmlađivanja u šumi;

- kulturnu i istorisku baštinu;
- ostale opšte korisne funkcije šuma;
- stabilnost zemljišta i ne uzrokuje eroziju i bujice

8.7. Uputstvo za primenu tarifa

Pomenute tarife su dvoulazne i to sa ulazima tarifnim nizom i debljinskim stepenom koji su dati u santimetrima.

Podaci koji su prikupljeni na terenu, prikupljeni su za svako stablo, na po jedan santimetar, na osnovu čega je računata drvena masa svakog stabla, a zatim su mase stabala razvrstane u debljinske stepene od po 5 cm kako je i prikazano u tabelarnom delu osnove.

Doznaka visokih šuma vrši se u santimetrima za svako stablo, a tarife se primenjuju tako da se iz tabelarnog dela opisa staništa i sastojina očita u rubrici visinski stepen za svaku vrstu posebno, a zatim u tarifama za određenu vrstu na osnovu visinskog stepena, odnosno tarifnog niza i prečnika stabla, za svako stablo se očita zapremina.

Kod izdanačkih šuma doznaka se vrši na osnovu debljinskih stepeni od po 5 cm. Na osnovu visinskog stepena iz tabelarnog dela ulazi se u tarife za određenu vrstu gde se na osnovu tarifnog niza i interpolovane vrednosti srednjeg prečnika stepena očita zapremina.

8.8. Smernice za postavljanje oznaka

Postavljanje oznaka u šumama koje su u nadležnosti Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“ Beograd, vrši se u skladu sa zakonskim propisima.

Ovim smernicama se reguliše način postavljanja oznaka u oblasti zaštite šuma i upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima.

U cilju zaštite šuma od požara, šumska gazdinstva mogu, saglasno Zakonu o zaštiti od požara postavljati **ZNAKE ZABRANE** i **ZNAKE UPOZORENJA**.

Znaci zabrane (loženje vatre i bacanje opušaka od cigareta) i znaci upozorenja (da su šume ugrožene od šumskih požara, na opasnost od pojave požara i sl.) postavljaju se na lokalitetima koji su vidljivi za posetioce šuma (potencijalne izazivače šumskih požara).

Znaci zabrane i upozorenja mogu se izraditi od drveta kao posebni znaci ili u vidu informativnih tabli sa sadržajima zabrane ili upozorenja koji su izrađeni u vidu postera i postavljeni na tablu odnosno pano.

Obeležavanje zaštićenih prirodnih dobara – postavljanje oznaka definisano je Zakonom o zaštiti životne sredine.

Izgled i sadržaj oznake (table) definisan je Pravilnikom o načinu obeležavanja zaštićenih prirodnih dobara.

Postavljanje oznaka zaštićenih prirodnih dobara vrši se u skladu sa propisanim režimima zaštite i uslovima zaštite prirode i životne sredine koje propisuje Zavod za zaštitu prirode Srbije.

Šumska gazdinstva, kao neposredni staraoci zaštićenih prirodnih dobara prilikom postavljanja oznaka postupaju u skladu sa aktima o zaštiti i aktima o načinu obeležavanja zaštićenih prirodnih dobara.

Uređenje zaštićenih prirodnih dobara podrazumeva postavljanje: informativnih tabli različitih sadržaja (o zaštićenom prirodnom dobru, prirodnim i kulturnim vrednostima, retkim i zaštićenim vrstama, merama zabrane i korišćenja zaštićenog prirodnog dobra, pešačkim, biciklističkim, planinarskim i stazama zdravlja, mestima za odmor, parking i dr.); putokaza (za posebno vredne lokalitete u zaštićenim prirodnim dobrima) i mobilijara (klupe, stolovi, nastrešnice, ljuljaške za decu, kante za otpad, ložišta za roštilj i piknik i sl.).

Uređenje zaštitnih prirodnih dobara planira se Programima zaštite i razvoja zaštićenih prirodnih dobara (srednjoročnim i godišnjim) u skladu sa propisanim režimima zaštite i uslovima zaštite prirode i životne sredine koje izdaje Zavod za zaštitu prirode Srbije.

Realizacija Programa zaštite i razvoja zaštićenih prirodnih dobara vrši se nakon dobijanja saglasnosti od strane Ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine.

Šumska gazdinstva za oznake zaštićenih prirodnih dobara koriste usvojeni znak i logotip zaštićenog prirodnog dobra.

U cilju zaštite životne sredine i očuvanja šumskih ekosistema Šumska gazdinstva mogu postavljati i znake zabrane odlaganje otpada u šumama i zaštićenim prirodnim dobrima, informativne table o dozvoljenim mestima za parkiranje automobila i dr.

Oznake za obeležavanje izrađivati od drveta i sa sadržajima u skladu sa zakonskim propisima.

8.9. Smernice za praćenje stanja (monitoring) retkih, ranjivih i ugroženih vrsta

Očuvanje, zaštita i unapređivanje prirodnih vrednosti predstavlja deo strategije i jedan od ključnih ciljeva u poslovnoj politici Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“ Beograd. Za bolje razumevanje obaveza praćenja stanja retkih, ranjenih i ugroženih vrsta, daje se kratak pojmovnik odnosno definicije (preuzete iz Zakona o zaštiti prirode):

Prirodne vrednosti su prirodni resursi kao obnovljive ili neobnovljive geološke, hidrološke i biološke vrednosti koji se, direktno ili indirektno, mogu koristiti ili upotrebiti, a imaju realnu ili potencionalnu ekonomsku vrednost i prirodna dobra kao delovi prirode koji zaslužuju posebnu zaštitu,

Ranjiva vrsta je ona vrsta koja se suočava s visokom verovatnoćom da će isčeznuti u prirodnim uslovima u nekoj srednje bliskoj budućnosti,

Reliktna vrsta je ona vrsta koja je u dalekoj prošlosti imala široko rasprostranjenje a čiji je današnji areal (ostatak) sveden je na prostorno male delove,

Endemična vrsta je vrsta čije je rasprostranjenje ograničeno na određeno jasno definisano geografsko područje,

Zaštićene vrste su organske vrste koje su zaštićene zakonom,

Iščezla vrsta je ona vrsta za koju nema sumnje da je poslednji primerak iščezao,

Krajnje ugrožena vrsta je vrsta suočena sa najvišom verovatnoćom iščezavanja u prirodi u neposrednoj budućnosti, što se utvrđuje u skladu sa međunarodno prihvaćenim kriterijumima,

Ugrožena vrsta jeste ona vrsta koja se suočava sa visokom verovatnoćom da će isčeznuti u prirodnim uslovima u bliskoj budućnosti što se utvrđuje u skladu sa opšteprihvaćenim međunarodnim kriterijumima,

Praćenje stanja (monitoring) jeste plansko, sistematsko i kontinualno praćenje stanja prirode, odnosno delova biološke, geološke i predeone raznovrsnosti, kao deo celovitog sistema praćenja stanja elemenata životne sredine u prostoru i vremenu,

Crvena knjiga je naučnostručna studija ugroženih divljih vrsta raspoređenih po kategorijama ugroženosti i faktorima ugrožavanja,

Crvena lista je spisak ugroženih vrsta raspoređenih po kategorijama ugroženosti,

Crvena knjiga flore i faune Srbije (I tom – koji sadrži preliminarnu listu najugroženijih biljaka) urađena je prema kriterijumima **Međunarodne unije za zaštitu**

prirode (IUCN). Pojedine vrste biljaka su istovremeno stavljene i na svetsku i evropsku Crvenu listu čime je ukazano na njihov značaj.

Srbija je 2001. godine potpisala Konvenciju o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje faune i flore (CITES konvencija doneta 03.03.1973. godine u Vašingtonu; izmenjena i dopunjena 22.06.1979. godine u Bonu; potvrđena u Srbiji 09.11.2001. godine).

Zemlje potpisnice obavezale su se da budu čuvari svoje divlje flore sa ekološkog, naučnog, kulturnog, privrednog, rekreativnog i estetskog stanovišta, uz konstataciju da divlja fauna i flora čini nezamenjiv deo prirodnog sistema zemlje koji mora da se zaštititi za sadašnje i buduće generacije.

Takođe u cilju očuvanja prirodnih retkosti Srbije, Vlada Republike Srbije donela je Uredbu o zaštiti prirodnih retkosti (1993, godine), kojom su određene divlje vrste biljaka i životinja stavljene pod zaštitu kao prirodne vrednosti od izuzetnog značaja sa ciljem očuvanja biološke raznovrsnosti.

Zaštita prirodnih vrednosti podrazumeva zabranu korišćenja, uništavanja i preduzimanja drugih aktivnosti kojima bi se mogle ugroziti divlje vrste biljaka i životinja zaštićene kao prirodne retkosti i njihova staništa.

U cilju zaštite prirodnih vrednosti urađen je Vodič za prepoznavanje vrsta zaštićenih Uredbom o zaštiti prirodnih retkosti i Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune.

Vodič internog karaktera, namenjen je stručnjacima JP „Srbijašume“ (čuvarima šuma, šumarskim inženjerima i drugim zaposlenim u preduzeću) koji rade na poslovima zaštite, gajenja i održivog planiranja korišćenja šumskih ekosistema i izvođačima radova u šumarstvu, sa ciljem prepoznavanja, evidentiranja i zaštite prirodnih retkosti.

Jedan od osnovnih ciljeva vodiča je da šumarski inženjeri na osnovu njega prepoznaju prirodne retkosti na terenu (lokalitet) i evidentiraju ih u Izviđačkom planu gazdovanja šumama (na karti odeljenja), odnosno sačine Pregled lokaliteta prirodnih retkosti (za nivo gazdinske jedinice i Šumske uprave) i Kartu prirodnih retkosti za svaku gazdinsku jedinicu (koja se svake godine dopunjava novoidentifikovanim lokalitetima prirodnih retkosti).

Na osnovu evidentiranih vrsta odnosno njihovih lokaliteta, a uz pomoć stručnih institucija vršiće se praćenje stanja divljih vrsta flore i faune i predlagati mere njihovog očuvanja.

8.10. Smernice za korišćenje nedravnih šumskih proizvoda

Način i uslovi korišćenja divlje flore i faune

Način i uslovi prikupljanja divlje flore i faune dati su u Uredbi o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Sl. gl. br. 31/2005, 45/2005, 22/2007). Ovom uredbom takođe dat je popis divljih vrsta flore, faune i gljiva zaštićenih kontrolom sakupljanja, korišćenja i prometa.

Način i uslovi korišćenja zakupa

Sva pitanja vezana za zakup regulisana su Pravilnikom o raspolaganju nepokretnostima u državnim preduzećima br, 34/2006-3 od 03.08.2006. god.

8.11. Smernice za upravljanje otpadom

Upravljanje otpadom mora se sprovoditi u skladu sa zakonskim propisima, Neadekvatno upravljanje otpadom predstavlja veliku opasnost po zdravlje ljudi i životnu sredinu. Ovim smernicama se reguliše upravljanje otpadom u Javnom preduzeću za gazdovanje šumama „Srbijašume“.

Za vreme izvođenja seče u šumi, izvlačenje i transporta drvnih sortimenata odnosno na radilištima potrebno je regulisati odlaganje otpada putem postavljanja kanti, korpi ili vreća u koje će se odlagati otpad koji će se iz šume uklanjati kao komunalni otpad.

Za mašine i transportna sredstva koja se koriste u raznim fazama procesa proizvodnje u šumi potrebno je obezbediti odgovarajuće posude za prihvatanje goriva i maziva do kojeg može doći pri incidentnom izlivanju kako bi se sprečilo zagađivanje životne sredine.

Za sekače treba obezbediti vrećice sa peskom ili strugotinom za posipanje nekontrolisanog prolivenog maziva i goriva u cilju sprečavanja razlivanja tečnog otpada i zagađenje životne sredine.

Odlaganje otpadnih pneumatika rešiće se putem sakupljanja otpadnih pneumatika u prostorijama mehaničkih radionica i isporukom ovlašćenim institucijama za reciklažu (u Srbiji ovlašćen je EROREC – HOLCIM iz Paraćina).

Motorno ulje koje je korišćeno i postalo otpad sakupljaće se u posebnim posudama u mehaničkim radionicama i isporučivati ovlašćenim institucijama za reciklažu motornih ulja.

Toneri i računarska oprema koja je postala otpad skupljaće se i bezbedno skladištiti do isporuke ovlašćenim institucijama za prikupljanje i recikliranje ili uništavanje.

Ambalaža od pesticida, neutrošeni pesticidi i pesticidi kojima je prošao rok upotrebe odnosno prestala važnost upotrebne dozvole skladištiće se na bezbednom mestu, obezbeđenom od pristupa dece do isporuke ovlašćenim institucijama za uništavanje opasnih materija.

Prisustvo ilegalnih deponija u šumama rešiće se putem pojačane kontrole čuvarske službe, saradnje sa nadležnim inspekcijama.

9.0. EKONOMSKO – FINANSIJSKA ANALIZA

Ekonomsko - finansijskom analizom se procenjuje finansijski efekat realizacije planiranih radova gazdovanja šumama, i prikazuju se godišnji prosek prihoda i rashoda, uz pretpostavku da će se radovi izvršiti u sopstvenoj režiji.

9.1. Obračun vrednosti šuma

Vrednost šuma utvrđena je metodom sadašnje sečive vrednosti.

Kod ove metode utvrđuje se vrednost drvne zapremine na panju uz pretpostavku da se ista koristi pod istim uslovima kao etat.

Radi utvrđivanja procene vrednosti drvne zapremine po ovoj metodi urađeno je sledeće:

- izračunata neto drvna zapremina;
- utvrđena je sortimentna struktura;
- utvrđene su tržišne cene 1 m³ neto drvne zapremine po vrstama drveća i sortimentima ostvarene u 2016 godini.

9.1.1. Kvalifikaciona struktura ukupne drvne zapremine

Vrsta drveća	Bruto	otpad	neto	Sortimenti									
				F	L	K	I	II	III	Uk.teh.	Ogr.driv	celul.	Uk.prost
m ³													
Bagrem	51,2	7,7	43,5								43,5		43,5
Sladun	18082,0	2712,3	15369,7								15369,7		15369,7
Bukva	3712,1	556,8	3155,3								3155,3		3155,3
UK.Lišćari	21845,3	3276,8	18588,5								18568,5		18568,5
C.bor	8345,8	1251,9	7093,9				709,4	709,4		1418,8		5675,1	5675,1
B.bor	230,3	34,5	195,8				19,6	19,6		39,2		156,6	156,6
UK. Četinari	8576,1	1286,4	7289,7				729,0	729,0		1458,0		5831,7	5831,7
UK:GJ	30421,4	4563,2	25858,2				729,0	729,0		1458,0			24400,2

9.1.2. Vrednost drveta na panju

Vrsta drveća	Bruto	otpad	neto	Jedinična vrednost sortimenta									
				F	L	K	I	II	III	Uk.teh.	Ogr.driv	celul.	Uk.prost
m ³													
Bagrem	51,2	7,7	43,5								3011,0		
Sladun	18082,0	2712,3	15369,7								3011,0		
Bukva	3712,1	556,8	3155,3								3011,0		
UK.Lišćari	21845,3	3276,8	18588,5										
C.bor	8345,8	1251,9	7093,9				9045,0	7581,0		1418,8		2655,0	
B.bor	11597,0	1739,6	9857,5				6501,0	5580,0		12081		2655,0	

UK. Četinari	8576,1	1286,4	7289,7										
UK:GJ	30421,4	4563,2	25858,2										

Ukupna sortimentna vrednost										UKUPNO
F	L	K	I	II	III	Uk.teh.	Ogr.driv	celul.	Uk.prost	
Din	Din	din	din	din	din	din	din	din	din	din
							130978,5		130978,5	130978,5
							46278166,7		46278166,7	46278166,7
							9500608,3		9500608,3	9500608,3
							55909753,5		55909753,5	55909753,5
			6416523,0	5377961,4		11794484,4		15067470,2	15067470,2	26861954,6
			127419,6	109368,0		236787,6		415653,5	415653,5	652441,1
			6543942,6	5569760,7		12031272,0		15483123,7	15483123,7	27514395,7
			6543942,6	5569760,7		12031272,0	55909753,5	15483123,7	71392877,2	83424149,2

Ukupna proizvodna vrednost –
Ukupna vrednost šuma

83.424.149,2 din
83.424.149,2 din

9.1.3. Vrednost mladih sastojina (bez zapremine)

U GJ“Preševo“ nema mladih sastojina za koje su utrošena bilo kakva sredstva za njihovo podizanje.

9.1.4. Ukupna vrednost šuma

Ukupna vrednost šuma 83.424.149,2 din

Ukupno: 83.424.149,2 din

9.2. Vrsta i obim planiranih radova - prosečno godišnje

Vrsta i obim planiranih radova detaljno su obrazloženi u poglavlju 7.4. Planovi gazdovanja. U ovom delu osnove planirani radovi će poslužiti za kalkulaciju, kako bi se, kao posledica realizacije tih planova mogli računati prihodi, odnosno rashodi gazdovanja u gazdinskoj jedinici i utvrditi bilans sredstva za nesmetano gazdovanje.

9.2.1. Kvalifikaciona struktura sečive zapremine - prosečno godišnje

Vrsta drveća	bruto	otpad	neto	Sortimenti									
				F	L	K	I	II	III	Uk.teh.	Ogr.driv	celul.	Uk.prost
	m3												
Bagrem	5,1	0,8	4,3								4,3		4,3
Sladun	1808,2	271,2	1537,0								1537,0		1537,0
Bukva	371,2	55,7	315,5								315,5		315,5
UK.Lišćari	2184,5	327,7	1856,8								1856,8		1856,8
C.bor	834,6	125,2	709,4				71,0	71,0		142,0		567,4	567,4
B.bor	23,0	3,5	19,5				2,0	2,0		4,0		15,5	15,5
UK. Četinari	857,6	128,7	728,9				73,0	73,0		146,0		572,9	572,9
UK:GJ	3042,1	456,4	2585,7				73,0	73,0		146,0	1856,8	572,9	2429,7

9.2.2. Vrsta i obim planiranih uzgojnih radova - prosečno godišnje

1. Veštačko pošumljavanje setvom 21,68 ha

Ukupno: 21,68 ha

9.2.3. Plan zaštite šuma - prosečno godišnje

- Postavljanje lovnih stabala - 10 komada X 5.000,00 = 50.000,00din
 - Održavanje protiv - požarnih pruga - 1.9 km x 50.000,00 = 95.000,00din
- UKUPNO = 145.000,00din**

9.2.4. Plan izgradnje šumskih saobraćajnica - prosečno godišnje

U ovom uređajnom periodu nije planirana izgradnja i rekonstrukcija kamionskih puteva, već samo izgradnja vlaka (2,5км годишње).

9.2.5. Plan uređivanja šuma -prosečno godišnje

Izdanačke šume	328,06 ha
Veštački podignute sastojine	48,19 ha
Šibljac	18,75 ha
Neobrasle površine	134,54 ha
Ukupno:	529,54 ha

9.3. Utvrđivanje troškova proizvodnje – prosečno godišnje -

9.3.1. Troškovi proizvodnje drvnih sortimenata

Sortimenti	Količina	Troškovi	Ukupno
	m3	din/m3	din
1.Tehničko drvo	146,0	1399.20	204.283,20
Prostorno drvo	2429,7	650,00	1.579.305,00
UKUPNO:	2575,7		1.783.588,20

9.3.2. Troškovi radova na gajenju šuma

Vrsta rada	P	Jedinična cena	Ukupno din
	ha	din/ha	
1. Veš. Poš.setvom	21,68	141594	3069757,92
UKUPNO:	21,68		3069757,92

Cena troškova po ha je izvedena iz smernica za gajenje šuma za 2018.god, na koju je dodata cena semena po cenovniku 41-2015-47od 27.11.2015.god. za klijavost semena od 60% i čistoću od 90%

9.3.3. Troškovi zaštite šuma

- Postavljanje lovnih stabala - 10 komada x 5000,00 = 50.000,00 dinara
- Održavanje protiv - požarnih pruga - 1.9 km x 50.000,00 = 95.000,00 dinara

Ukupno = 145.000, 00 dinara

9.3.4. Troškovi izgradnje šumskih saobraćajnica

Vrsta rada	Dužina	din/km	Ukupno din
1. Izgradnja vlaka	25,0	136.000,00	3.400.000,00
UKUPNO GJ	25,0		3.400.000,00

9.3.5. Sredstva za reprodukciju šuma

15 % od prodajne cene drveta
 $83.424.149,2 \times 15 \% = 12.513.622,00$ dinara

9.3.6. Naknada za posečeno drvo

3 % od prodajne cene drveta
 $83.424.149,2 \times 3 \% = 2.502.724,48$ din

9.3.7. Troškovi uređivanja šuma

Troškovi uređivanja za gazdinsku jedinicu „Preševo" iznose 231.164,61 dinara godišnje.

9.3.8. Ukupni troškovi proizvodnje

Vrsta troškova	Ukupno din
1. Proizvodnja drvnih sortimenata	1.783.588,20
2. Gajenje šuma	3.069.757,92
3. Zaštita šuma	145.000,00
4. Izgradnjavlaka	340.000,00
5. Uredjivanje šuma	231.164,61
6. Sredstva za reprodukciju šuma	1.251.362,20
7. Naknada za posečeno drvo	250.272,45
SVEGA:	7.071.145,38

9.4. Formiranje ukupnog prihoda - prosečno godišnje -

9.4.1. Prihod od prodaje drveta

Vrsta drveća	Bruto	otpad	neto	Jedinična vrednost sortimenta										
				F	L	K	I	II	III	Uk.teh.	Ogr.driv	celul.	Uk.prost	
	m3													
Bagrem												3011.0		
Sladun												3011.0		
Bukva												3011.0		
UK.Lišć														
C.bor							9045.0	7581.0					2655.0	
B.bor							6501.0	5580.0					2655.0	
UK. Čet														
UK:GJ														

Vrsta drveća	Ukupna sortimentna vrednost										Ukupno	
	F	L	K	I	II	III	Uk.teh.	Ogr.driv	celul.	Uk.prost		
	m3											
Bagrem								13097,9			13097,9	13097,9
Sladun								4627816,7			4627816,7	4627816,7
Bukva								950060,8			950060,8	950060,8
UK.Lišć								5590975,4			5590975,4	5590975,4
C.bor				641652,3	537796,1		1179448,4		1506747,0		1506747,0	2686195,4
B.bor				12742,0	10936,8		23678,8		41565,4		41565,4	65244,2
UK. Čet				654394,3	556976,9		1203127,2		1548312,4		1548312,4	2751439,6
UK:GJ				654394,3	556976,9		1203127,2	5590975,4	1548312,4		7139287,8	8342415,0

Ukupan prihod od prodaje drvnih sortimenata iznosi 8.342.415,00 dinara

Sredstva za reprodukciju iznose 1.251.362,25 dinara

UKUPNO: 9.593.777,25 dinara

9.5. Raspodela ukupnog prihoda

Prihodi-Troškovi	SVEGA
	DIN
Ukupan prihod	9.593.777,25
Ukupni troškovi	7.071.145,38
DOBIT	2.522.631,87

Ukupno gledano finansijski efekat izvršenja planiranih radova izražen je u dobiti u iznosu od 2.522.631,87 dinara prosečno godišnje.

Ekonomsko - finansijska analiza je izvedena prema važećim elementima privređivanja za 2016. godinu, koju je izradila planska služba JP "Srbijašume". Ukoliko se neka od ovih elemenata u toku važenja posebne osnove menja se i cela koncepcija finansiranja.

10.0. NAČIN IZRADA OSNOVE

Pri izradi ove posebne osnove primenjen je sistem planiranja gazdovanja koji je ustanovljen kao metodologija pri uređivanju pojedinih kompleksa šuma u Srbiji.

Postupak u osnovi polazi od višenamenskog korišćenja površina gazdinske jedinice, što je logičan zahtev prostornog definisanja namenskih celina, kao novog termina u prostornoj podeli šumskog kompleksa.

10.1. Prikupljanje terenskih podataka

Prikupljanje terenskih podataka za gazdinsku jedinicu "Preševo" vršeno je tokom leta 2017. godine. Sve radove na prikupljanju terenskih podataka i obnavljanju spoljnih i unutrašnjih granica uradili su šumarski inženjeri, šumarski tehničari i šumari šumskog gazdinstva Vranje.

10.2. Obrada podataka

Za obradu podataka korišćen je program za izradu osnova gazdovanja šumama jedinstven za sve državne šume kojima gazduje JP "Srbijašume" – Beograd.

Obradu podataka uradili su:

1. Zvezdan Mladenović, dipl. inž. šumarstva
2. Danijela Jevtić, dipl. inž. šumarstva
3. Ivica Maksić, šum. teh.
4. Srdjan Andjelković, šum.teh.

10.3. Izrada karata

Karte koje su sastavni deo ove posebne osnove gazdovanja šumama urađene su u Birou za planiranje i projektovanje u šumarstvu, a to su:

1. Osnovna karta = 1 : 10.000
2. Karta sa vertikalnom predstavom = 1 : 10.000
3. Sastojinska karta = 1 : 25.000
4. Karta gazdinskih klasa = 1 : 25.000
5. Karta namena površina = 1 : 25.000
6. Privredna karta = 1 : 20.000
7. Pregledna (topografska) karta = 1 : 50.000

Karte su urađene u Birou za planiranje i projektovanje u šumarstvu.

10.4. Izrada tekstualnog dela osnove

Tekstualni deo osnove i planove gazdovanja uradila je stručna služba ŠG Vranje

11.0. ZAVRŠNE ODREDBE

Usaglašavanje ove Osnove gazdovanja šumama sa zakonskim i podzakonskim aktima, vršeno je za sve vreme izrade osnove, a naročito se vodilo računa o usaglašavanju sa odredbama Zakona o šumama i Pravilnikom o sadržini i načinu izrade opštih i posebnih osnova gazdovanja šumama, spisak zakona, pravilnika i odluka o kojima se vodilo računa dat je u uvodnom delu osnove.

Zakoni – pravilnici – uredbе, odluke, planovi upravljanja	Datum objavljivanja	Službeni glasnik
Zakon o šumama	05.05.2010.	30/10
Zakon o izmenama Zakona o šumama		93/12
Zakon o planiranju i izgradnji	22.04.2003.	47/03
Zakon o prostornom planu Republike Srbije od 2010. do 2020. godine	23.11.2010.	88/10
Zakon o vodama	05.05.2010.	30/10
Zakon o izmenama Zakona o vodama		93/12
Zakon o divljači i lovstvu	23.03.2010.	18/10
Zakon o zaštiti od požara	29.12.2009.	111/09
Zakon o zaštiti prirode	12.05.2009.	36/09
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode	23.11.2010.	88/10
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode	03.12.2010.	133/10
Zakon o zaštiti životne sredine	21.12.2004.	135/04
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine	15.05.2009.	36/09
Zakon o državnom premeru i katastru	31.08.2009.	72/09
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o državnom premeru i katastru	23.03.2010.	18/10
Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu	21.12.2004.	135/04
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu	23.11.2010.	88/10
Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu	21.12.2004.	135/04
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu	12.05.2010.	36/09
Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća	21.12.2004.	135/04
Zakon o izmenama i dopunama Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća	29.05.2009.	41/09
Zakon o odbrani	11.12.2007.	116/07
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o odbrani	26.10.2009.	88/09
Zakon o poljoprivrednom zemljištu	19.07.2006.	23/06
Zakon o izmenama i dopunama zakona o poljoprivrednom zemljištu	02.06.2009.	41/09
Zakon o standardizaciji	13.05.2009.	36/09
Pravilnik o sadržini osnova i programa gazdovanja šumama, godišnjeg izvođačkog plana i privremenog godišnjeg plana gazdovanja privatnim šumama	12.12.2003.	122/03
Pravilnik o sadržini zahteva za izdavanje vodnih akata i sadržini mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova	15.10.2010.	74/10
Odluka o utvrđivanju granica vodnih područja	20.10.2010.	13/10
Odluka o utvrđivanju Popisa voda I reda	09.11.2010.	149/10

Pravilnik o uslovima i kriterijumima za dodelu i korišćenje sredstava za zaštitu i unapređivanje šuma	29.01.2010.	26/10
Pravilnik o šumskom redu	18.11.2008.	20/08
Правилник о изменама и допунама Правилника о шумском реду	07.05.2009.	17/09
Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o šumskom redu	24.02.2010.	8/10
Pravilnik o kriterijumima za izdvajanje tipova staništa, o tipovima staništa, osetljivim, ugroženim, retkim i zaštićenim prioritetnim tipovima staništa i o merama zaštite za njihovo očuvanje	26.05.2010.	35/10
Pravilnik o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva	05.02.2010.	46/10
Uredba o utvrđivanju Regionalnog prostornog plana opština Južnog pomoravlja	09.11.2010.	83/10
Odluka o proglašenju erozivnih područja i propisivanju protiv erozivnih mera	31.01.1997.	

Šumsko gazdinstvo je u obavezi da konkuriše za sredstva iz Budžeta Republike za radove na gajenju, unapređivanju, korišćenju, zaštiti i reprodukciji šuma, i da ista koristi u skladu sa namenom. Pri sprovođenju ove OGŠ, korisnik šuma obavezan je da se pridržava odredbi ove OGŠ i odredbi napred navedenih zakona. U tome će saradivati sa organima (inspektorima), koji se staraju o izvršenju odgovarajućih zakona.

Eventualna neslaganja zbirova kod tabela prikaza stanja šuma i planova gazdovanja posledica su zaokruživanja kod mehanografske obrade podataka.

Važnost OGŠ za gazdinsku jединicu Vardenik biće u vremenu od 01.01.2015 do 31.12.2024 godine, a njeno sprovođenje počinje od dana davanja saglasnosti od strane Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine.

Projektant,
Zvezdan Mladenović, dipl.ing.šum.

Direktor,
Dejan Jovanović, dipl.ing.šum.